

HandläggareTuula Kipinoinen Ericsson
Telefon 08-508 22 023**Till**Hägersten-Liljeholmens
stadsdelsnämnd 2014-01-30

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd Verksamhetsberättelse 2013

Förvaltningens förslag till beslut

1. Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd godkänner förslaget till verksamhetsberättelse med bokslut för 2013.
2. Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd begär hos kommunstyrelsen att få ombudgetera ej förbrukade investeringsmedel till år 2014 med 0,8 mnkr för Sannadalsparken
3. Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd begär att ackumulerat netto 22,3 mnkr avseende resultatenheterna överförs till 2014.

Maria Mannerholm
stadsdelsdirektörLars Wennberg
avdelningschef

Sammanfattning

Stadsdelsnämndens verksamhet har bedrivits utifrån Vision 2030 och kommunfullmäktiges övergripande inriktningsmål. Nämndens mål har i allt väsentligt uppfyllts under året. Nämnden redovisar för 2013 ett överskott med 0,5 mnkr före resultatdispositioner och ett överskott med 0,6 mnkr efter resultatdispositioner. Investeringsplanen för parkinvesteringar redovisar ett överskott med 0,9 mnkr. Ej förbrukade investeringsmedel med 0,8 mnkr för Sannadalsparken begärs ombudgeterade till 2014.

Bakgrund

Nämnderna ska årligen upprätta verksamhetsberättelse med bokslut i enlighet med utfärdade anvisningar. Nämndernas redovisning utgör underlag till stadens årsredovisning och uppföljning av kommunfullmäktiges budget för 2013. Verksamhetsberättelsen fokuserar på uppföljning av kommunfullmäktiges inriktningsmål och verksamhetsmål samt hur nämnden har bidragit till att uppfylla dessa.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom samtliga avdelningar och samordnats av administrativa avdelningen. Ärendet behandlas i samverkansgrupp den 14 januari och i förvaltningsgrupp den 21 januari 2014.

Innehållsförteckning

Sammanfattande analys.....	4
Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål.....	19
1. Stockholm är en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök.....	19
1.1 Företag väljer att etablera sig i Stockholm framför andra städer i norra Europa.....	19
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande.....	21
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar.....	23
1.4 Det byggs många bostäder i Stockholm.....	24
1.6 Stockholmarna är nöjda med kultur- och idrottsmöjligheterna i Stockholm.....	26
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad.....	28
2. Kvalitet och valfrihet utvecklas och förbättras.....	33
2.1 Stockholmarna upplever att de erbjuds valfrihet och mångfald.....	34
2.2 Barn och elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden.....	38
2.3 Stockholmarna upplever att de får god service och omsorg.....	45
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten.....	61
3. Stadens verksamheter är kostnadseffektiva.....	69
3.1 Budgeten är i balans.....	69
3.2 Alla verksamheter staden finansierar ska vara effektiva.....	82
Synpunkter och klagomål.....	85
Övrigt.....	86

Bilagor

- Bilaga 1: SLK blanketter sdn22*
- Bilaga 2: Uppföljning av internkontrollplan 2013*
- Bilaga 3: Uppföljning av aktiviteter RoV*
- Bilaga 4: Nyckeltal SDN_VB2013*
- Bilaga 5: Bokslut.*
- Bilaga 6: Agressorrapport ub031a*
- Bilaga 7: Kvalitetsredovisning 2013*
- Bilaga 8: Vårdnadsbidrag*
- Bilaga 9: Protokollsutdrag nämnd/Kommer senare*

Sammanfattande analys

Nämnden har arbetat utifrån Vision 2030, kommunfullmäktiges övergripande mål samt nämndens mål. I verksamhetsberättelsen redovisar nämnden sitt bidrag till uppfyllelsen av kommunfullmäktiges mål. Arbetet med att bidra uppfyllelsen har genomförts enligt plan. Nämndens mål bedöms ha uppfyllts i allt väsentligt och det ekonomiska utfallet redovisar efter resultatdispositioner ett överskott med 0,6 mnkr jämfört med budget. Några mål har emellertid inte kunnat uppfyllas inom beslutad budget. De förväntade resultaten överensstämmer i huvudsak väl med utfallet i verksamhetsberättelsen. Måuppfyllelse och ekonomiska resultat redovisas under respektive mål.

Nämndens arbete under året

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd har bestått av 13 ledamöter och 13 ersättare.

Ledamöter

Abit Dundar (FP) ordförande, Eva Fagerhem (S) vice ordförande, Lars Svärd (M), Johan Nilsson (M), Anette Hellström (M), Tomas Tetzell (M), Malin Strid (FP), Hans Tjernström (C), Björn Sund (S), Larsolof Blixt (S), Jessica Jorntun (MP), Johan Faxér (MP) och Carita Stenbacka Tenezakis (V).

Ersättare

Olof Gustafsson (M) till 4 mars, Erik Englund (M), Filip Solsjö (M), Magnus Bock (M), Tita Bergquist (M), Anna Bredin (M) från 8 april, Susanne Sjöblom (M) från 29 april, Jonas Haak (FP), Sara Gunnerud (S), Marita Ros (S), Patrik Lindgren (S), Christopher Ödmann (MP), Magnus Runsten (MP) till 25 oktober, Hanna Lidström (MP) från 4 november och Johanna Vogel (V).

Stadsdelsnämnden har haft 11 nämndsammanträden under 2013. Vissa har föregåtts av särskilda teman om funktionshinderfrågor, dagliga verksamheter, budget- och skuldrådgivning, OpenEyes, Jobbtorg, biståndsbedömning inom äldreomsorgen och medborgarförslag.

Sociala delegationen

Stadsdelsnämnden utsåg en social delegation för beslut i enskilda ärenden som bestått av fem ledamöter och fyra ersättare. Sociala delegationen har haft 17 sammanträden under året.

Ledamöter

Malin Strid (FP) ordförande, Björn Sund (S) vice ordförande till 31 oktober, Eva Fagerhem (S) vice ordförande från 1 november, Johan Nilsson (M), Magnus Bock (M) och Carita Stenbacka Tenezakis (V).

Ersättare

Tita Bergquist (M), Jonas Haak (FP), Eva Fagerhem (S) till 31 oktober, Marita Ros (S) från 1 november och Johan Faxér (MP).

Viktiga nämndärenden

Exempel på viktiga nämndärenden som handlagts under året utöver ordinarie styr- och uppföljningsdokument (verksamhetsplan, kvalitetsgarantier, budgetärenden och verksamhetsberättelse) har varit:

Fem genomförandebeslut om nya förskolor och en lägesrapport över planerad

förskoleutbyggnad under 2013-2018. En ny servicebostad på Främlingsvägen och ett ärende om upprustning av Aspudsparken.

Totalt sex remisser om plansamråd, bland annat

- Nya bostäder i Henriksberg
- Nya bostadshus och en förskola i Hägerstensåsen, kvarteret Sparbanksboken
- Ny skola vid sjön Trekanten
- Nya bostäder vid Stjernströms väg

Exempel på andra remisser som behandlats är

- Kultur i ögonhöjd – program för barn- och ungdomskultur
- Framtidens förskola – Stockholms stads förskoleprogram
- Förslag till färdplan för ett fossilbränslefritt Stockholm
- Samverkan mellan kommuner om nyanlända
- Anvisningar för arbete med HIV/STI-prevention
- Ny ungdomspolitik
- Strategi för miljöbilar
- Idéburen stadsförbättring

Totalt 16 skrivelser från nämnden har beretts av förvaltningen om bland annat om utredningar om barn och ungdomar, solenergi, unga försörjningsstödstagare, val av hemtjänstutförare och pantrör.

Upphandlingar har genomförts av driften av öppna förskolan i Fruängen, parklekarna Lugnet och Vippan, Aspuddens och Fruängens ungdomsgårdar, nattpatrullinsatser vid Hägerstens-Liljeholmens hemtjänst samt vaktmästeri och intern posthantering.

Nämnden har beslutat att delta i gemensamma upphandlingar av bemanningstjänster vid tillfälliga vakanser inom äldreomsorg och stöd och service för personer med funktionsnedsättning, DNA-analyser vid faderskapsutredningar, skötsel av plaskdammar, duschar och vattenanläggningar på parkmark och hantverkstjänster.

Tretton medborgarförslag har behandlats varav nio gällde utemiljön. Övriga gällde trygghetslarm, lördagsöppet på ungdomsgård, öppen förskola vid Liljeholmskajen samt inventering av service- och trygghetsbostäder för äldre.

Rådet för funktionshinderfrågor och pensionärsrådet

Rådet för funktionshinderfrågor och pensionärsrådet har haft tio sammanträden vardera samt två möten med stadsdelsnämndens presidium/gruppledare.

Stockholm ska vara en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök

Stadsdelen fortsätter att växa och är den snabbast växande stadsdelen i staden med en sjunkande medelålder. Stadsdelsnämnden har under året arbetat med att anpassa verksamheterna för att möta nya behov.

Folkmängd, Hägersten-Liljeholmen
Uppdelat per år, ålder, antal

År/ålder	0 år	1-5 år	6-15 år	16-19 år	65-79 år	80 år och äldre	Totalt
2002	792	2742	5547	1888	5772	3839	60075
2003	795	2856	5563	1956	5556	3825	60397
2004	933	3120	5418	2046	5380	3845	61156
2005	941	3352	5122	2181	5208	3798	61553
2006	1043	3564	5069	2387	5139	3703	63267
2007	1081	3920	5179	2453	5180	3605	65354
2008	1223	4206	5235	2543	5308	3497	67246
2009	1294	4719	5479	2561	5606	3397	71323
2010	1429	5111	5727	2555	5910	3320	74096
2011	1523	5516	6074	2487	6210	3214	76710
2012	1546	5786	6340	2349	6554	3104	78826
2013*	1613	6067	6757	2321	6945	2975	81130

*Prognos

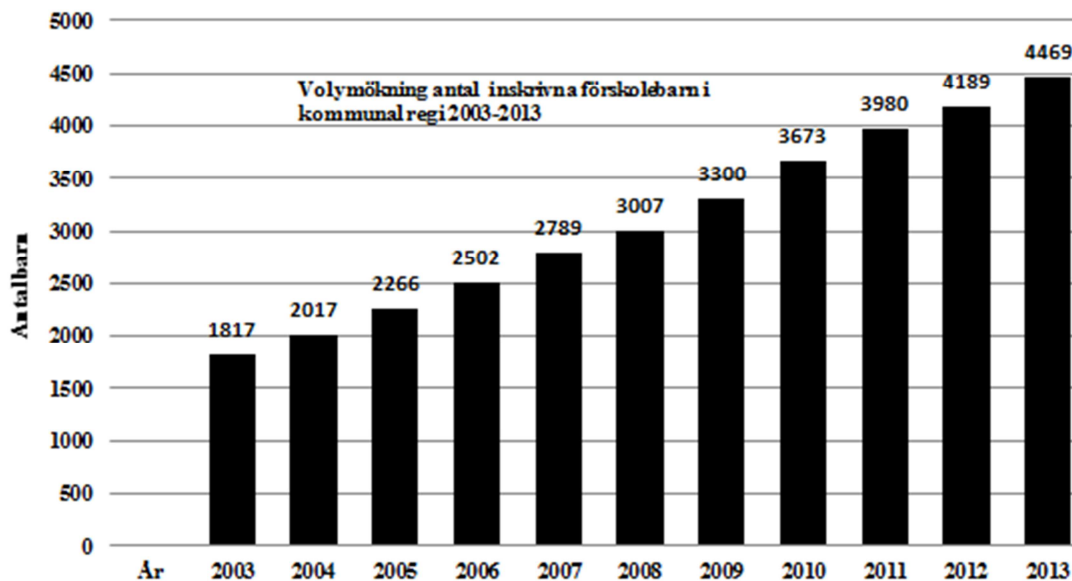
Stadsdelsnämnden har bidragit till uppfyllelse av kommunfullmäktiges inriktningsmål genom att arbeta miljömedvetet samt medverka till att människor kommer bort från bidragsberoende. Nämnden har också medverkat till en ren, vacker och trygg stad där stockholmarna har ett rikt, varierat och tillgängligt kultur och idrottsliv. Aktivitetsplanen för konkurrensutsättning har genomförts planenligt. Förvaltningen har arbetat med utvecklingen av Telefonplan, Vision Söderort och kreativa näringar. Förvaltningen fortsätter att utveckla e-tjänstprojekt i samarbete med andra förvaltningar, Skatteverket, SKL m.fl. Övriga e-tjänstprojekt som nämnden har ansvarat för har avslutats. Förvaltningen har arbetat med att öka den upplevda tryggheten i stadsdelen och städning av stadsdelens parker och grönområden.

Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras

Förskoleverksamhet

Antal barn, grupper och förskolor

Antalet inskrivna barn i stadsdelens kommunala förskolor uppgick den 31 december 2013 till 4 497 barn inkl. allmän förskola i 303 barngrupper, vid 66 förskolor. Under årets första månader har stadsdelsförvaltningen utökat förskoleverksamheten med ytterligare barn genom tillbyggnad av befintliga förskolor och genom att öppna tre nya förskolor. Sedan mätningen 2012/2013 har antalet barn ökat med 247 barn.

Stadsdelen har också haft totalt 8-11 barn hos två kommunala dagbarnvårdare och 21 barn i allmän förskola. (Mätdatum 30 september 2013)

Förskolegaranti

Efterfrågan på förskolor är fortsatt stor och förvaltningen arbetar på olika sätt för att möta behoven av förskolor. Förskoleplats inom garantitiden har kunnat erbjudas. Flera vårdnadshavare har fått sina barn placerade på annan förskola än sina främsta val. Detta leder i sin tur till förändringar i barngrupperna då omflyttningar sker när barnet får erbjudande om plats som stämmer med vårdnadshavarnas önskemål. Av ovan nämnda redovisning av barnantal kan man också se att variationen av antal barn är stor eller mycket stor under året. Det gör att det är svårt att planera verksamheten och variationerna kan snabbt få stora effekter på förskolornas verksamhet och ekonomi.

Andel förskollärare

Rekrytering av förskollärare sker i stor konkurrens. Det råder brist på förskollärare och utbildningsplatserna för barnskötare som vill fortbilda sig till förskollärare är otillräckliga.

Förvaltningen arbetar på olika sätt för att vara en attraktiv arbetsgivare för förskollärare. Bland annat erbjuds nyutexaminerade förskollärare mentorskap som stöds av en bra organisation. Möjligheter till fortbildning inom organisationen ges dels genom kollegialt lärande i nätverk och dels i form av seminarier, föreläsningar och kurser. Studenter erbjuds verksamhetsförlagd utbildning inom stadsdelen där goda erfarenheter kan resultera i framtida rekrytering.

Kompetensutveckling

Fortbildningar som genomförts under året har bland annat varit i praktisk IT och mediekommunikation, pedagogisk dokumentation, matematik för förskolebarn, systematiskt kvalitetsarbete, barnolycksfall och lokalvård.

Förskolorna arbetar i enlighet med nämndens mål för verksamhetsområdet. För att stödja förskolorna i sitt arbete och samtidigt få en bra uppföljning av verksamheten utan att öka

bördan med mer dokumentation och administration, fokuseras verksamhetsuppföljningen till ett begränsat antal områden och frågeställningar. Befintlig statistik och redan insamlade uppgifter används huvudsakligen som underlag; likabehandlingsplaner, förskolans självvärdering "förskoleindikatorn" samt brukarundersökning för förskolan.

Detta ger en röd tråd av verksamhetsuppföljning genom de olika nivåerna i nämndens verksamhet. På respektive nivå kan man sammanställa sina styrkor och utvecklingsområden som i sin tur kan ge underlag för fortsatt utveckling och förslag till nästa års verksamhetsplan.

Stadsdelens kraftiga utbyggnad och tillväxt har medfört att organisationen av förskoleenheterna har behövt justeras. En översyn gjordes under 2012 för att få en organisation bättre lämpad för dagens behov för såväl brukare, medarbetare och chefer. Förskolorna delades då in i fyra geografiska områden. En uppföljning visade på behov av ytterligare justeringar för att ge jämnare förutsättningar för resultatenheterna och budget i balans. Från den 1 juli 2013 minskades därför antalet resultatenheter från fyra till tre.

Social omsorg

Avdelningen ansvarar för:

- Stöd till barn och ungdomar samt deras föräldrar, inklusive skyddsinsatser för barn och ungdom
- Stöd till och skyddsinsatser för personer med beroendeproblematik
- Stöd till personer med fysisk och/eller psykisk funktionsnedsättning.
- Stöd till personer med ekonomiska svårigheter och vissa insatser för arbetslösa
- Utredning och beslut om insatser för personer över 65 år
- Stöd till personer som utsatts för våld i nära relationer
- Parklekar och ungdomsgårdar

Uppgifterna omfattar både myndighetsutövning och utförande verksamheter inom individ- och familjeomsorg samt stöd och service för personer med funktionsnedsättning samt myndighetsutövning inom äldreomsorg. Myndighetsutövningen är organiserad i fem enheter. De sju utförarenheterna ger stöd och service i form av främst boendestöd, personlig assistans, avlösning, stödboende, gruppboende och daglig sysselsättning.

Entreprenader

Två servicebostäder, en gruppboende samt alla ungdomsgårdar och parklekar drivs på entreprenad.

Kompetensutveckling

Vid de myndighetsutövande enheterna har medarbetarna fortsatt att utbilda sig i motiverande samtal (MI). Andra utbildningar som medarbetare deltagit i har handlat om Signs of Safety, psykiatriska diagnoser, psykisk ohälsa och missbruk, återfallsprevention, suicidprevention samt patologiskt samlande.

Personal vid utförarenheterna har fortsatt att delta i utbildningar genom Carpe men även hos andra anordnare. Utbildningarna har bland annat handlat om specialpedagogik, funktionsnedsättning och åldrande, funktionsnedsättning och beteendestörning, social dokumentation samt sex och samlevnad.

Extern handledning finns vid samtliga myndighetsutövande enheter och vid vissa utförarenheter.

Samtliga chefer inom avdelning har gått stadens utbildning om lex Sarah.

Avdelningen har även under detta år deltagit i stadens trainee-projekt för socionomer. Projektet innebär att ett antal socionomstuderande erbjuds att arbeta 20 % vid någon av de myndighetsutövande enheterna under det sista året av sin utbildning.

Verksamhetslokaler

Under sommaren 2013 öppnades ett socialpsykiatriskt profilboende 55 + med tio lägenheter vid Trekanten. I november öppnades en ny gruppboende enligt LSS med fem lägenheter i Fruängen. I övrigt har inga förändringar skett vad gäller social omsorgs lokaler.

Myndighetsutövande enheter

Beställarenheten funktionsnedsättning

Ökningen av antalet personer som behöver insats till följd av funktionsnedsättning har fortsatt under året liksom minskningen av antalet personer i behov av socialpsykiatriska insatser. Det totala antalet klienter i december 2013 var dock exakt detsamma som i december 2012, 872 personer. Av dessa var ca 53 % vuxna med funktionsnedsättning, ca 17 % barn och ungdomar med funktionsnedsättning och 30 % vuxna personer med socialpsykiatrisk problematik.

Antalet personer som söker insats till följd av diagnosticerad neuropsykiatrisk funktionsnedsättning har fortsatt att öka, vilket medför en fortsatt stor efterfrågan på boendestöd liksom på daglig verksamhet med neuropsykiatrisk inriktning. En annan grupp som ökat under året är personer med assistansersättning från Försäkringskassan.

Samtidigt som antalet klienter minskat inom socialpsykiatrin är tendensen att de nya personer som aktualiseras ofta har en mer komplex situation än tidigare i form av både psykisk störning, boendeproblematik och, inte så sällan, ett missbruk.

Enheten ansvarar för det projekt om den nya psykiatriska diagnosen patologiskt samlande (hoarding) som drivs tillsammans med Karolinska institutet och stadsdelsförvaltningarna i Älvsjö och Skärholmen. Under 2013 har projektet ordnat utbildning om diagnosen för handläggare vid förvaltningarna, under 2014 kommer metoder att utvecklas för att identifiera målgruppen och ge rätt insatser.

Beställarenheten äldre

Redovisas under verksamhetsområde äldreomsorg.

Vuxenenheten

Antalet aktuella ärenden har fortsatt att minska på vuxenenheten och uppgick i december 2013 till 206 personer mot 243 i december 2012 och 281 samma tid 2011. Orsaken till minskningen är svår att fastställa, eftersom signaler från andra enheter tyder på att missbruket är omfattande i stadsdelen. De ärenden som är aktuella är mycket komplexa med ett stort inslag av svår psykisk ohälsa, som ibland är okänd för psykiatrin. Samsjukligheten får konsekvenser för bedömning av vårdbehov, vilka insatser som kan bedömas vara effektiva och hur en realistisk boendeplanering kan se ut. Ibland behöver klienterna vara en tid på institution för att de ska bli i sådant skick att de kan medverka i psykiatriska eller neuropsykiatriska utredningar. I första hand används dock enhetens egna öppenvårdsinsatser.

Enhetens samverkan med den landstingsdrivna beroendemottagningen påverkas starkt av att mottagningen har ett stort inflöde av nya patienter som kommer via det fria vårdvalet. Mottagningen kan på grund av detta inte prioritera vuxnenhetens klienter, utan väntetiderna blir ibland så långa att klienterna istället vänder sig till Capio Marias beroendemottagning. Fördelen med att dela lokal med beroendevården har därmed blivit allt mindre.

Enheten för ekonomiskt bistånd

I november 2013 fick 478 hushåll ekonomiskt bistånd mot 502 i november 2012. Närmare hälften (46,6 %) av bidragstagarna är som tidigare personer med arbetslöshet som försörjningshinder.

Den andra stora gruppen (22,5 %) bidragsberoende är i år personer som är sjukskrivna med läkarintyg men utan sjukpenning. Denna grupp är nu större än den där personerna har socialmedicinska försörjningshinder (19,9 %) till följd av missbruk eller andra problem som gör att de står långt från den öppna arbetsmarknaden.

Som en förstärkning av arbetet med att hjälpa bidragstagare till annan försörjning har enheten under året skaffat fyra interna arbetsträningsplatser inom socialpsykiatrins sysselsättningsverksamheter.

Teamet mot våld i nära relation har beviljats medel från Socialstyrelsen till förebyggande arbete och ökad tillgänglighet när det gäller våld i nära relation. På grund av kraftig tillströmning av hjälpsökande till teamet kunde dock bara en av de planerade aktiviteterna genomföras under året.

Barn- och ungdomsenheten

Både det totala antalet anmälningar och antalet nyanmälningar har fortsatt att öka. Antalet anmälningar var under året totalt 1 555 jämfört med 1 358 under 2012 och 1 190 under 2011. Antalet nyanmälningar var 1 123 mot 809 år 2012 och 696 år 2011. Av anmälningarna har 20 % (223 stycken) lett till att utredning inletts, övriga har hanterats inom ramen för förhandsbedömningen. På grund av den ökade ärendebelastningen har enheten utökats med en utredande socialsekreterare i barngruppen och en i ungdomsgruppen.

Enheten fortsätter att använda arbetssättet Signs of Safety, som nu även ungdomshandläggarna fått utbildning i. Arbetssättet innebär bl.a. att förvaltningens öppenvårdsteam koncentrerar sitt arbete på intensiva insatser i familjer där våld förekommit.

Även under detta år har ett antal extremt vårdkrävande ungdomar behövt mycket omfattande och kostsamma insatser, i andra fall har ungdomarnas vårdbehov kunnat tillgodoses genom omfattande öppenvård eller förstärkt familjevård.

Under året har regionalisering genomförts av familjerättshandläggningen i Hägersten-Liljeholmen, Skärholmen och Älvsjö. Både familjerätten och annan myndighetsutövning inom barn- och ungdomsenheten har haft underskott på personal under stora delar av året, vilket medfört en ansträngd arbetssituation för medarbetarna.

En utbildningssatsning genomfördes under hösten i samverkan med vuxnenheten och beställarenheten funktionsnedsättning i syfte att få en bättre belysning av barnperspektivet i vuxenutredningarna.

Fältassistenterna har bl.a. samarbetat med parkleken Lugnet kring ett vintercafé där ungdomar kunde arbeta för att få ihop pengar att följa med på den skidresa som ordnades av Fruängens ungdomsgård. De har också haft en grupp om stresshantering och hälsa tillsammans med kurator på ungdomsmottagningen samt påbörjat samarbete med sina kollegor i Älvsjö om arbete med ungdomar som har en problematisk syn på sexualitet.

Utförarenheter

Dagliga verksamheter, sysselsättning och träfflokaler

Under våren 2013 gjorde avdelningens utredare en intervjuundersökning med enskilda brukare vid socialpsykiatrins träfflokaler och sysselsättningsverksamheter. Undersökningen visade att verksamheterna betyder mycket för brukarnas hälsa och välbefinnande. Resultaten används nu i de diskussioner som förs om hur verksamheterna kan fortsätta att utvecklas för att attrahera även nya deltagare.

På träfflokalen Kravatten och dagliga verksamheten Steget Framåt får brukarna stöd i att hitta och vara kvar i praktik, studier eller arbete. Under året har ett flertal brukare antingen fortsatt eller påbörjat studier eller praktik och två har fått arbete. Steget Framåt medverkar i jobbtorgens projekt IWork, som syftar till att fler personer med funktionsnedsättning ska få arbete. Även Glasade gången erbjuder arbetsplatspraktik till sina brukare.

Glasade gången har förlorat många lunchgäster sedan Ericsson flyttade från området, medan Café Hitom har fått ökat antal besök av främst boende i området. För att locka nya gäster har Glasade gången satsat på att bredda sitt utbud, ändra öppettider m.m. I ett nytt samarbete med socialpsykiatrin har restaurangen börjat leverera färdiglagade middagar till Kyrkogatans gruppbostad.

Glasade gången vann stadens kvalitetsutmärkelse 2013 i klassen annan vård och omsorg.

Boenden

Det nya socialpsykiatriska profilboendet Triangeln 55 +, som öppnades i juni, har medfört att flera personer fått egna lägenheter och kunnat flytta från de HVB-hem som de bott på ute i landet. Några brukare valde att flytta från Kyrkogatans gruppbostad till Triangeln. De båda enheterna samverkar med varandra vad gäller personalförsörjning och har en gemensam arbetsledare.

En ny gruppbostad öppnades under hösten på Lotta Svärds gränd i Fruängen. Gruppboستaden har fem lägenheter för personer med utvecklingsstörning.

Förvaltningens båda gruppboستadsenheter har under året påbörjat sitt projekt Delaktighetsmodellen som syftar till att öka brukarinflytandet i verksamheterna. De erfarenheter som gjordes i det tidigare projektet om hot och våld har fått sin fortsättning i form av handledning om lågaffektivt bemötande vid flera av gruppboستäderna.

Äldreomsorg

Äldreomsorgens uppdrag är att tillhandahålla en god och trygg service, vård och omsorg för de äldre som har behov av det.

Valfrihetsmodeller finns för hemtjänst, vård- och omsorgsboende och dagverksamhet, vilket

innebär att den äldre efter biståndsbedömning själv väljer utförare. Stadens brukarundersökningar visar att valfriheten är väl känd hos de äldre och deras anhöriga. Inom Hägersten-Liljeholmens stadsdel har de äldre haft möjlighet att välja mellan ett 100-tal hemtjänstutförare, där ett 50-tal hemtjänstutförare haft uppdrag inom stadsdelen.

Förvaltningens samlade bedömning är att äldreomsorgen under 2013 hållit en god kvalitet och att målen för äldreomsorgen uppfyllts. Brukarundersökningarna visar också på en generellt ökad brukarnöjdhet och en ökad trygghet, såväl inom hemtjänsten som på stadsdelens servicehus samt på vård- och omsorgsboende. Samtidigt varierar brukarnas nöjdhet med de olika utförarna. De äldre och deras anhöriga är också nöjda med biståndshandläggarnas bemötande.

Äldreomsorgen har erbjudit stöd till anhöriga och olika former av förebyggande insatser för alla äldre i stadsdelen. Äldrestöds enkätundersökningar visar att de äldre och deras anhöriga är mycket nöjda med dessa verksamheter.

Behov

I december 2013 var totalt 2 128 personer aktuella för insatser inom äldreomsorgen. Cirka 1 150 personer hade hemtjänst i ordinärt boende, 108 personer bodde på servicehus och 534 personer bodde på någon form av ett vård- och omsorgsboende. Antalet personer som har hemtjänst i ordinärt boende ökade under de första månaderna 2013 för att efter sommaren plana ut. Inom hemtjänsten har helmånadsinsatserna i alla nivåerna ökat. Detta har i huvudsak berott på att fler äldre med ökade behov av omsorg önskat bo kvar i hemmet, vilket inneburit ett ökat behov av dubbelbemanning av hemtjänsten.

Behovet av vård- och omsorgsboende har minskat under 2013. Antalet helmånadsplatser har sjunkit från 556 i januari 2013 till 534 i november 2013. Antalet personer som bor på servicehus har också fortsatt att minska.

Organisation

Äldreomsorgen har under året haft en beställar- och utförarorganisation. Beställarenheten äldre tillhör avdelningen för social omsorg och ansvarar för myndighetsutövningen för personer 65 år och äldre.

Utförarenheterna i egen regi tillhör avdelningen för förskola och äldreomsorg i egen regi.

Äldreomsorgens utförare i egen regi har under året omfattat Axelsbergs vård- och omsorgsboende, Axcgårdens vård- och omsorgsboende, Fruängsgårdens servicehus, äldrestöd, Trekantens servicehus och Hägersten-Liljeholmens hemtjänst samt dagverksamheten Solkatten vid Fruängsgårdens servicehus och dagverksamheten Eternellen vid Axelsbergs vård- och omsorgsboende. Inom Fruängsgårdens verksamhet finns Seniorhälsan, öppna mötesplatser/träfflokaler fixartjänsten, anhörigkonsulenter samt heminstruktörer för stöd till person med syn- och eller hörselnedsättningar.

Fruängsgårdens vård- och omsorgsboende och Åsengårdens vård- och omsorgsboende drivs på entreprenad sedan hösten 2008. Avtalen med entreprenörerna har förlängts till hösten 2015 och det finns ytterligare möjlighet till två års förlängning.

Verksamhetsuppföljning av äldreomsorgens verksamheter i såväl privat regi som egen regi har genomförts av uppföljare/administrativ sekreterare och medicinskt ansvarig sjuksköterska vid administrativa avdelningen.

Kompetensutveckling

Äldreomsorgens vård- och omsorgspersonal har erbjudits grundutbildning/undersköterskeutbildning och individuella kompetensutvecklingsplaner. Prioriterade områden för kompetensutveckling har varit dokumentation, kost och hälsa, bemötande, demensvård och vård i livets slutskede.

Personal har genomgått olika webbaserade utbildningar såsom om "Mat och hälsa för äldre", "Basala hygienrutiner" och "Demens ABC" samt utbildningsmaterial för värdegrundsarbetet. Personalen har fått handledning i att dokumentera.

Medarbetarna har varit delaktiga i verksamhetens kvalitets- och utvecklingsarbete genom arbetsplatsträffar, teammöten, planeringsdagar och i arbetsgrupper.

Introduktionsutbildningar har hållits för sommarvikarier och ungdomar i projektet "Ungdomsbesök i vård- och omsorgsboende".

Biståndshandläggarna har erbjudits utbildningar som genomförts i äldreförvaltningens regi, såsom utbildningar inom demensområdet och äldreomsorgens värdegrund. Biståndshandläggarna har deltagit i en utbildning om motiverande samtal (MI).

Kvalitetsarbetet

Inom äldreomsorgen pågår ett ständigt utvecklings- och förbättringsarbete som syftar till att möta de äldres behov och önskemål, öka kvaliteten och öka brukarnas och deras anhörigas nöjdhet med äldreomsorgens olika verksamheter. Målet är de äldre ska kunna leva ett värdigt liv och känna välbefinnande, trygghet och meningsfullhet.

Prioriterade områden för enheternas kvalitetsarbete har under året varit att utveckla och förbättra dokumentationen, kosten, demensvården samt vård i livets slutskede, där nya rutiner tagits fram utifrån de nationella riktlinjerna. Verksamheterna har haft särskilt fokus på att arbeta personcentrat och att säkerställa att varje brukare får en individuellt anpassad vård och omsorg. Teamarbetet kring planering och utförande av den enskildes vård och omsorg har stärkts och utvecklats. Enheterna har också arbetat med värdegrunden som handlar om att införa äldreomsorgens värdegrund som ska präglas av självbestämmande, individualisering och valfrihet.

På enheterna finns kostombud, hygienombud, aktivitetsombud samt handledare för stöd i dokumentationsarbetet.

Samverkan och projekt

Stadsdelsförvaltningen har tillsammans med landstinget och andra vårdgivare under tre år bedrivit försöksverksamheten Bättre Samverkan Bättre Liv. Från förvaltningen deltar representanter för beställarenheten äldre, Hägersten-Liljeholmens hemtjänst och anhörigkonsulent. Gemensamma rutiner har tagits fram i syfte att skapa en trygg vård och omsorg till de mest sjuka äldre som bor hemma.

Projektet har avslutats men samverkan kommer att fortgå, där stadsdelsförvaltningen kommer att ha en fortsatt samordnad roll. Den upparbetade organisationen och de gemensamma rutinerna ska också ligga till grund för den fortsatta samverkan i att utveckla demensvården utifrån av de nationella demensriktlinjerna. Stadsdelsförvaltningen har i samverkan med stadsdelsförvaltningarna Skärholmen och Älvsjö påbörjat arbetet med att ta fram ett förslag till överenskommelse med landstinget gällande demensvården.

För 2013 avsatte staden medel för en försöksverksamhet med särskilda vårdplatser för vård i livets slutskede. Två olika ”boendemodeller” prövades på vård- och omsorgsboende inom stadsdelsförvaltningarna Hägersten-Liljeholmen och Kungsholmen under hösten 2013. Från Hägersten-Liljeholmen deltog Axelsbergs vård- och omsorgsboende. Försöksverksamheten innebar att den äldre med behov av särskild vårdplats erbjöds en färdigmöblerad lägenhet utan hyreskontrakt under max två månader. Den boende betalade avgift för vården samt för maten. Projektet har avslutats och äldreförvaltningen har i uppdrag att utvärdera försöksverksamheten.

Beställarenheten äldre (tillhör organisatoriskt avdelningen för social omsorg)

Biståndshandläggningen ska vara rättssäker och av hög kvalitet. Biståndshandläggarna skriver utredningar i stadens kartläggnings- och utredningsinstrument vilket ger ett allsidigt underlag för beslut.

Beställarenhetens kvalitetsarbete har under året haft fokus på individuppföljning samt att säkerställa likställigheten i myndighetsutövningen. Samtliga tidsbegränsade beslut är aktuella. Information och ökad tillgänglighet för brukarna har prioriterats. Beställarenheten har en mottagningsgrupp som hanterar akuta och brådskande arbetsuppgifter. Denna arbetsmodell har visat sig vara framgångsrik ur såväl brukarperspektiv som medarbetarperspektiv och enheten har tagit emot många studiebesök som vill se hur enheten organiserat arbetet.

Äldreomsorgens utförare i egen regi

Den kommunala hemtjänsten har fortsatt att utveckla den specialiserade hemtjänstgrupp som riktar sig till äldre med demenssjukdom som bor hemma. Personalen har särskild kompetens inom demensområdet och har arbetat utifrån en helhetssyn där insatserna samordnas utifrån den äldres behov och önskemål och där samarbete med och stöd till närstående ingår.

I januari 2014 införs ett nytt ersättningssystem tillsammans med ett digitalt tidsregistreringssystem för alla hemtjänstverksamheter i Stockholms stad. Syftet är att öka säkerheten i dokumentationen och att den ska bli mindre tidskrävande, så att tid istället kan ägnas brukaren. Utbildning och förberedelser har pågått under hösten 2013.

Vid vård- och omsorgsboende har arbetet fortsatt med att ge de boende en meningsfull vardag genom ökade möjligheter till utevistelser, trevliga måltider, gemenskap och aktiviteter. Vård- och omsorgsboende med inriktning demens har fått del av stadens extra medel som används till att förstärka bemanningen. Fortsatta medel har också erhållits för deltagande i stadens projekt ”Ungdomsbesök på vård- och omsorgsboende” där ungdomar på helgerna hjälper de boende att delta i olika aktiviteter och komma ut på promenad, vilket har varit mycket uppskattat.

Fruängsgårdens servicehus har haft särskilt fokus på de boendes kosthållning, bl.a. att det är viktigt att de boende äter mellanmål.

Trekantens servicehus har bland annat utvecklat en arbetsmetod där personalen arbetar aktivt utifrån den boendes genomförandeplan.

Riskbedömningar för att förhindra fall, undernäring och trycksår samt läkemedelsgenomgång har genomförts vid vård- och omsorgsboende och på servicehusen. Uppgifter har redovisats i de nationella kvalitetsregistren och används som underlag till den enskildes vårdplan för att säkerställa att den boendes individuella behov tillgodoses.

Förebyggande arbete

Inom äldreomsorgen bedrivs också ett förebyggande arbete genom fixartjänsten, stöd av heminstruktör för personer med syn- och hörselnedsättningar, anhörigstöd för personer 65 år och äldre, dagsutflykter samt Seniorhälsans och träfflokalernas verksamhet som erbjuder alla äldre i stadsdelen möjlighet till aktiviteter, kultur och social samvaro. Omkring 500 personer har deltagit i Seniorhälsans och träfflokalernas verksamheter.

Dagsutflykter och olika aktiviteter har erbjudits till de äldre.

På servicehusen och träfflokaler har olika aktiviteter anordnats i samarbete med bland annat förtroenderåden och pensionärsorganisationerna.

I samverkan med Sverigefinska riksföreningen har också underhållning med finskt tema anordnats på Fruängsgårdens servicehus och Trekantens servicehus.

Stadsdelens arbetsgrupp "Tryggare Äldre" inom brottsförebyggande rådet har fortsatt sitt förebyggande arbete för att öka de äldres trygghet i stadsdelen.

Feriearbetare

Under sommaren har äldreomsorgens verksamheter, både beställarenheten äldre och utförare inom egenregi och den entreprenaddrivna verksamheten, tagit emot ca 100 feriearbetande ungdomar. Feriearbetarna har varit en stor tillgång inom verksamheten och uppskattats av de äldre, närstående och medarbetare.

Uppföljning, granskning och kontroll

Förvaltningen har genomfört verksamhets- och avtalsuppföljningar vid de entreprenaddrivna verksamheterna Fruängsgårdens vård- och omsorgsboende och Åsengårdens vård- och omsorgsboende. Oanmälda verksamhetsbesök på dagtid samt kvälls-/natttid har också genomförts. Uppföljningen och besöken visar att verksamheterna håller en god kvalitet. I samband med verksamhetsuppföljningen har också dokumentationen granskats, vilken visar att de boende får en individuellt anpassad vård och omsorg.

Verksamhetsuppföljning och dokumentationsgranskning har också genomförts vid de egna utförarverksamheterna. Bedömningen är att verksamheterna håller en god kvalitet och att de boende får en individuellt anpassad vård och omsorg. Från och med 2014 planerar förvaltningen att även genomföra oanmälda besök på kvälls-/natttid vid vård- och omsorgsboende i egen regi.

På individnivå har biståndshandläggarna gjort individuppföljning för att säkerställa att den enskilde får sina insatser utförda enligt beslut och genomförandeplanen.

Vid enheterna har egenkontroller genomförts bl.a. att genomförandeplanerna är aktuella, att larmen fungerar och att hygienrutinerna följs. Avdelningschef och utredare har haft dialogmöte med respektive enhetschef om enhetens kvalitet, bemanning, enhetens värdegrundsarbete, kompetensutveckling, enhetens resultat från brukarundersökningen och medarbetarenkäten samt enhetens fortsatta utvecklingsarbete.

Under våren besökte inspektör från äldreförvaltningens inspektionsenhet Axelsbergs vård- och omsorgsboende för att närmare studera måltidssituationen. Inspektörens bedömning var att personalen hade ett bra bemötande för att skapa en trevlig och positiv måltidsupplevelse för de boende. Verksamheten har också tagit till sig förbättringsförslagen.

Inspektionsenheten besökte också den kommunala hemtjänsten, utifrån inkomna synpunkter.

Inspektörens bedömning var att hemtjänsten har systematik för planering, genomförande och uppföljning av hemtjänstinsatser samt egenkontroller för att undersöka och kontrollera kvaliteten. Enheten har uppdaterat sitt introduktionsprogram för nyanställda samt tagit fram en informationsbroschyr.

Under hösten granskade revisionskontoret stadsdelsnämndens styrning, uppföljning och kontroll av den äldreomsorg som bedrivs i egen regi. Revisorernas bedömde att det tydligt framgår hur ansvaret för ledningssystemet är fördelat inom Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnds organisation, men att det måste utvecklas och förbättras på enhetsnivå. Vidare behöver verksamheternas egenkontroll följas upp. Förvaltningen avser att arbeta med dessa frågor under 2014.

En ny fördjupad modell för kvalitetsuppföljning med observatörer på vård- och omsorgsboende ska prövas inom äldreomsorgen. Utgångspunkten är att genom ett brukarperspektiv fånga upp professionell kvalitet i mötet mellan brukare och vårdpersonal. Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning har en halvtids observatör. Utbildning och förberedelser med ”testobservationer” på vård- och omsorgsboende har pågått under hösten.

Resultat från brukarundersökningarna

Stockholms stad har under veckorna 33-40 genomfört brukarundersökningar inom äldreomsorgen, som omfattat vård- och omsorgsboende, dagverksamhet, hemtjänst och servicehus. Både kommunala och privata utförare inom valfrihetsmodellerna har ingått i brukarundersökningarna.

Resultaten visar på en ökad brukarnöjdhet totalt sett när det gäller vård- och omsorgsboende, hemtjänst i ordinärt boende och hemtjänst på servicehus. Samtidigt varierar brukarnas nöjdhet med de olika utförarna.

Ett ”helhetsomdömesindex” redovisas och som omfattar de tre frågorna ”jag känner mig trygg med min hemtjänst/mitt boende/ i min dagverksamhet”, jag är nöjd med min hemtjänst/mitt boende/min dagverksamhet samt ”hemtjänsten/boendet uppfyller mina behov av stöd och hjälp/dagverksamheten är så som jag önskar att den ska vara”.

Helhetsomdömesindex för hemtjänsten har ökat från 82 % till 84 % jämfört med 2012. Indexet för vård- och omsorgsboende har ökat från 86 % till 87 %. Indexet för servicehus har ökat från 72 % till 82 %. Förvaltningens bedömning är att verksamheternas kvalitets- och förbättringsarbete som genomförts under året kan ha bidragit till den ökade nöjdheten.

För dagverksamhet har dock indexet minskat från 96 % till 89 %. Detta handlar bland annat om att de äldre vill ha möjlighet att kunna välja när man vill komma till sin dagverksamhet.

Solkatten vid Fruängsgårdens servicehus har haft öppet två kvällar i veckan utifrån deltagarnas önskemål, vilket uppskattats.

Resultaten från brukarundersökningarna redovisas närmare under indikatorerna.

Äldreboendeplanering

I stadsdelen finns en mångfald av olika boendeformer för äldre samt utförare.

Planering av boende för äldre är viktig gemensam fråga för staden. Stadsdelsförvaltningarna samarbetar regionvis med att årligen revidera sina äldreboendeplaner där de äldres behov samt efterfrågan av vård- och omsorgsboende och servicehusboende tas upp. Hägersten-

Liljeholmens stadsdelsförvaltning ingår tillsammans med stadsdelsförvaltningarna Skärholmen och Älvsjö i den Sydvästra regionen. Det övergripande planeringsarbetet för hela staden samordnas av äldreförvaltningen och stadsledningskontoret i samarbete med Micasa.

Regionens äldreboendeplan för 2014 är under revidering och underlag ska lämnas till äldreförvaltningen i januari 2014. Planen tas upp i samband med stadsdelsnämndernas treårsplaner. Under 2013 har stadsdelen i genomsnitt haft mellan 20-30 tomma servicehuslägenheter. Även vid vård- och omsorgsboende har tomplatser förekommit.

Vid Trekantens servicehus har evakuering av boende för ombyggnation av lägenheternas badrum utifrån arbetsmiljökraven pågått etappvis sedan 2012. De boende flyttade tillbaka till sina servicehuslägenheter i maj/juni 2013. På ett av våningsplanen bedrivs ett profilboende för personer 55+ med psykiska funktionshinder inom socialpsykiatriens verksamhetsområde.

Avdelningen för samhällsplanering

Avdelningen planerar och genomför fortlöpande en omfattande utbyggnad av förskolor för att möta det stora behovet av förskoleplatser. Behovet har under flera år stadigt ökat i och med nybyggnationen i stadsdelsområdet samt genom den pågående generationsväxlingen.

Avdelningen tog under 2012 fram en miljöhandlingsplan som utgår från Stockholms miljöprogram och kommunfullmäktiges mål och indikatorer och som ligger till grund för nämndens miljöarbete. För att bidra till smidigare planprocesser har förvaltningen deltagit i tidigt skede i planeringen och kunnat ha inflytande över processen i de delar som rör stadsdelsförvaltningens verksamheter och ansvar.

Förvaltningen har sett över möjligheterna att inrätta grupp-/servicebostäder i kommande nybyggnation i stadsdelsområdet i dialog med fackförvaltningar och byggherrar. Fram till och med 2015 finns det en inplanerad service-/gruppboende per år i stadsdelsområdet.

Förvaltningen har tagit fram en inriktning för utbyggnad av nya grupp-/servicebostäder åren 2016-2017.

Vid upprustning och nyanläggning av parker med investeringsmedel samt vid drift och underhåll av offentliga miljöer har förvaltningen alltid ett tillgänglighetsperspektiv utifrån stadens riktlinjer. I tertiärrapport 1 ansökte nämnden om medel för tillgänglighetsinvesteringar och beviljades 5 mnkr under 2013. Dessa har använts till förbättringar främst av parker, trappor samt en offentlig toalett i Sannadalsparken i Gröndal.

Förvaltningen har bidragit till att uppfylla stadens mål om en trygg, säker och ren stad genom det fortlöpande arbetet med underhåll och städning av stadsdelsområdets parkmiljöer med fokus på trygghet och trivsel. Under våren genomförde förvaltningen en årlig vårstädningsskampanj med skolklasser och föreningar. Nämnden ansökte i tertiärrapport 1 även om medel utifrån Vackra Stockholm och beviljades totalt 200 tkr för underhållsinsatser i lekparken. Åtgärder i form av målning av staket vid 24 lekplatser i stadsdelsområdet genomfördes under sommaren.

Det trygghetsskapande arbetet som sker genom Lokala Brottsförebyggande Rådets (Lokala Brå) olika arbetsgrupper har fortlöpande pågått under året och åtta möten har hållits 2013. Åtgärder har genomförts för att förebygga tre identifierade sårbarheter utifrån RSA, det gäller åtgärder för att motverka skada på verksamhetslokaler, hot och våld mot brukare samt hot och våld mot personal.

Genom en rad aktiviteter arbetar förvaltningen med tillgänglighetsfrågor som rör lokaler, fritidsverksamhet och lekparkar.

Administration

Avdelningen har ansvarat för stöd och service till enheterna, nämndadministrationen till stadsdelsnämnden och sociala delegationen, upphandlingar, informationsfrågor, har haft hand om förvaltningens diarium, arkiv och samordning av paraplysystemet samt uppföljning av nämndens medicinska ansvar och rehabilitering som sköts av medicinskt ansvariga sjuksköterskor (MAS). Förvaltningens medicinskt ansvariga sjuksköterskor verkar inom hela region sydväst. Till avdelningens ansvar hör även förvaltningens övergripande ekonomiarbete och samordning av uppföljningsarbete, samt kommunikation internt och externt. Avdelningen har dessutom genomfört utbildningar för chefer och andra nyckelpersoner. Avdelningen har arbetat med patientsäkerhetsfrågor i syfte att förhindra vårdskador inom de områden som stadsdelsnämnden har hälso- och sjukvårdsansvar för. Från och med 1 april ansvarar även avdelningen för övergripande personalfrågor. Under året har effektiva inköpsprocesser implementerats vilket bl.a. har inneburit utbildning av fler än 300 medarbetare. Rekryteringen av 249 feriearbetare samt de platser som erbjuds stadens praktikplatser har samordnats. Samtliga åtaganden och aktiviteter bedöms ha uppfyllts under 2013.

Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva

Det ekonomiska utfallet redovisar ett nettoöverskott om 0,5 mnkr före resultatdispositioner och före budgetjusteringar. Efter resultatdispositioner redovisas ett överskott med 0,6 mnkr jämfört med budget. Underskott finns dock inom förskola, äldreomsorg samt inom individ- och familjeomsorg. Den gemensamma bufferten har kunnat täcka underskotten.

Årsutfallet för nettokostnaderna för 2013 är 4,5 mnkr lägre än prognosen i tertialrapport 2 vilket motsvarar en avvikelse med 0,27 %.

Prognossäkerheten har därmed varit god under året och hållits inom målvärdet för indikatorn.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning har under året implementerat inköp i Agresso e-handel, vilket bland annat har inneburit att över 300 användare har utbildats. Effektiva inköp ska leda till ökad avtalstrohet, minskad tidsåtgång, ökade planeringsmöjligheter och lägre kostnader.

Konkurrensutsättning av verksamheter genom upphandling har skett enligt aktivitetsplanen. Inga utmaningar har inkommit till nämnden och inga egenregianbud har lagts. Två enheter har deltagit i Stockholms stads kvalitetsutmärkelse 2013. Glasade Gången vann kvalitetsutmärkelsen i sin klass.

Risk- och väsentlighetsanalys (ROV) har genomförts inom alla enheter. Internkontroll har genomförts på enheterna och uppföljning av enheternas internkontroll har genomförts.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål

KF:s inriktningsmål:

1. Stockholm är en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök

 Uppfylls helt

Kommentar

Stadsdelsnämnden har bidragit till kommunfullmäktiges måluppfyllelse genom att genomföra aktivitetsplanen för konkurrensutsättning, arbeta miljömedvetet och medverka till att människor kommer bort från bidragsberoende. Nämnden har också medverkat till en ren, vacker och trygg stad där stockholmarna har ett rikt, varierat och tillgängligt kultur och idrottsliv. Förvaltningen har arbetat med utvecklingen av Telefonplan, Vision Söderort och kreativa näringar. Förvaltningen har också utvecklat och medverkat i ett antal e-tjänstprojekt. Förvaltningen har arbetat med att öka den upplevda tryggheten i stadsdelen och städning av stadsdelens parker och grönområden. Även arbetet med att utveckla miljöarbetet har prioriterats.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.1 Företag väljer att etablera sig i Stockholm framför andra städer i norra Europa

 Uppfylls helt

Kommentar

Nämnden har bidragit till måluppfyllelse genom att konkurrensutsättning har skett i enlighet med aktivitetsplanen. Årsmålet för upphandlad verksamhet har dock inte uppfyllts helt.

Nämnden, tillsammans med Stockholm Business region, kulturförvaltningen och lokala aktörer har bidragit till utvecklingen av området vid Telefonplan med fokus på utvecklingen av kreativa näringar. Stadsdelsnämnden har träffat det lokala näringslivet genom medverkan i styrgruppen för Telefonplan, företagarföreningarna i Liljeholmen, Västertorp och Västberga där bland annat företagens frågor har besvarats och Vision Söderort har diskuterats. I styrgruppen för Telefonplan ingår representanter för fastighetsägare, Konstfack, Stockholm Business Region, kulturförvaltningen, stadsledningskontoret, SITE, Kolonien och Stockholmsmässan. Förvaltningen driver för Stockholm stads räkning projektet Cross Innovation, ett INTERREG IV C projekt, med inriktning att underlätta utvecklingen av nya innovationer med utgångspunkt från de kulturella och kreativa näringarna.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2012	Årsmål	KF:s årsmål	Period
◆ Andel upphandlad verksamhet i konkurrens	31,07 %	34,7 %	36 %	36 %	2013
Kommentar <p>Aktivitetsplanen har uppdaterats och följts upp. Ingen avvikelser redovisas. Förvaltningen köper upphandlingstjänster från serviceförvaltningen och deltar i gemensamma upphandlingar. Inga utmaningar eller egenregianbud har inkommit. Upphandlingar har genomförts av driften av öppna förskolan i Fruängen, parklekarna Lugnet och Vippan, Aspuddens ungdomsgård, Fruängens ungdomsgård, nattpatrullinsatser vid Hägersten-Liljeholmens hemtjänst, vaktmästeri och intern posthantering samt upphandling har påbörjats för skötsel av plaskdammar, duschar och vattenanläggningar på parkmark.</p> <p>Även om aktivitetsplanen har följts har årsmålet inte kunnat uppfyllas. Det blir allt svårare att nå målet genom att de verksamheter som konkurrensutsätts genom kundvalsmodellen är med i basen som man mäter mot. I Hägersten-Liljeholmen sker en väsentlig ökning av antalet barn i kommunala förskolor varje år vilket ökar andelen verksamhet som inte är möjlig att upphandla.</p>					

Nämndmål:

Nämnden ska bidra till att Stockholm ska bli norra Europas mest företagsvänliga stad

● Uppfylls helt

Förväntat resultat

Att de planerade verksamhetsupphandlingarna i aktivitetsplanen genomförs, att förvaltningen arbetar enligt kommunikations- och aktivitetsplanen för Telefonplan samt att kunskaperna ökar om hur en stad kan utveckla ett stöd för kulturella och kreativa näringar bland annat genom EU-projektet Cross Innovation.

Kommentar

Samarbetet med det lokala näringslivet i Hägersten-Liljeholmen om utvecklingen av Telefonplan fortsätter i enlighet med stadens Vision 2030. Förvaltningen har tillsammans med näringslivsrepresentanter, fastighetsägare, Konstfack, Stockholm Business Region, kulturförvaltningen, stadsledningskontoret och Stockholmsmässan deltagit i styrgruppen för Telefonplan med uppdrag att bl.a. marknadsföra Telefonplan.

Förvaltningen har för Stockholm stads räkning drivit projektet Cross Innovation, ett INTERREG IV C projekt, med inriktning att öka kunskaperna och att underlätta utvecklingen av nya innovationer med utgångspunkt från de kulturella och kreativa näringarna. Förvaltningen har stått värd för en internationell konferens. Konkurrensutsättning har skett i enlighet med aktivitetsplanen.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande

● Uppfylls helt

Kommentar

Både antalet och andelen personer med ekonomiskt bistånd har minskat i stadsdelsområdet, men antalet långvariga bidragstagare har ökat något under året. Inom gruppen bidragstagare har en omfördelning skett. Den största kategorin av bidragstagare är fortfarande arbetslösa personer, men den näst största utgörs nu av personer som är sjukskrivna med läkarintyg istället för som tidigare personer med så kallade social-medicinska försörjningshinder.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2012	Årsmål	KF:s årsmål	Period
● Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	82 st		82 st	1600 st	VB 2013
Kommentar Förvaltningen har under året tillhandahållit 82 praktikplatser.					
● Andel barn som lever i familjer som är beroende av ekonomiskt bistånd	1,13 %	1,3 %	1,4 %	4,4 %	VB 2013
Kommentar Andelen barn som ingår i hushåll med ekonomiskt bistånd fortsätter att minska i stadsdelsområdet och även det faktiska antalet barn har sjunkit under flera år i följd. Under perioden december 2012-november 2013 fanns varje månad i genomsnitt i 169 barn i bidragshushåll, vilket motsvarar 1,13 % av det totala antalet barn under 18 år. Även genomsnittet för staden som helhet har sjunkit något och är nu 3,61 % med en variation från 0,43 % på Kungsholmen till 11,97 % i Rinkeby-Kista.					
● Andel personer beroende av ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	0,85 %	0,92 %	1 %	2,3 %	VB 2013
Kommentar Andelen personer som är beroende av ekonomiskt bistånd fortsätter att minska i stadsdelen och även det faktiska antalet bidragstagare har minskat. Under mätperioden december 2012-november 2013 var antalet bidragstagare per månad i genomsnitt 672 personer mot 713 personer för perioden december 2011-november 2012. Även i staden som helhet fortsätter både antalet och andelen bidragstagare att sjunka. Andelen bidragstagare i staden är enligt den senaste mätning 1,96 % med en variation från 0,36 % på Östermalm till 6,61 % i Rinkeby-Kista.					
● Andel vuxna som har ett långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	0,5 %	0,5 %	0,5 %	1,4 %	VB 2013
Kommentar Antalet långvariga (= minst tio månader) bidragstagare var under perioden december 2012-november 2013 i genomsnitt 309 personer vilket är en fortsatt ökning sedan tidigare mätningar. I staden som helhet har antalet långvariga bidragstagare fortsatt att minska. Andelen långvariga bidragstagare i stadsdelsområdet ligger på samma nivå som tidigare, ca 0,5 % av befolkningen. Motsvarande siffra för staden som helhet är 1,25 % med en spridning från 0,25 på Kungsholmen till 3,84 % i Rinkeby-Kista.					

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 I samverkan med arbetsmarknadsnämnden och socialnämnden implementera bedömningsinstrument till personer som är långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd och därmed står långt ifrån arbetsmarknaden. Detta för att på ett stadsgemensamt sett bedöma vilka insatser som leder till självförsörjning	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar Enheten för ekonomiskt bistånd har deltagit i arbetet med att ta fram ett bedömningsinstrument för de långvariga bidragstagarna i samverkan med arbetsmarknadsförvaltningen.			
 I samverkan med arbetsmarknadsnämnden och socialnämnden implementera bedömningsinstrument, till personer som söker ekonomiskt bistånd. Detta för att på ett stadsgemensamt sett bedöma vilka insatser som leder till självförsörjning	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar Socialekreterarna vid enheten för ekonomiskt bistånd har under året samverkat med arbetsmarknadsnämnden för att ta fram ett initialt bedömningsinstrument för personer som söker ekonomiskt bistånd. Under våren hölls en halv planeringsdag om både de två nya bedömningstrumenten tillsammans med personal på Jobbtorg Skärholmen. En handlingsplan har tagits fram för sista testfasen av bedömningsinstrumenten tillsammans med Jobbtorg Skärholmen och Skärholmens och Älvsjö stadsdelsförvaltningar.			

Nämndmål:

Andelen bidragstagare i befolkningen ska minska.

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Andelen invånare i stadsdelsområdet som har annan försörjning än ekonomiskt bistånd ska öka.

Kommentar

Andelen bidragstagare fortsätter att minska i takt med inflyttning till området av personer med goda ekonomiska förutsättningar.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar

● Uppfylls helt

Kommentar

Miljöarbetet som genomförs i nämndens verksamheter har utgått ifrån de mål och indikatorer som fastställts av kommunfullmäktige samt förvaltningens miljöhandlingsplan och resepolicy.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2012	Årsmål	KF:s årsmål	Period
● Andel dubbdäck	0 %	0 %	0 %	tas fram av nämnden/styrelsen	2013
Kommentar Alla förvaltningens bilar använder dubbfria däck.					
● Andel ekologiska livsmedel i stadens egna verksamheter	20,58 %		20 %	15 %	VB 2013
● Andel elbilar	50 %	46,67 %	45 %	6 %	2013
● Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100 %	100 %	100 %	100%	Verksamhetsberättelse 2013
● Andel miljöbränslen i stadens miljöbilar	54,32 %	47,56 %	50 %	tas fram av nämnden/styrelsen	VB 2013
● Elanvändning per kvadratmeter	64 kwh/kvm	66 kwh/kvm	65 kwh/kvm	34 kWh	2013
● Mängden matavfall som stadens verksamheter sorterar ut för biologisk behandling	53,5 %		45 %	öka	2013

Nämndmål:

Verksamheterna bedrivs med lägsta möjliga miljöbelastning

● Uppfylls helt

Förväntat resultat

Att nämndens verksamheter bedrivs med lägsta möjliga miljöbelastning.

Kommentar

Under året har fokus varit att skapa möjligheter för utsortering av matavfall för hämtning, att öka andelen förnyelsebara drivmedel samt andel ekologisk mat. Vid investeringar i inventarier och maskiner har inriktningen varit att byta ut äldre kyl- och frysanläggningar, torkskåp med mera i syfte att minska energiförbrukningen.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2012	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel remissyttranden över detaljplaner där förvaltningen bevakar frågor ur perspektivet hållbar stadsutveckling	100 %	100 %	100 %		2013
Kommentar Förvaltningen har bevakat samtliga förslag på nya detaljplaner ur ett hållbarhetsperspektiv och lämnat synpunkter där det varit motiverat.					

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Ersätta befintliga bilar då avtalen löper ut under året, med elbilar där det är möjligt.	2012-01-01	2013-12-31	
Genom informationsinsatser säkerställa att de enheter som berörs tankar förnyelsebart drivmedel när detta finns att tillgå på tankstationerna.	2012-01-01	2013-12-31	
Kommentar Under hösten har ytterligare informationsinsatser genomförts för att försöka klara nämndens mål för förnyelsebart drivmedel.			
Inventering av samtliga enheter som tillhandahåller mat i syfte att genomföra utsortering av matavfall.	2012-01-01	2013-12-31	
Kommentar Arbetet med att införa sortering av matavfall på enheter som tillhandahåller mat har fortsatt under året med fokus på förskolor.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.4 Det byggs många bostäder i Stockholm

Uppfylls helt

Kommentar

En stor del av nybyggnationen i Stockholm sker inom Hägersten-Liljeholmens stadsdelsområde. Förvaltningen har deltagit i planprocesserna och har därför på ett tidigt stadium kunnat lämna synpunkter och ha inflytande över planeringen i de delar som rör stadsdelens verksamheter och ansvar.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2012	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Antal nyttillkomna bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	15 st	6 st	15 st	tas fram av nämnden	2013
Kommentar En gruppboende enligt LSS för fem boende i området Gyllene Ratten i Fruängen öppnade i november 2013. Ett profilboende med tio lägenheter för brukare över 55 år inom socialpsykiatri öppnade i juni 2013.					

Nämndmål:

Nämnden ska bidra till en effektivare planprocess

Uppfylls helt

Förväntat resultat

Att förvaltningen bidrar till en effektivare planprocess.

Kommentar

Genom information i tidigt skede om kommande planprojekt till nämnden samt genom tidig dialog med ansvariga förvaltningar har stadsdelsförvaltningen varit väl förberedd i samrådsskedet. På så sätt har begäran om uppskov med yttrande över nya detaljplaner kunnat undvikas.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Ge tidig information till nämnden om kommande planprojekt.	2012-01-01	2013-12-31	
Kommentar Nämnden informeras genom de markanvisningar som kommit till nämnden för kännedom.			

Nämndmål:

Nämnden ska verka för att nya bostäder med särskild service byggs i stadsdelsområdet

Uppfylls helt

Förväntat resultat

Att fler personer med funktionsnedsättning kan få en lämplig bostad i stadsdelsområdet.

Kommentar

Förvaltningen har fortlöpande bevakat möjligheterna att inrätta omsorgslägenheter i kommande nybyggnation i stadsdelsområdet i dialog med fackförvaltningarna och byggherrar. I november 2013 öppnades en gruppboende enligt LSS i Gyllene Rattenområdet i Fruängen, 2014 öppnas serviceboende på Främlingsvägen i Midsommarkransen och 2015

planeras för en servicebostad i kvarteret Golvläggaren i Årstadal. Diskussioner pågår med berörda förvaltningar angående lämpliga nya bostadsprojekt där omsorgslägenheter kan inrättas under 2016 och framåt. Ett socialpsykiatriskt profilboende för personer över 55 år öppnades under sommaren 2013.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen ska göra en plan för kommande års utbyggnad av bostäder med särskild service.	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar Förvaltningen har fortlöpande bevakat möjligheterna att inrätta bostäder med särskild service i kommande nybyggnation i stadsdelsområdet i dialog med fackförvaltningar och byggherrar. Under 2013 inrättades en ny gruppboende i Gyllene Ratten området i Fruängen, under 2014 öppnas sju nya servicelägenheter vid Främlingsvägen i Midsommarkransen och under 2015 öppnas sju servicelägenheter i kv Golvläggaren i Årstadal. Förvaltningen planerar att inrätta servicebostäder inom den kommande nybyggnationen i Aspudden-Midsommarkransen under 2016 och 2017. Målet är att ett projekt per år med nya grupp- eller servicebostäder genomförs i stadsdelsområdet.			
 Förvaltningen ska kartlägga behovet av boende för olika målgrupper.	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar Beställarenheten funktionsnedsättning har under året kartlagt behovet av boende bland alla brukare som tillhör personkrets 1 och 2 enligt LSS samt bland brukare inom socialpsykiatri. Undersökningen visade att det i mars 2013 fanns tio personer, främst ungdomar över 20 år, som skulle vilja flytta hemifrån. Flera av dessa vill dock vänta på ett bra alternativ. Inom socialpsykiatri har de brukare i åldern 55 + som velat flytta erbjudits boende på det nya profilboendet vid Trekanten.			
 Förvaltningen ska öppna en ny grupp- eller servicebostad varje år.	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar En ny gruppboende enligt LSS och ett socialpsykiatriskt profilboende har öppnats under 2013.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.6 Stockholmarna är nöjda med kultur- och idrottsmöjligheterna i Stockholm

 Uppfylls helt

Kommentar

Genom hanteringen av kultur- och föreningsbidrag har nämnden bidragit till möjligheter för medborgare att utöva kulturverksamhet. I samband med exploateringsprojekt i stadsdelsområdet har förvaltningen bevakat möjligheterna att utveckla tillgången till lek, rekreation och spontanidrott.

Nämndmål:

Boende i Hägersten- Liljeholmen upplever ett varierat och tillgängligt kultur- och idrottsliv

● Uppfylls helt

Förväntat resultat

Att boende i Hägersten-Liljeholmen upplever ett varierat och tillgängligt kultur- och idrottsliv.

Kommentar

I samband med exploateringsprojekt i stadsdelsområdet har förvaltningen bevakat möjligheterna att utveckla tillgången till lek, rekreation och spontanidrott. Vid upprustning och nyanläggning av parker med investeringsmedel samt vid drift och underhåll av offentliga miljöer har förvaltningen alltid ett tillgänglighetsperspektiv utifrån stadens riktlinjer.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Beställarenheten funktionsnedsättning ska delta i stadens arbete med att följa upp likställdheten vad gäller biståndsbeslut om ledsagning.	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar Ingen central uppföljning av likställdheten har gjorts i staden. Den egna uppföljning som förvaltningen gjort visar att antalet ärenden liksom kostnaden för ledsagning inom beställarenheten funktionsnedsättning har ökat under året.			
 Förvaltningen ska se till att tillgänglighetsaspekter beaktas vid planering av Aspudsparkens upprustning.	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar Samrådet för upprustningen av Aspudsparken genomfördes under sommaren. Hänsyn till tillgänglighetsaspekter utifrån stadens riktlinjer har tagits under processens gång.			
 Förvaltningen ska undersöka möjligheten att inrätta fler fritidsverksamheter för ungdomar med funktionsnedsättning.	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar Under året har en planering påbörjats för att under 2014 starta individuell fritidsverksamhet för ungdomar med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning i samverkan mellan beställarenheten funktionsnedsättning, fältassistenter och Radiusgården.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad

 Uppfylls helt

Kommentar

Förvaltningen har bidragit till att uppfylla stadens mål genom det fortlöpande arbetet med underhåll och städning av stadsdelens parkmiljöer med fokus på trygghet och trivsel. Under våren genomförde förvaltningen den årliga vårstädningsskampanjen med skolklasser och föreningar. Förvaltningen har under året fortsatt att utveckla det trygghetsskapande arbetet som sker genom Lokala Brottsförebyggande Rådets (Lokala Brå) olika arbetsgrupper utifrån den framtagna handlingsplanen och samverkansöverenskommelser med berörda aktörer. Åtta möten har hållits i de olika grupperna under 2013.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2012	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andelen som upplever trygghet i den stadsdel där man bor	87 %		80 %	72 %	2013
 Stockholmarens nöjdhet med skötsel av park och grönområden	61 %	66 %	66 %	62 %	2013
 Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA	100 %	100 %	100 %	100 %	2013
Kommentar Åtgärder är genomförda för att förebygga tre identifierade sårbarheter utifrån RSA, det gäller åtgärder för att motverka skada på verksamhetslokaler, hot och våld mot brukare samt hot och våld mot personal.					

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Genomföra minst en krisledningsövning på ledningsgruppsnivå.	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar Förvaltningen har under året genomfört en krisledningsövning som också omfattade resursgruppen.			

Nämndmål:

Boende i Hägersten-Liljeholmen känner sig trygga

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Att de boende i Hägersten-Liljeholmen känner sig trygga.

Kommentar

Förvaltningen har fortlöpande arbetat med underhåll av stadsdelens parkvägar med fokus på

skymmande buskage, skymd belysning samt renhållning i syfte att öka tryggheten i stadsdelsområdet. Trygghetsvandringar har genomförts under hösten där boende bjudits in för att ges möjlighet att lämna synpunkter på närmiljön. Under året har arbetet med att minska ungdomars användning av tobak, alkohol och narkotika pågått genom Lokala BRÅ:s olika samverkansgrupper. På samma sätt har förvaltningen arbetat med ökad trygghet för äldre samt att skapa tryggare och trivsammare centrum.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2012	Årsmål	KF:s årsmål	Period
■ Andelen unga som har kommit till samtal på kallelse från socialtjänstenheten underrättelse från polisen om misstänkt förstagångsbrott (24-timmarsregeln)		96,55 %	90 %		2013
Kommentar	Gammal indikator, utfall redovisas därför inte. Se istället indikatorn nedan om andel ungdomar anmälda för brott som kallats till samtal inom 48 timmar.				
● Andel ungdomar i andra årskursen på gymnasiet som i Stockholmsenkäten uppger att de inte använder alkohol.	14,5 %	14,5 %	14,5 %		2013
Kommentar	Resultatet för indikatorn redovisas utifrån svaren i Stockholmsenkäten som genomförs vartannat år. Nästa resultatredovisning sker år 2014.				
● Andel ungdomar i andra årskursen på gymnasiet som i Stockholmsenkäten uppger att de inte använder narkotika.	72 %	72 %	72 %		2013
Kommentar	Resultatet för indikatorn redovisas utifrån svaren i Stockholmsenkäten som genomförs vartannat år. Nästa resultatredovisning sker år 2014.				
● Andel ungdomar i andra årskursen på gymnasiet som i Stockholmsenkäten uppger att de inte använder tobak.	61,5 %	61,5 %	61,5 %		2013
Kommentar	Resultatet för indikatorn redovisas utifrån svaren i Stockholmsenkäten som genomförs vartannat år. Nästa resultatredovisning sker år 2014.				
● Andel ungdomar i klass 9 som i Stockholmsenkäten uppger att de inte använder alkohol.	39,5 %	39,5 %	39,5 %		2013
Kommentar	Resultatet för indikatorn redovisas utifrån svaren i Stockholmsenkäten som genomförs vartannat år. Nästa resultatredovisning sker år 2014.				

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2012	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel ungdomar i klass 9 som i Stockholmsenkäten uppger att de inte använder narkotika.	90 %	90 %	90 %		2013
Kommentar Resultatet för indikatorn redovisas utifrån svaren i Stockholmsenkäten som genomförs vartannat år. Nästa resultatredovisning sker år 2014.					
 Andel ungdomar i klass 9 som i Stockholmsenkäten uppger att de inte använder tobak.	79,5 %	79,5 %	79,5 %		2013
Kommentar Resultatet för indikatorn redovisas utifrån svaren i Stockholmsenkäten som genomförs vartannat år. Nästa resultatredovisning sker år 2014.					
 Andelen som känner oro för att utsättas för brott någon gång i månaden eller oftare.	13 %	13 %	13 %		2013
Kommentar Indikatorn följs upp var tredje år i Trygghetsmätningen. Nästa resultat redovisas 2014.					

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Arbeta för att minska tobak-, alkohol- och narkotikaanvändningen bland ungdomar.	2012-01-01	2013-12-31	
Kommentar Stadsdelsförvaltningen, utbildningsförvaltningen och närpolisen har samarbetat för att minska tobak, alkohol och narkotikakonsumtionen bland ungdomar i Hägersten-Liljeholmens stadsdelsområde. Föräldrar, barn- och ungdomsföreningar samt lokala handlare har involverats i arbetet och erbjudits en aktiv roll.			
 Arbeta med ökad trygghet för äldre.	2012-01-01	2013-12-31	
Kommentar Samverkansgruppen med representanter från Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning, Skärholmens närpolis, brandmyndigheten och representanter för det lokala pensionärsrådet har under året sammanträtt vid fyra tillfällen.			
 Arbeta vidare med tryggare och trivsammare centrum	2012-01-01	2013-12-31	
Kommentar Arbetsgruppen för tryggare och trivsammare centrum har haft möten sex gånger under året för att lyfta viktiga frågor och ta fram gemensamma trygghetsskapande åtgärder. I gruppen deltar en representant från Skärholmen närpolisområde, centrumchef för Liljeholmstorget, Citycon, en representant från Securitas, från systembolagen i Liljeholmen och Fruängen, SL, trafikkontoret samt enhetschef med flera representanter för vuxenheten och avdelningschef med flera representanter för samhällsplanering vid Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning. Under året har gruppen sammanträtt fem gånger.			
 Fortsatt arbete med	2012-01-01	2013-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
samverkansgruppen för skola, förskola, polis, socialtjänst och fritid.			
Kommentar Arbetsgruppen, med representanter från stadsdelsförvaltning, utbildningsförvaltning, närpolis och ungdomsgårdarna, har samarbetat för att främja en god uppväxt för barn och ungdomar i stadsdelsområdet. Gruppen har sammanträtt fem gånger under året.			
 Genomföra tobaks- och folkölstillsyn enligt kommunfullmäktiges riktlinjer.	2012-01-01	2013-12-31	
Kommentar Förvaltningen har under året genomfört 100 tillsynsbesök på försäljningsställen i stadsdelsområdet varav 24 har skett i samarbete med närpolisen.			
 Genomföra trygghetsvandringar i stadsdelsområdet.	2012-01-01	2013-12-31	
Kommentar Trygghetsvandringar genomförs under hösten i ca fem av Hägersten-Liljeholmens stadsdelar. Vid vandringarna medverkar förutom ansvarig för trygghets- och preventionsfrågor på stadsdelsförvaltningen och allmänheten även belysningsansvariga på trafikkontoret, Närpolisen och fältassistenter. Under hösten 2013 genomfördes fem trygghetsvandringar.			

Nämndmål:

Stadsdelens parker upplevs rena

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Att stadsdelens parker upplevs som rena genom de insatser inom drift- och underhåll som förvaltningen genomför.

Kommentar

Renhållningen av stadsdelens parker har skett genom förvaltningens entreprenörsavtal och en fortlöpande uppföljning av avtalet. Antalet papperskorgar har kompletterats vid behov. Extra städning har beställts vid ovanligt hög belastning på stadsdelens rekreationsytor.

Nämndmål:

Stadsdelsnämndens verksamheter och lokaler ska vara tillgängliga för alla

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Alla ska kunna besöka nämndens lokaler och ta del av nämndens information utan att eventuell funktionsnedsättning ska utgöra ett hinder för detta.

Kommentar

Stadsdelens tre parklekar är helt eller delvis tillgängliga. Vid nyanläggning och upprustning av lekparkar i stadsdelsområdet finns alltid perspektivet tillgänglighet med som en viktig aspekt.

Avdelningen för social omsorg arbetar med att anpassa sin muntliga och skriftliga kommunikation till de olika behov som brukare kan ha till följd av sina funktionsnedsättningar. Alla avdelningens verksamheter har tillgängliga lokaler utom Hunddagis Trofast, som dock kommer att flytta om och när lämplig lokal hittas.

Äldreomsorgens verksamhetslokaler och boenden är tillgängliga.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen ska arbeta vidare tillsammans med arbetsmarknadsförvaltning en om arbete och praktik för personer med funktionsnedsättning.	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar Steget Framåt medverkar i jobbtorgens projekt IWork, som syftar till att fler personer med funktionsnedsättning ska få arbete.			
 Förvaltningen ska göra ljudmätningar på fem nya förskolor.	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar Under hösten har ljudmätningar genomförts på fem nya förskolor.			
 Förvaltningen ska se till att alla nybyggda förskolor är tillgängliga.	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar Vid nybyggnation av förskolor följer förvaltningen gällande byggkrav och riktlinjer för tillgänglighet.			
 Förvaltningen ska se över kontrastmarkering, skyltning och belysning i förvaltningens lokaler.	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar Fastighetsägaren Vasakronan har utfört dessa åtgärder under året.			
 Förvaltningen ska ta fram en rutin för att mäta ljudnivån på förskolor.	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar En rutin för att mäta ljudnivån på förskolor tas fram utifrån ljudmätningarna som genomfördes på fem nya förskolor under hösten. Arbetet kommer att fortsätta under 2014.			
 Förvaltningen ska undersöka möjligheterna att få en förbättrad tillgänglighet till sammanträdeslokalerna på Telefonvägen 30 nedre botten.	2013-01-01	2013-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Kommentar Fastighetsägaren Vasakronan har genomfört åtgärder för att öka tillgängligheten till sammanträdeslokalerna på Telefonvägen 30.			
✓ Förvaltningen ska undersöka om det går att skriva i platsannonser att förvaltningens lokaler är tillgängliga.	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar Tekniken medger att skriva in i annonserna i Jobb i stan huruvida lokalerna är tillgängliga. Information om detta kommer att gå ut till enhetscheferna.			
✓ Förvaltningen ska utreda möjligheten att ha en höj- och sänkbar receptionsdisk på Telefonvägen 30.	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar Förvaltningen har begärt in en offert avseende anpassning av disken i receptionen och kommer att begära in ytterligare en.			

KF:s inriktningsmål:

2. Kvalitet och valfrihet utvecklas och förbättras

● Uppfylls helt

Kommentar

Aktivitetsplanen har uppdaterats och följs upp. Ingen avvikelse redovisas. Förvaltningen har köpt upphandlingstjänster från serviceförvaltningen och deltagit i gemensamma upphandlingar. Inga utmaningar eller egenregianbud har inkommit. Upphandlingar har genomförts av driften av öppna förskolan i Fruängen, parklekarna Lugnet och Vippan, Aspuddens ungdomsgård, Fruängens ungdomsgård, nattpatrullsinsatser vid Hägerstens-Liljeholmens hemtjänst, vaktmästeri och intern posthantering samt upphandling har påbörjats för skötsel av plaskdammar, duschar och vattenanläggningar på parkmark.

Olika former av barnomsorg erbjuds. Stora insatser görs för att erbjuda förskolor av god kvalitet till alla barn boende i stadsdelen där föräldrarna så önskar, inom garantitiden. Förvaltningen har arbetat med att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet inom förskolans organisation.

Stora insatser görs för att erbjuda förskolor av god kvalitet till alla barn boende i stadsdelen där föräldrarna så önskar, inom garantitiden. En kontinuerlig översyn av barngrupperna sker så att det råder balans mellan barngruppens behov, storlek och antalet barn per anställd.

Avdelningen för förskola och äldreomsorg i egen regi har arbetat med att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet inom avdelningen och inom enheterna. Förskolorna arbetar i enlighet med nämndens mål för verksamhetsområdet. För att stödja förskolorna i sitt arbete och samtidigt få en bra uppföljning av verksamheten utan att öka bördan med mer

dokumentation och administration fokuseras verksamhetsuppföljningen till ett begränsat antal områden och frågeställningar. Befintlig statistik och redan insamlade uppgifter används huvudsakligen som underlag; likabehandlingsplaner, förskolans självvärdering "förskoleindikatorn" samt brukarundersökning. Detta ger en röd tråd av verksamhetsuppföljning genom de olika nivåerna i nämndens verksamhet. På respektive nivå kan man sammanställa sina styrkor och utvecklingsområden som i sin tur kan ge underlag för fortsatt utveckling och förslag till nästa års verksamhetsplan.

I staden finns valfrihetssystem för insatser till personer med olika former av funktionsnedsättning, till äldre samt inom förskoleverksamheten. Inom stadsdelsområdet finns såväl kommunala som privata utförare.

Inom social omsorg och äldreomsorg informeras brukarna av biståndsbedömare och genom Jämför service om vilka utförare de kan välja. Kvaliteten följs upp genom centrala brukarundersökningar och kontrolleras fortlöpande genom bland annat egna brukarundersökningar, verksamhetsuppföljningar och kollegiegranskningar. Medarbetarna erbjuds utbildningar som är anpassade till behov i respektive verksamhet. Kvaliteten hos entreprenad drivna verksamheter följs upp genom regelbundna besök och kontakter med utförarna. Vid vård- och omsorgsboende som drivs på entreprenad genomförs också oanmälda besök på dagtid och kvälls-/natttid. De egna utförarenheterna arbetar ständigt med att utveckla sin verksamhet och anpassa den till behoven hos olika kategorier av brukare.

Enheterna följer domar från förvaltningsdomstolar, beslut från tillsynsmyndigheter och påpekanden från stadens revisorer.

För att säkerställa en god kvalitet i verksamheterna används inom social omsorgs verksamhet manualbaserade metoder för utredning och uppföljning av insatser. Äldreomsorgens biståndshandläggare använder stadens gemensamma kartläggnings- och bedömningsinstrument för biståndsbedömning.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.1 Stockholmarna upplever att de erbjuds valfrihet och mångfald

● Uppfylls helt

Kommentar

Inom förskoleverksamhet kan föräldrar välja mellan olika former av barnomsorg. Stadsdelen erbjuder såväl kommunala som privata förskolor samt familjedaghem. Stadsdelen har också fyra öppna förskolor och en allmän förskola. För de föräldrar som så önskar finns vårdnadsbidrag. Privata utförare inbjuds till seminarier för att utveckla samverkan och skapa intresse för att driva förskolor i stadsdelen.

Inom äldreomsorgen finns valfrihet för hemtjänst, vård- och omsorgsboende och dagverksamhet. Detta innebär att den äldre efter biståndsbedömning väljer utförare som ingår i stadens valfrihetsmodeller. Många äldre upplever också att de har valmöjligheter, vilket framgår av stadens brukarundersökning.

Inom social omsorg finns valfrihet för verksamheter inom stöd och service för personer med funktionsnedsättning och socialpsykiatri.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2012	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel brukare som upplever att de har valmöjlighet inom barnomsorg	71 %	70 %	76 %	76 %	2013
Kommentar Stadsdelen har en mycket stor efterfrågan på förskolor men har trots detta lyckats erbjuda alla barn förskoleplats inom garantitiden. Vårdnadshavarnas önskemål om plats beaktas så långt som är möjligt. Förskoleplatser finns inte alltid att erbjuda där efterfrågan är som störst. Detta gör att många föräldrar inte genast får sitt förstahandsval och några får inte något av sina önskade val. Vid förra årets brukarundersökning instämde 70 % av föräldrarna i frågan "Jag har haft möjlighet att välja vilken förskola mitt barn ska gå på". Året innan var resultatet detsamma. I årets undersökning instämmer 71 %. Stadsdelens föräldrar har blivit nöjdare, men inte så nöjda som kommunfullmäktige önskade. Kommunfullmäktiges mål för året är att 76 % av föräldrarna ska instämma i påståendet.					
 Andel brukare som upplever att de har valmöjlighet inom omsorg om personer med funktionsnedsättning	59 %	67 %	68 %	68 %	2013
Kommentar I stadens brukarundersökningar till personer med LSS-insatser ställs frågan "vet du att du har möjlighet att välja verksamhet". Under 2013 har 59 % av brukarna med insats från Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning svarat ja på denna fråga. Den genomsnittliga andelen ja-svar i staden som helhet är 65 %.					
 Andel brukare som upplever att de har valmöjlighet inom äldreomsorg, hemtjänst	93 %	88 %	71 %	71 %	2013
Kommentar Möjligheten att välja hemtjänst är välkänd, 93 % har svarat att de vet. 48 % har uppgett att de själva valt sin hemtjänst. 28 % har valt tillsammans med närstående, 10 % har svarat att biståndshandläggarna valt och 6 % att anhörig/god man har valt samt 2 % har svarat att annan person har valt. 6 % har svarat vet ej. Jämfört med 2012 har andelen som svarat att de själva valt sitt boende ökat från 41 % till 48 %. Biståndshandläggarna informerar den äldre som beviljats hemtjänst om möjligheten att välja utförare och byta hemtjänstutförare. Beställarenheten äldre har också utarbetat en egen hemtjänstkatalog över aktuella hemtjänstutförare som finns att välja mellan.					
 Andel brukare som upplever att de har valmöjlighet inom äldreomsorg, vård- och omsorgsboende	88 %	84 %	56 %	56 %	2013
Kommentar Det är väl känt att man har möjlighet att välja vård- och omsorgsboende. Resultaten visar att 88 % känner till det, vilket är ökning med 4 % jämfört med 2012. 51 % av de boende har svarat att man själv valt boende, 44 % har svarat att det inte valt själva och 5 % har svarat vet ej. Jämfört med 2012 har andelen som svarat att de själva valt sitt boende ökat från 38 % till 51 %.					

Nämndmål:

Brukarna ska ges ökade möjligheter till aktiva val genom en tillgänglig och tydlig information om verksamheten och utförare

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Brukarna ska på ett välinformerat sätt kunna välja en utförare som ger den insats som brukarna önskar och fått beviljad.

Kommentar

Föräldrar efterfrågar och söker i allt större utsträckning information om förskolor och ansöker om plats via internet. Förvaltningen lägger därför stor vikt vid att hålla uppgifter om förskolorna uppdaterade.

Farsta och Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltningar har efter en förstudie beviljats medel från e-tjänstprogrammet för att utveckla en förskolewebb som ska förenkla och modernisera kommunikationsvägarna mellan förskola och vårdnadshavare.

Personalen utbildas i praktisk IT och mediekommunikation, PIM. Detta bidrar också till att kommunikationen med föräldrarna utvecklas och ger möjlighet till enklare och snabbare kontakt via SMS, mejl med mera.

Inom äldreomsorgen erbjuds äldre, brukare och anhöriga både muntlig och skriftlig information, bland annat via Äldredirekt, stadsdelens biståndshandläggare och på stadens webb Jämför Service, där äldre och anhöriga kan jämföra olika verksamheter som ingår i valfriheten. Verksamheterna har även egna informationsbroschyrer. I förvaltningens lokala hemtjänstkatalog presenteras vilka aktuella hemtjänstutförare som finns att välja mellan i stadsdelen. Det finns ca 100 hemtjänstutförare att välja mellan och under året har ett 50-tal utförare haft uppdrag i stadsdelen.

Inom social omsorg ger biståndsbedömarna muntlig och skriftlig information om aktuellt utbud av utförare för den insats som brukaren behöver. Information om både privata och kommunala utförare finns också på Jämför Service. Enheterna försöker anpassa informationen till de särskilda behov som olika brukare kan ha på grund av till exempel kognitiva svårigheter eller intellektuell funktionsnedsättning.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Stadsdelsförvaltningen bjuder in de fristående förskolorna inom stadsdelen till dialog.	2012-01-01	2014-12-31	
Kommentar Kontinuerliga dialoger med privata aktörer eftersträvas och genomförs, dock ingen under 2013.			
 Förvaltningen ska fortsätta ge kurser i hur personalen kan skriva enkelt, vårdat och begripligt.	2013-01-01	2013-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Kommentar Kurser i dokumentation för handläggare har hållits för medarbetare vid äldreomsorgens beställarenhet och enheten för ekonomiskt bistånd. Utbildning i dokumentation för utförare har hållits på dagliga verksamheten Glasade gången.			
 Förvaltningen ska ge stöd till de enheter som vill ta fram dokument på lättläst svenska.	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar Ingen enhet har efterfrågat stöd i att ta fram lättlästa dokument.			
 Förvaltningen ska se över enheternas information på Jämför service ur ett tillgänglighetsperspektiv.	2013-01-01	2014-12-31	
Kommentar Förvaltningen har arbetat för att hitta vägledning som kan ge riktlinjer för tillgänglighet åt webbplatsen och Jämför service. Förvaltningen har uppmärksammat stadsledningskontoret på behovet att kunna lyssna på Jämför service. Arbetet kommer att fortsätta under 2014.			
 Informationsfoldern Äldreomsorgen A-Ö ska skickas ut till alla 80-åringar i stadsdelen.	2011-01-01	2014-06-30	
Kommentar Informationsfoldern Äldreomsorgen A-Ö är under uppdatering och kommer att skickas ut till alla 80-åringar i stadsdelen under våren 2014.			
 Uppsökande verksamhet ska erbjudas personer över 80 år.	2012-01-01	2013-12-31	
Kommentar Anhörigkonsulent vid Äldrestöd har genomfört hembesök till sammanboende par som är 80 år och äldre.			
 Äldre och anhöriga inbjuds till övergripande informationsträffar om äldreomsorg, utförare, föreningar, aktiviteter och brottsförebyggande arbete m.m.	2012-01-01	2013-12-31	
Kommentar Övergripande informationsträff har genomförts med biståndshandläggare, anhörigkonsulent, heminstruktör för syn- och hörsel och "fixartjänsten".			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.2 Barn och elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden

● Uppfylls helt

Kommentar

Antal barn, grupper och förskolor

Antalet inskrivna barn i stadsdelens kommunala förskolor uppgick den 31 december 2013 till 4 497 barn ink. allmän förskola, i 303 barngrupper, vid 66 förskolor. Under årets första månader har stadsdelen utökat förskoleverksamheten med ytterligare barn genom tillbyggnad av befintliga förskolor och genom att öppna tre nya förskolor. Sedan mätningen 2012/2013 har antalet barn ökat med 247 barn.

Stadsdelen har också haft totalt 8-11 barn hos två kommunala dagbarnvårdare och 21 barn i allmän förskola.

Förskolegaranti

Efterfrågan på förskolor är fortsatt stor och förvaltningen arbetar på olika sätt för att möta behoven av förskolor. Förskoleplats inom garantitiden har kunnat erbjudas. Ett antal vårdnadshavare får sina barn placerade på annan förskola än sina främsta val. Detta i sin tur leder till förändringar i barngrupperna då omflyttningar sker när barnet får erbjudande om plats som stämmer med vårdnadshavarnas önskemål. Av ovan nämnda redovisning av barnantal kan man också se att variationen av antal barn är stor eller mycket stor. Det gör att det är svårt att planera verksamheten och variationerna kan snabbt få stora effekter på förskolornas verksamhet och ekonomi. Variationen av antalet barn under några månader kan motsvara barnantalet på 4-8 förskolor. En stor minskning sker då en hel årskull går över till förskoleklass under sommaren för att sedan fyllas på under året.

Andel förskollärare

Rekrytering av förskollärare sker i stor konkurrens. Det råder brist på förskollärare och utbildningsplatserna för barnskötare som vill fortbilda sig till förskollärare är otillräckliga.

Förvaltningen arbetar på olika sätt för att vara en attraktiv arbetsgivare för förskollärare. Bland annat erbjuds nyutexaminerade förskollärare mentorskap som stöds av en bra organisation. Möjligheter till fortbildning inom organisationen ges dels genom kollegialt lärande i nätverk och dels i form av seminarier, föreläsningar och kurser. Studenter erbjuds verksamhetsförlagd utbildning inom stadsdelen där goda erfarenheter kan resultera i framtida rekrytering.

Kompetensutveckling

Fortbildningar som genomförts under året har bland annat varit i praktisk IT och mediekommunikation, pedagogisk dokumentation, matematik för förskolebarn, systematiskt kvalitetsarbete, barnolycksfall och lokalvård.

Stadsdelens kraftiga utbyggnad och tillväxt har medfört att organisationen av förskoleenheterna har behövt justeras. En uppföljning visade på behov av ytterligare justeringar för att ge jämnare förutsättningar för resultatenheterna och en ekonomi i balans.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2012	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel enheter som genomför systematiskt barnsäkerhetsarbete	100 %	100 %	100 %	tas fram av nämnden	2013
Kommentar Alla enheter rapporterar att samtliga förskolor har systematiskt barnsäkerhetsarbete. Hur och när de genomförs skyddsronder varierar men det sker enligt plan. Man gör barnsäkerhetsronder, brandkontroller och utrymningsövningar. Det finns organisation för löpande felanmälan att för att upprätthålla säkerheten. Medarbetare utbildas kontinuerligt kring hur man kan förebygga och agera vid barnolycksfall.					
 Andel förskollärare av antal anställda	40 %	40 %	42 %	42 %	2013
Kommentar Insamling av statistikuppgifter sker i oktober i samband med att uppgifter lämnas till Statistiska centralbyrån, SCB. Föregående år var andelen förskollärare i stadsdelen i genomsnitt 40 %. Det finns dock en variation mellan olika förskolor. Andelen förskollärare har sjunkit de senaste åren. Det råder brist på förskollärare samtidigt som stadsdelen bygger ut antalet förskoleplatser, mer än någon annan stadsdel. Att nå kommunfullmäktiges mål och öka andelen förskollärare är med denna bakgrund en stor utmaning.					
 Andel nöjda föräldrar	80 %		82 %	85 %	2013
Kommentar Resultaten från brukarundersökning är relativt stabil över åren och generellt sett så är brukarna nöjda och mycket nöjda med verksamheten. Nöjd föräldraindex har ökat 10 % från förra året, från 70 till 80 %. Nöjdheten hos föräldrarna har också ökat när det gäller att barnen uppmuntras i att utvecklas språkligt och i matematiskt tänkande, att flickor och pojkar ges lika möjligheter att utvecklas, att man upplever förskolan som trygg och säker samt att barnen uppmuntras i att utveckla sina sociala förmågor.					
 Antal barn per grupp	15 barn/avd.	15,5 barn/avd.	16	16	2013
 Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	5,11 st	5,15 st	5,2 st	4,9	2013
 Personalens bedömning av "förskolans förmåga att stödja barns lärande och utveckling"	3,47	3,51	3,6	3,6	2013
Kommentar Förskolorna gör en självvärdering av hur förskolan utifrån läroplanen skapar förutsättningar för barnens utveckling och lärande. Vanligen görs denna under våren och ligger sedan till grund för förskolans utvecklingsarbete. Indikatorns olika områden ska besvaras utifrån en skala med kriterier för sex nivåer från 1 – 6. Nivå 3 innebär att läroplanen uppfylls i tillräcklig omfattning och nivå 5 innebär att läroplanens intentioner uppfylls helt och hållet. Utifrån denna självvärdering redovisar förskolorna sina styrkor, utvecklingsområden och förslag till utvecklingsinsatser. En utförligare kommentar och analys av resultatet finns i bilagan "Kvalitetsredovisning" under Utveckling och Lärande, rubriken Kvalitetsindikatorn.					

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Stadsdelsnämnderna ska erbjuda förskolans medarbetare kompetensutveckling och erbjuda medarbetarna pedagogisk grund- eller vidareutbildning till barnskötare eller förskollärare	2011-01-01	2014-12-31	
Kommentar Förvaltningen ordnar fortbildning och seminarier för förskolans medarbetare utifrån de behov och utvecklingsområden som fastställts i föregående kvalitetsredovisning. Årets utvecklingsområden för förskolan var systematiskt kvalitetsarbete, fortbildningsinsatser för att stödja pedagogisk dokumentation samt IT- och mediekompetens, PIM samt de förstärkta läroplansområdena matematik, naturkunskap och teknik. Medarbetare utan formell utbildning och barnskötare uppmuntras till vidareutbildning. Stadens upphandlade utbildningsplatser till förskolläraryrket som tilldelas stadsdelsförvaltningen utnyttjas fullt ut.			
 Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med utbildningsnämnden ta fram aktiviteter för att säkerställa en välfungerande övergång från förskola till förskoleklass.	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar Det finns en överenskommelse och plan för hur samverkan ske mellan kommunala förskolor och skolor inom stadsdelen. En uppföljning av planen och arbetet utifrån densamma har gjorts. Resultatet har presenterats. Samverkan fortsätter och ska utvecklas.			
 Stadsdelsnämnderna ska ta fram aktiviteter för att säkerställa att andelen förskolelärare ökar.	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar Stadsdelsförvaltningen har inventerat idéer för att behålla och locka förskollärare till stadsdelen.			
 Stadsdelsnämnderna ska ta fram aktiviteter för att öka föräldrarnas kunskaper om vad förskolan gör för att stödja barnens utveckling	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar Varje förskola har arbetsplaner för detta som följs upp och analyseras. Resultatet av arbetet ligger till grund för fortsatt verksamhetsutveckling.			
 Stadsdelsnämnderna ska utveckla arbetet med att dokumentera och följa upp förskolebarnens utveckling.	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar Utbildningsinsatser pågår och har pågått under en flera år i pedagogisk dokumentation. Satsning sker på att utbilda piloter som kan bli "internkonsulter"			

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Stadsdelsnämnderna ska utveckla arbetet med matematik och språkutveckling	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar Förskolorna beskriver detta arbete i sina arbetsplaner och kvalitetsredovisningar.			
✓ Stadsdelsnämnderna ska utveckla arbetet med matematik, naturvetenskap och teknik i förskolan.	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar Förskolorna beskriver detta arbete i sina arbetsplaner och kvalitetsredovisningar.			
✓ Stadsdelsnämnderna ska utveckla arbetet med språkutveckling i förskolan.	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar Förskolorna beskriver detta arbete i sina arbetsplaner och kvalitetsredovisningar.			

Nämndmål:

1. Förskolan främjar barnens förståelse för grundläggande demokratiska värden.

● Uppfylls helt

Beskrivning

Följs upp genom att följa likabehandlingsarbetet som planeras utifrån förskolans likabehandlingsplan mot diskriminering och kränkande behandling. I planen ska både främjande insatser och förebyggande åtgärder tydligt framgå.

Förväntat resultat

Verksamhetens innehåll och utformning präglas av barnens delaktighet och inflytande.

Likabehandlingsplanerna följs upp, utvärderas, hålls aktuella och revideras utifrån barngruppernas specifika behov.

Förskolorna bidrar aktivt till jämställdhet och tar tillvara mångfaldens möjligheter.

Förskolan präglas av ett interkulturellt förhållningssätt, där olika språk och kulturella perspektiv beaktas.

Kommentar

Förskolornas arbete med värderingar och att stödja och utveckla sociala relationer inom gruppen ses som det mest grundläggande arbetet. Årets utvärderingar av nämndmålet fokuseras på förskolornas likabehandlingsplaner vilka har identifierats som utvecklingsområde föregående år.

Förskolorna har redovisat vilka insatser som gjorts för att främja likabehandling, jämställdhet och förebygga kränkningar. Resultat som redovisas kring likabehandlingsarbetet är bland annat nya och omarbetade likabehandlingsplaner, tydligare arbetsgång och rutiner samt en ökad medvetenhet om lagens innebörd. Insatser som beskrivs är kartläggningar av förskolans miljö och barngruppen för att förebygga och minimera risker för kränkningar och diskriminering. Fall och dilemman har diskuterats vilket lett till reflektioner kring bemötande och förhållningssätt. Värdegrundsarbete har aktualiserats. Fortbildningsinsatser och seminarier för att öka kunskaper och medvetenhet har redovisats.

Flera förskolor redovisar olika sätt att arbeta för att utmana sitt arbete kring slentrianmässiga könsroller och för att öka barnens delaktighet.

Nämndmål:

2. Förskolan ger barnen utmaningar som stimulerar lusten att erövra nya erfarenheter, kunskaper och färdigheter.

● Uppfylls helt

Beskrivning

Förskolorna konkretiserar i sina arbetsplaner hur de arbetar för att uppnå nämndens mål och förväntade resultat. Arbetsplanerna anpassas med hänsyn till förskolans målgrupp och specifika förhållanden. Målet följs upp genom självvärdering i kvalitetsindikatorn samt pedagogisk dokumentation. Alla förskolor genomför självvärderingen.

Förväntat resultat

Förskolorna följer varje barns utveckling och lärande.

Förskolorna ger nya utmaningar utifrån barnens kunskaper, erfarenheter och intressen i språk, matematik, naturvetenskap, teknik och skapande.

Förskolorna utvecklar barnens intresse och förståelse för naturens olika kretslopp och för hur människor, natur och samhälle påverkar varandra.

Förskolorna stärker barnens hälsa genom utevistelse och rörelse.

Kommentar

Förskolorna arbetar utifrån nämndens mål och förskolans egna åtaganden. Förskolornas åtaganden beskriver huvudsakligen vad barnen ska få lära och vara med om under året.

Underlag för årets uppföljning och utvärdering av åtagandet är stadens förskoleindikator – ett självvärderingsmaterial där personalen skattar hur väl de arbetar inom fem områden; pedagogisk miljö och material/ skapande verksamhet och olika uttrycksformer/ barns språkliga och kommunikativa utveckling/ barns matematiska utveckling/ natur och teknik.

Förskolorna ska efter analys och bedömning beskriva sina styrkor och utvecklingsområden samt förslag till utveckling utifrån självvärderingen. Självvärderingen genomsnittliga resultat (3,47) ligger något under Kommunfullmäktiges önskade årsmål (3,6).

Arbetslagens egna skattningar kan variera, men snittvärdena ligger runt 3,5 för de flesta områdena. Något lägre värden får området barns matematiska utveckling.

Den stora vinsten med självvärderingen är inte siffran i sig utan de samtal och utvärderingar som sker och som synliggör pedagogernas arbete med styrkor och önskvärda utvecklingsområden. Den ökade medvetenheten gör ofta att pedagogerna blir mer självkritiska vilket gör att genomsnittsvärdet inte stiger i den omfattning som kommunfullmäktige önskat.

Årets självvärderingar har varit lite restriktivare i sina betygsättningar då många bedömt att de inte arbetar med informations- och kommunikationsteknik (IKT) i den utsträckning som de uppfattar att man borde. Detta trots att majoriteten av förskolans pedagoger gått utbildning i praktisk IT och mediekompetens samt att förskolorna har ökat sitt innehav av IT- och medieenheter. Det ökade kunnandet och användandet av IKT gör troligen att pedagogerna ser fler möjliga användningsområden och att de har ökat sitt kritiska tänkande kring IKT och förskolans pedagogiska möjligheter med de nya medierna.

Nämndmål:

3. Förskolan erbjuder föräldrarna goda möjligheter till samverkan.

● Uppfylls helt

Förväntat resultat

Kommunikationen präglas av respektfullt bemötande och lyhördhet.

Förskolan för fortlöpande samtal med föräldrarna kring de egna barnens trivsel, utveckling och lärande.

Förskolan är tydlig i fråga om mål och innehåll, vilket är en förutsättning för föräldrars möjlighet till inflytande.

Ökad andel svarande föräldrar i brukarundersökningen.

Kommentar

Hur föräldrarna uppfattar kommunikationen med förskolan mäts bland annat genom stadens årliga brukarundersökning. Synpunkter och klagomål, utvecklingssamtal och dagliga kontakter är andra sätt.

Resultaten från brukarundersökning är relativt stabil över åren och generellt sett så är brukarna nöjda och mycket nöjda med verksamheten. Nöjd föräldraindex har ökat tio procentenheter från förra året, från 70 till 80 %. Nöjdheten hos föräldrarna har också ökat när det gäller att barnen uppmuntras i att utvecklas språkligt och i matematiskt tänkande, att flickor och pojkar ges lika möjligheter att utvecklas, att man upplever förskolan som trygg och säker samt att barnen uppmuntras i att utveckla sina sociala förmågor.

Det som föräldrarna är mindre nöjda med är helhetsbilden, kännedom om vad förskolan gör, att också mer synliggöra, dokumentera och följa barns utveckling. Detta blir utvecklingsområde för nästa år.

Det finns variationer i nöjdhet mellan stadsdelens förskolor som analyseras och åtgärdas.

Inom förskolan förs en dialog om resultaten och därefter förs dialog med föräldrarna om tolkning av resultaten. Utifrån analyser görs nya mål och förbättringsområden.

Uppföljningsfrågor till förskolorna är: Vilken analys har gjorts av resultaten från brukarundersökningen och vilka styrkor och utvecklingsområden har identifierats?

Nämndmål:

4. Förskolan har ett gott samarbete med skolan, socialtjänsten, landsting och andra parter för att stödja barnets allsidiga utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv.

 Uppfylls helt

Beskrivning

Avdelningen samverkar med utbildningsförvaltningen om övergång mellan förskola och skola. Gemensamma riktlinjer har utarbetats för detta. Samverkan planeras, följs upp och utvärderas. Barn och föräldrars synpunkter tas tillvara. En liknande samverkan finns mellan förskola, skola och socialtjänst med ett gemensamt formulerat dokument kring hur man arbetar med förebyggande arbete, akuta insatser och övergångar mellan verksamheter där barnens perspektiv ska vara utgångspunkten. Uppföljning av mål 4 sker av gemensamma överenskommelser i de olika fora som finns för samverkan. I kvalitetsredovisningen sammanställs resultat, analyser och förslag till utvecklingsåtgärder för förskolorna.

Förskolan följer upp och utvärderar sitt arbete med övergångar och information till och samarbete med föräldrarna kring detta.

Förväntat resultat

Förskolan följer de samverkansmodeller som framtagits gemensamt i stadsdelen.

Förskolan finner former för att avrunda och avsluta förskoleperioden. Vid övergångar till nya verksamheter ska särskild uppmärksamhet ägnas de barn som behöver särskilt stöd.

Kommentar

Förvaltningen och förskolorna har en rad samarbeten internt och externt, det är av stor vikt att grundläggande rutiner och goda kontaktytor finns för samverkan. Utvärderingar av arbetet blir en grund för utveckling av det fortsatta samarbetet.

Olika mötesfora har utvecklats för samverkan bland annat med utbildningsförvaltningen, socialtjänsten och skolorna i stadsdelen för att utveckla och samverka kring förebyggande arbete och övergång mellan förskolan och skolans verksamheter.

Lokala rutiner för arbetet och samverkan med skola och socialtjänst finns liksom gemensamma samverkansdokument och riktlinjer för stadsdelen. Uppföljning, utvärdering och dialog om det gemensamma arbetet sker i samverkans forum förskola-skola samt förskola-skola-socialtjänst. Förvaltningen samverkar med utbildningsförvaltningen om övergång mellan förskola och skola. Gemensamma riktlinjer har utarbetats för detta. Samverkan planeras, följs upp och utvärderas. Barn och föräldrars synpunkter tas tillvara. En

liknande samverkan finns mellan förskola, skola och socialtjänst med ett gemensamt formulerat dokument kring hur man arbetar med förebyggande arbete, akuta insatser och övergångar mellan verksamheter där barnens perspektiv ska vara utgångspunkten. Uppföljning av mål 4 sker av gemensamma överenskommelser i de olika fora som finns för samverkan.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.3 Stockholmarna upplever att de får god service och omsorg

● Uppfylls helt

Kommentar

Både stadens och förvaltningens egna brukarundersökningar för 2013 visar att klienter och brukare är nöjda eller mycket nöjda med bl.a. bemötande, insatser och resultatet av insatserna. Resultaten av undersökningarna diskuteras på berörda enheter och ligger till grund för det förbättringsarbete som ständigt pågår.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2012	Årsmål	KF:s årsmål	Period
◆ Andel barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ och familjeomsorgen (Utrednings typ BoU eller Vuxen) och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats (inom IoF, BoU och Vuxna, 0-19 år)	77,98 %	82,39 %	80 %	80 %	VB 2013
Kommentar Under perioden december 2011-november 2011 avslutades totalt 109 ärenden som gällde barn och ungdomar 0-19 år. Av dessa återaktualiserades 24 ärenden inom tolv månader efter avslut. Andelen ej återkomna för perioden blir därmed 78,0%, vilken är en minskning jämfört med motsvarande period 2012 då utfallet var 82,4 %. Andelen i staden som helhet är i år 82,4 %. Huruvida utfallet är att betrakta som gott eller dåligt undandrar sig förvaltningens bedömning, då de underliggande tankegångarna för indikatorn inte finns redovisade.					
● Andel enskilda som ökat sin funktionsförmåga inom socialpsykiatri	54,76 %	68,18 %	2 %	tas fram av nämnden	2013
Kommentar SLK uppger att Hägersten-Liljeholmen har 42 registrerade personer inom socialpsykiatri och att 23 av dessa har minskat sitt behov av stöd under 2013.					
◆ Andel personer med insatser inom socialpsykiatri som är nöjda med hur utredningen av deras behov av stöd genomfördes (IoF)	78 %	74 %	80 %	80 %	2013
Kommentar I stadens brukarundersökning bland brukare med socialpsykiatrisk insats ingår frågan om de anser att utredningen av deras behov av stöd var bra. Av brukarna med insats beviljad av Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning svarade, enligt SLK 78,4 % ja på denna fråga mot 75,6 5 år 2012. Årets genomsnitt i staden var 79,3 %.					

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2012	Årsmål	KF:s årsmål	Period
● Andel ungdomar anmälda för brott som tillsammans med föräldrar eller vårdnadshavare kallats till samtal med socialtjänsten inom 48 timmar	100 %	100 %	75 %	tas fram av nämnden	2013
Kommentar Samtliga tio kallade ungdomar har kommit till samtal. Antalet anmälningar från polisen om yngre förstagångsförbrytare har varit betydligt färre 2013 än tidigare år.					
● Andel vuxna som varit aktuella för insatser inom individ och familjeomsorgen och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats (IoF)	74,32 %	68,85 %	65 %	65 %	VB 2013
Kommentar Under perioden december 2011-november 2012 avslutades 183 ärenden med vuxna personer som varit aktuella inom individ- och familjeomsorgen. Tolv månader efter avslut hade 47 personer återaktualiserats, medan 136 inte hört av sig igen. Andelen ej återkomna för perioden blir således 74,3 %. Motsvarande siffra för 2012 var 68,9 % ej återkomna. Det aktuella genomsnittet för staden är 74,9 %. Hur uppgifterna ska tolkas undandrar sig förvaltningens bedömning.					
● Andelen försökslägenheter som övergått till eget kontrakt relaterat till totala antalet försökslägenheter i nämnden	33 %	36 %	30 %	-	2013
Kommentar Stadsdelen har under 2013 haft 27 försökslägenheter. Nio lägenheter övergått till egna kontrakt, varav sex vid vuxenheten, två vid beställarenheten/funktionsnedsättning och en vid barn- och ungdomsenheten. Sex nya försökslägenheter har tilldelats stadsdelen från bostadsförmedlingen, varav två är så kallat omsökta, dvs. lägenheten har redan tidigare hört till stadsdelen som nu får behålla den till ytterligare en hyresgäst.					
● Andel genomförda utredningar enligt DUR inom stöd och service för personer med funktionsnedsättning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	82 %	58 %	80 %	tas fram av nämnden	2013
Kommentar Enligt den genomgång som gjorts vid beställarenheten funktionsnedsättning har Dur-utredningar gjorts i 82 % av de ärenden där de ska göras. Övriga typer av ärenden ingår således inte, t.ex. sådana där det endast handlar om en enstaka eller kortvarig insats.					
◆ Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	85 %	82 %	90 %	öka	2013
Kommentar I stadens brukarundersökning för 2013 fick brukare med insats till följd av funktionsnedsättning ta ställning till					

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2012	Årsmål	KF:s årsmål	Period
<p>påståendet "personalen respekterar mig och lyssnar på mig". Av de brukare som beviljats insats från Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning svarade 85 % ja på frågan. I staden som helhet var andelen ja-svar 83 %.</p>					
 Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	64 %	71 %	73 %	öka	2013
<p>Kommentar</p> <p>I stadens brukarundersökningar bland personer med insatser enligt LSS ställs frågan om personen varit med och planerat sin verksamhet. År 2013 svarade 64 % av brukarna med insats från Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning ja på denna fråga. Motsvarande siffra för staden som helhet är 65 %.</p>					
 Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att stadens inne och utemiljö är tillgänglig och användbar. (Stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	59 %		70 %	tas fram av nämnden	2013
<p>Kommentar</p> <p>I stadens brukarundersökningar 2013 till personer med insats till följd av funktionsnedsättning har frågan ställts om det är lätt att ta sig fram i staden på gator, torg, affärer, stationer, färdmedel. Bland brukarna med insats från Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning svarade 59 % ja på denna fråga. Genomsnittet för staden är 60 %.</p>					
 Andelen barn och ungdomar med funktionsnedsättning som deltar i fritidsverksamhet. (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)			75 %	tas fram av nämnderna	2013
<p>Kommentar</p> <p>Det finns inga värden som direkt svarar på denna fråga. För 2013 kan denna indikator lämnas blank enligt stadsledningskontoret.</p>					
 Andelen personer med funktionsnedsättning som upplever att de har en fungerande bostad (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	83 %	86 %	85 %	tas fram av nämnden	2013
<p>Kommentar</p> <p>I stadens brukarundersökningar har frågor ställts om personer med funktionsnedsättning får det stöd de behöver i sitt boende och om de har de hjälpmedel de behöver i boendet. Av de brukare som har insats beviljad av Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning har 83 % svarat att de får det stöd de behöver och lika många att de har de hjälpmedel de behöver. Motsvarande siffror för staden som helhet är 78 respektive 84 %.</p>					
 Andelen personer med funktionsnedsättning som övergår till lönearbete efter deltagande i dagliga verksamheter enligt LSS eller	2 %	2 %	0 %	tas fram av nämnden	2013

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2012	Årsmål	KF:s årsmål	Period
dagverksamheter enligt SoL (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)					
Kommentar Av totalt 44 personer som besökt den socialpsykiatriska träfflokalen Kravatten under året har tre påbörjat praktik med stöd av Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen eller annan. Två personer har börjat studera. Fem personer som påbörjade praktik, arbete eller studier under 2012 har fortsatt med respektive sysselsättning under 2013. Dagliga verksamheten Steget Framåt har under haft 32 brukare, varav två har fått arbete under året och fem har börjat studera. Tre brukare har fått praktik genom projektet IWork som Steget Framåt medverkar i tillsammans med Arbetsförmedlingen och Jobbtorg. Av totalt 76 brukare vid de arbetsinriktade verksamheterna Kravatten och Steget Framåt har således två börjat arbeta, vilket motsvarar 2 % av samtliga brukare vid dessa två verksamheter. Från övriga dagliga verksamheter har ingen brukare övergått till lönarbete.					
 Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	93 %	86 %	91 %	91 %	2013
Kommentar I stadens brukarundersökningar ställs frågan om brukarna känner sig trygga i sina LSS-boenden. I årets undersökning har 93 % av brukarna (vuxna och barn) med insats från Hägersten-Liljeholmen stadsdelsförvaltning svarat ja på frågan. I staden som helhet är motsvarande siffra 88 %.					
 Nöjda brukare - Daglig verksamhet (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	85 %	91 %	91 %	91 %	2013
Kommentar I stadens brukarundersökningar ställs frågan om brukarna är nöjda med den dagliga verksamhet som de beviljats. I årets undersökning har 85 % av brukarna med insats från Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning svarat ja på frågan, vilket är en minskning sedan år 2012. I staden som helhet är 82 % av brukarna nöjda med sin dagliga verksamhet.					
 Nöjda brukare - korttidsboende (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	94 %	81 %	91 %	91 %	2013
Kommentar I stadens brukarundersökningar ställs frågan om brukare med insats i form av korttidsboende är nöjda med boendet. I årets undersökning har 94 % av brukarna med insats från Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning svarat ja på denna fråga. För staden som helhet var utfallet 87 % nöjda.					
 Nöjda brukare - LSS-boende, vuxna och barn (Stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	82 %	92 %	89 %	89 %	2013
Kommentar I stadens brukarundersökningar ställs frågan om brukarens nöjdhet med den insats som personen har. I undersökningen som gäller nöjdhet med sin bostad med särskild service för barn och vuxna har 82 % av de tillfrågade angett att de är nöjda med boendet. I staden som helhet är motsvarande siffra 80 %.					

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2012	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andelen nöjda omsorgstagare - biståndsbedömd dagverksamhet (äldreomsorg)	86 %	97 %	90 %	90 %	2013
Kommentar Resultatet från stadens brukarundersökning visar att dagverksamheternas deltagare är nöjda. Nöjdheten har dock sjunkit jämfört med 2012, vilket medfört att årsmålet för 2013 inte har uppfyllts. Deltagarna vill bland annat ha större möjligheter att påverka vilka tider som de ska vara på dagverksamheten samt vilka aktiviteter som ska finnas på dagverksamheten. Detta är viktiga förbättringsområden för verksamheterna att arbeta med under 2014. Dagverksamheten Solkatten vid Fruängsgårdens servicehus har sedan tidigare utökat sina öppettider utifrån de äldres och deras anhörigas behov och önskemål, vilket uppskattats.					
 Andelen nöjda omsorgstagare - hemtjänst i ordinärt boende (äldreomsorg)	84 %	82 %	84 %	84 %	2013
Kommentar Årsmålet om brukarnas nöjdhet för 2013 har följts upp genom stadens årliga brukarundersökning för hemtjänst, där såväl hemtjänst i egen regi som privata hemtjänstutförare inom kundvalsmodellen ingår. För Hägersten-Liljeholmen var svarsfrekvensen 66 % (686 svarande), vilket är en minskad svarsfrekvens jämfört med 2012. Nöjdheten med hemtjänsten har ökat totalt sett och årsmålet har också uppfyllts. Brukarundersökningen visar dock på ett varierande resultat för hemtjänstutförarna från 57 % till 100 % nöjda brukare. Brukarundersökningen visar även att "helhetsomdöme Index" har ökat från 82 % till 84 %. Indexet omfattar de tre påståendena "jag känner mig trygg med min hemtjänst", "jag är nöjd med min hemtjänst" samt "hemtjänsten uppfyller mina behov av stöd och hjälp". Alla tre påståenden har fått bättre resultat jämfört med 2012. Områden som behöver förbättras för ökad brukarnöjdhet är att maten smakar bra, promenader och att det ska vara lätt att nå hemtjänstpersonalen.					
 Andelen nöjda omsorgstagare - vård- och omsorgsboende (äldreomsorg)	84 %	83 %	84 %	84 %	2013
Kommentar Stadens brukarundersökning omfattar vård- och omsorgsboende som drivs i stadens egen regi, entreprenader och privata utförare som staden har avtal med. Svarsfrekvensen var 54 % (223 svarande), vilket är en minskning jämfört med 2012. Av de boende har 17 % svarat själva på enkäten, 60 % har svarat tillsammans med anhörig, vän eller annan person, 20 % av annan person och 3 % av god man. Resultaten visar att årsmålet om de boendes nöjdhet med sitt boende totalt sett uppfylls samt att nöjdheten har ökat jämfört med 2012. Resultaten mellan de olika vård- och omsorgsboendena varierar dock från 71 % till 100 % nöjda boende. "Helhetsomdöme Index" som omfattar "jag känner mig trygg i mitt boende", "jag är nöjd med mitt boende samt "boendet uppfyller mina behov av stöd och omsorg" har totalt sett ökat från 86 % 2012 till 87 % 2013. Förbättringsområden är utevistelse, aktiviteter och måltiden.					
 Maten smakar bra - Vård och omsorgsboende (äldreomsorg)	77 %	75 %	76 %	76 %	2013
Kommentar					

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2012	Årsmål	KF:s årsmål	Period
<p>Resultaten från stadens brukarundersökning visar att årsmålet gällande de boendes nöjdhet med maten har uppfyllts. Nöjdheten har också ökat totalt sett jämfört med 2012. Resultaten varierar dock för olika vård- och omsorgsboenden från 40 % till 100 % nöjdhet med maten. För de vård- och omsorgsboenden som finns inom stadsdelen varierar resultaten från 57 % till 100 % nöjdhet.</p> <p>Att maten smakar bra är därför ett fortsatt viktigt förbättringsområde.</p>					
 Måltiden är en trevlig stund på dagen - Vård och omsorgsboende (äldreomsorg)	78 %	77 %	76 %	76 %	2013
<p>Kommentar</p> <p>Resultaten från stadens brukarundersökning visar att årsmålet gällande de boendes nöjdhet med måltiden uppfyllts. Nöjdheten har också ökat totalt sett jämfört med 2012. Resultaten varierar dock för olika vård- och omsorgsboenden från 50 % till 100 % nöjdhet med måltiden. För de vård- och omsorgsboenden som finns inom stadsdelen varierar resultaten från 57 % till 90 % nöjdhet.</p> <p>Att måltiden är en trevlig stund på dagen för de boende är därför ett viktigt förbättringsområde.</p>					
 Omsorgstagarnas upplevelse av hur de kan påverka hur hjälpen utförs - hemtjänst i ordinärt boende (äldreomsorg)	73 %	70 %	75 %	75 %	2013
<p>Kommentar</p> <p>Enligt resultaten från stadens brukarundersökning uppfylls inte årsmålet totalt sett. Nöjdheten har dock ökat jämfört med 2012. Brukarundersökningen visar på varierande resultat mellan hemtjänstutförarna när det gäller brukarnas nöjdhet med att kunna påverka hur hemtjänsten ska utföras, från 50 % nöjda brukare till 88 % nöjda brukare.</p> <p>Brukarundersökningen visar också att 93 % av brukarna tycker att de får ett bra bemötande av hemtjänstpersonalen och 92 % tycker att hemtjänstpersonalen visar dem respekt.</p>					
 Omsorgstagarnas upplevelse av trygghet - hemtjänst i ordinärt boende (äldreomsorg)	86 %	83 %	85 %	85 %	2013
<p>Kommentar</p> <p>Enligt resultatet från stadens brukarundersökning uppfyller hemtjänsten totalt sett årsmålet för 2013. Brukarnas upplevelse av trygghet i hemtjänsten har också ökat jämfört med 2012.</p> <p>Brukarundersökningen visar dock på varierande resultat mellan de olika hemtjänstutförarna från 50 % nöjdhet med tryggheten till 100 % nöjdhet.</p>					
 Omsorgstagarnas upplevelse av trygghet - vård och omsorgsboende (äldreomsorg)	90 %	89 %	90 %	90 %	2013
<p>Kommentar</p> <p>Stadens brukarundersökning visar att årsmålet om de boendes upplevelse av trygghet uppfyllts totalt sett. Resultaten varierar mellan de olika vård- och omsorgsboendena från 71 % till 100 % av de boende som känner sig trygga på sitt vård- och omsorgsboende.</p>					

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden ska säkerställa att stadens riktlinjer för samverkan mellan förskola, skola och socialtjänst för barn/ungdomar som far illa eller riskerar att fara illa är implementerad i alla förskolor och skolor	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar En arbetsgrupp har bildats med uppdrag att utarbeta en lokal samverkansöverenskommelse mellan BUP och stadsdelsförvaltningarna i Älvsjö, Skärholmen och Hägersten-Liljeholmen. Redan deltar enhetschef och biträdande enhetschefer vid barn- och ungdomsenheten i regelbundna träffar med BUP och i lokalt Bus-form för samverkan kring barn i behov av särskilt stöd. Barn- och ungdomsenheten samverkar också med landstinget för målgruppen psykiskt sköra barn och ungdomar.			
 Vidta åtgärder för att förebygga och arbeta för att minska narkotikaanvändningen	2012-01-01	2013-12-31	
Kommentar Arbetet sker främst genom att stadsdelsförvaltningen, utbildningsförvaltningen och närpolisen samarbetar för att minska tobak, alkohol och narkotikakonsumtionen bland ungdomar i Hägersten-Liljeholmens stadsdelsområde.			
 Stadsdelsnämnderna ska i samråd med bostadsbolagen inventera möjligheten att bygga om/omvandla befintliga byggnader till gruppbofästelser eller servicebofästelser.	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar Förvaltningen har inte funnit några lämpliga byggnader för omvandling till gruppbofästelser.			
 Stadsdelsnämnderna, exploaterings- samt stadsbyggnadsnämnden ska i samråd med varandra i tidigt skede planera för omsorgslägenheter i stadsutvecklingsområden.	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar Förvaltningen har gjort en plan för utbyggnad av omsorgslägenheter inom stadsdelsområdet fram till 2017.			
 Säkerställ att nämnderna beställer de gruppbofästelser som behövs.	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar Beställningar har gjorts för grupp- och servicebofästelser för de närmast kommande åren.			
 Förstärka arbetet med att	2013-01-01	2013-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
<p>erbjuda kollo. Både riktade insatser och generellt tillgängliggöra informationen. Möjligheten till anmälan ska finnas digitalt och manuellt.</p>			
<p>Kommentar Förvaltningen har gjort extra informationsinsatser kring stadens kolloverksamhet.</p>			
<p>✓ Nämnderna och stadens bolag ska beakta barnperspektivet och säkerställa barnens rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention</p>	<p>2013-01-01</p>	<p>2013-12-31</p>	
<p>Kommentar De myndighetsutövande enheterna inom social omsorg har haft gemensam utbildning under hösten om hur barnperspektivet kan beaktas i utredningar som gäller vuxna personer.</p>			
<p>✓ Stadsdelsnämnderna ska strukturerat arbeta med att förbättra brukarnas nöjdhet</p>	<p>2013-01-01</p>	<p>2013-12-31</p>	
<p>Kommentar Alla enheter inom social omsorg tar del av och vidtar åtgärder utifrån resultaten bl.a. i stadens brukarundersökningar och förvaltningens egna brukarundersökningar samt synpunkter från enskilda personer och tillsynsmyndigheter.</p>			
<p>✓ Stadsdelsnämnderna ska säkerställa att äldreomsorgens myndighetsutövning och kommunala utförare arbetar i enlighet med Stockholms stads värdegrund och värdighetsgarantier</p>	<p>2013-01-01</p>	<p>2013-12-31</p>	
<p>Kommentar Enhetschefer och medarbetare har arbetet med att förankra äldreomsorgens värdegrund i det dagliga omvårdnadsarbetet genom diskussioner på arbetsplatsträffar och planeringsdagar samt materialet "Äldreomsorgens värdegrund". Biståndshandläggare har deltagit i äldreförvaltningens utbildningar om äldreomsorgens värdegrund. Enheterens värdegrundsarbete fortsätter under 2014.</p>			
<p>✓ Äldrenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utveckla principer och metoder för uppföljning och styrning inom äldreomsorgen</p>	<p>2013-01-01</p>	<p>2013-12-31</p>	
<p>Kommentar Förvaltningens äldreomsorg deltar i stadens projekt med en ny fördjupad modell för kvalitetsuppföljning där man använder observatörer på vård- och omsorgsboende. Utgångspunkten är att genom ett brukarperspektiv fånga upp professionell kvalitet i mötet mellan brukare och vårdpersonal. Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning har en halvtids observatör och som genomgått stadens särskilda utbildning för observatörer.</p>			

Nämndmål:

All myndighetsutövning ska vara rättssäker och tillvara ta den enskildes resurser

● Uppfylls helt

Förväntat resultat

Alla som har kontakt med förvaltningens myndighetsutövande enheter ska få sina rättigheter tillgodosedda i samband med utredningar och beslut. Alla ska också känna att deras egna resurser beaktas i kontakten med förvaltningen och vid beslut om insats.

Kommentar

Äldreomsorgens biståndshandläggare skriver utredningar i stadens kartläggnings- och utredningsinstrument vilket ger ett allsidigt underlag vid beslut. Samtliga tidsbegränsade beslut är aktuella. Liksom övriga enheter inom social omsorg följs noga lagar och riktlinjer samt domar från rättsliga instanser och beslut från tillsynsmyndigheter. Kvalitets- och utvecklingsarbetet har haft fokus på individuppföljning, utveckling av dokumentationen samt att säkerställa likställigheten i myndighetsutövningen. Biståndshandläggarna har gått utbildning i motiverande samtal (MI) och under hösten har två biståndshandläggare arbetat som MI-coacher för införande av MI som arbetsmetod vid beställarenheten äldre.

Rättssäkerheten tillgodoses genom att de myndighetsutövande enheterna är noga med att följa följer lagar, riktlinjer och utveckling av rättspraxis. När utredning inleds informeras den enskilde om hur utredningen ska gå till och hur lång tid den får ta. I utredningen dokumenteras den enskildes egen uppfattning om sin situation och eventuella förslag till lösning. I samband med beslut informeras om möjligheten att överklaga om man är missnöjd. Avgöranden i domstolar och beslut av tillsynsmyndigheter följs alltid. Granskning av olika aspekter av dokumentationen genomförs regelbundet både på enhets- och avdelningsnivå.

Nämndmål:

Anhöriga ska uppleva att de får stöd och hjälp utifrån sin aktuella situation

● Uppfylls helt

Förväntat resultat

Anhöriga ska uppleva att de får stöd och hjälp utifrån sin aktuella situation.

Kommentar

Inom äldreomsorgen erbjuds anhöriga stöd och avlastning i olika former som anpassas utifrån den enskildes individuella behov och önskemål. Det finns biståndsbedömda insatser, anhörigrupper samt stöd av anhörigkonsulent. Äldrestöds enkätundersökning visar att anhöriga är mycket nöjda med anhörigrupperna och det stöd som anhörigkonsulent erbjuder.

Under året har äldre och anhöriga inbjudits till informationsmöte på Fruängsgårdens servicehus samt till anhörigcafé vid åtta tillfällen på Antikträffen. Uppsökande verksamhet har erbjudits till par som är 80 år och äldre.

Anhöriga till personer med funktionsnedsättning kan få stöd i grupp eller enskilt av förvaltningens anhörigkonsulent. Anhöriga till personer med beroendeproblematik kan få stöd av personal vid vuxenheten. Utfall av brukarundersökning redovisas nedan.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2012	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel anhöriga som är nöjda med anhöriggrupperna	100 %		82 %		2013
Kommentar Enkätundersökning har genomförts för att följa upp vad anhöriga anser om bland annat anhöriggrupperna. 32 personer har deltagit i anhöriggrupp och svarat på enkäten, vilket ger en svarsfrekvens på 100 %. 29 anhöriga var mycket nöjda med innehållet i anhöriggrupperna och tre anhöriga var nöjda. På frågan om möjligheten att påverka innehållet svarade 14 anhöriga att de var mycket nöjda och 17 anhöriga att de var nöjda. Det som uppskattas är stödet från de andra deltagarna, att få träffa andra med liknande problem och inse att man inte är ensam samt stödet från anhörigkonsulenterna och information om vart man ska vända sig. Föreläsningar med inbjudna "gäster" som kan ge bra tips uppskattas också.					

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Anhöriga ska inbjudas till tematräffar och anhöriggrupper.	2011-01-01	2013-12-31	
Kommentar Anhöriggrupper har anordnats under våren och hösten 2013. Vid tre tillfällen under våren anordnades "sorgegrupp".			

Nämndmål:

Den enskilde ska erbjudas en god hälso- och sjukvård som är trygg, säker och förebyggande

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

De äldre som bor på servicehus, vård- och omsorgsboende eller servicehus samt de som bor i socialpsykiatrisk gruppboende får en trygg och säker hälso- och sjukvård.

Kommentar

Förvaltningens bedömning är att hälso- och sjukvården inom äldreomsorgen hållit en god kvalitet under året. Kvaliteten har följts upp genom förvaltningens avtals- och verksamhetsuppföljning, dokumentationsgranskning, samt rapportering av indikatorer, hälso- och sjukvårdsstatistik och avvikelser till medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS). Den 1 oktober genomfördes en kvalitets- och jämförelsegranskning där hälso- och sjukvårdsstatistiken användes, till exempel hur många boende som fått läkemedelsgenomgång, har aktuell riskbedömning och ADL-bedömning. Uppgifter har lämnats till äldreförvaltningen från samtliga stadsdelsförvaltningar.

Enhetschef och MAS har haft regelbundna dialogmöten om verksamhetens hälso- och

sjukvårdsarbete. Enhetscheferna har också genomfört egna kontroller för att säkerställa arbetet.

Verksamheterna i egen regi har genomfört riskbedömningar avseende fall, undernäring och trycksår för alla boende. För det förebyggande arbetet kring fall, undernäring och trycksår har registrering skett i det nationella registret SeniorAlert för samtliga boende som lämnat samtycke till det. I Palliativa registret har arbetet kring vård i livets slutskede registrerats. Nya rutiner har också tagits fram för vård i livets slutskede utifrån de nationella riktlinjerna och vårdprogram.

Verksamheterna har påbörjat att registrera i BPSD-registret. Berörd personal har under våren och hösten fått utbildning i detta. BPSD står för Beteendemässiga och Psykiska Symtom vid Demens. Exempel på sådana symtom kan vara aggressivitet, oro, apati, hallucinationer eller sömnstörningar.

Enheternas förbättringsarbete kring hälso- och sjukvårdsdokumentationen i systemet Vodok har fortgått bland annat genom stöd och handledning av Vodoksamordnaren. Under hösten har hälso- och sjukvårdspersonal fått utbildning kring omvårdnadsprocessen. Utbildningen anordnades i samverkan med övriga stadsdelsförvaltningar i söderort. Personal har också gått utbildning om läkemedel, folkhälsa och geriatriska sjukdomar.

Enheternas kvalitets- och utvecklingsarbete har haft fokus på att utveckla teamarbetet kring varje boende för en personcentrerad vård och omsorg så att insatserna anpassas utifrån den enskildes behov och förutsättningar. I teamet ingår undersköterska/kontaktperson, sjuksköterska, sjukgymnast och arbetsterapeut.

På Trekantens servicehus har en arbetsmetod utvecklats som säkerställer genomförandet av den enskildes insatser. Arbetsmetoden innebär att personalen arbetar aktivt utifrån den boendes genomförandeplan i det dagliga omvårdnadsarbetet samt utifrån ordination och instruktion från sjuksköterska, sjukgymnast och arbetsterapeut.

Ett viktigt utvecklingsområde är att förbättra kosthållningen för de äldre som bor på servicehus. Tillsammans med kostombudet har ett utvecklingsarbete påbörjats på Fruängsgårdens servicehus där en screening för bedömning av boendes nutritionsstatus har genomförts och där mellanmål införts.

Äldreomsorgens verksamheter har hållit en god hygienisk standard och personalen har arbetat utifrån de basala hygienrutinerna. Hygienronder eller uppföljning av hygienronder har genomförts. Enheternas hygienombud har också följt upp att verksamheten arbetar utifrån hygienrutinerna.

Läkemedelsgenomgångar har genomförts och verksamheterna har haft en bra samverkan med läkarorganisationerna. Stadsdelsförvaltningen har också haft samverkansmöten med landstingets beställare och vårdcentraler inom stadsdelsområdet.

Verksamheternas hälso- och sjukvårdsarbete redovisas och analyseras närmare i enhetens patientsäkerhetsberättelse, som tas upp på stadsdelsnämnden i mars 2014. MAS kommer då också att lämna sin årliga rapport om äldreomsorgens hälso- och sjukvårdsarbete under 2013. Revisorernas granskning av styrning och uppföljning inom äldreomsorgen visade att äldreomsorgen har en god kontroll när det gäller verksamhetens hälso- och sjukvårdsinsatser. MAS fick också beröm för sin årliga rapport.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Boende på vård- och omsorgsboende och servicehus ska erbjudas individuell riskbedömning avseende fall, undernäring och trycksår.	2011-01-01	2013-12-31	
Kommentar De boende på servicehus och vård- och omsorgsboende har erbjudits riskbedömningar avseende fall, undernäring och trycksår.				
▶	Egenkontroll av hygienrutinerna ska genomföras.	2011-01-01	2014-12-31	
Kommentar Verksamheterna arbetar utifrån de basala hygienrutinerna. Hygienronder och/eller uppföljning av hygienronder har genomförts under året vid äldreomsorgens verksamheter. Uppföljningen visar att verksamheterna har en god hygienisk standard.				
▶	Verksamheterna ska säkerställa att registrering genomförs i Senior Alert och Palliativa registret.	2012-01-01	2014-12-31	
Kommentar Berörda enheter har registrerat i de nationella registren. Enheterna följer regelbundet upp att registrering genomförs genom att ta ut utdrag från registren.				
▶	Äldreomsorgen ska samverka och bistå landstinget i genomförandet av läkemedelsgenomgångar på vård- och omsorgsboende och servicehus.	2011-01-01	2014-12-31	
Kommentar För varje boende genomförs läkemedelsgenomgång minst en gång per år av patientansvarig läkare gemensamt med omvårdnadsansvarig sjuksköterska. Sjuksköterska och läkare har ett nära samarbete och följer också kontinuerligt upp den enskildes medicinska behov och läkemedel.				

Nämndmål:

Den enskilde ska få ett gott bemötande

● Uppfylls helt

Förväntat resultat

Alla som har kontakt med förvaltningens verksamheter ska bemötas med kunskap och respekt.

Kommentar

Stadens årliga brukarundersökningar inom äldreomsorgen visar att de äldre och anhöriga tycker att de får ett bra bemötande av utförarpersonalen och förvaltningens biståndshandläggare. Förvaltningens brukarundersökning på de myndighetsutövande

enheterna visar också att de äldre är nöjda med bemötandet från biståndshandläggarna vid beställarenheten äldre.

Värdegrundsarbetet och införandet av äldreomsorgens gemensamma värdegrund har fortgått vid enheterna genom olika utbildningsinsatser samt diskussioner och reflektioner på arbetsplatserna.

Frågor om bemötande ingår i alla brukarundersökningar som görs inom social omsorg. Resultaten i undersökningarna skiljer sig åt mellan enheterna, men överlag är brukarna nöjda med det bemötande som de fått. Också i stadens brukarundersökningar får förvaltningen ett gott resultat på frågor om bemötande. Vid de myndighetsutövande enheterna har många medarbetare gått specialiserade utbildningar i bl.a. motiverande samtal. Vid beställarenheten funktionsnedsättning har flera medarbetare gått specialiserade utbildningar i samtalsmetodik och bemötande av personer med funktionsnedsättning. I de fall där brukarundersökningarna visar att det finns brister i bemötandet diskuteras det vid den aktuella enheten och tas upp i handledning. Vid klagomål på enskilda handläggare vidtas de åtgärder som kan vara lämpliga i det enskilda fallet.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Beställarenheten funktionsnedsättning ska undersöka möjligheten till samtalsstöd i mötet med personer som har olika former av kognitiv svikt.	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar Beställarenheten funktionsnedsättning har köpt in iPads att använda vid samtal med barn. Enheten deltar i ett projekt tillsammans med flera stadsdelsförvaltningar i staden som handlar om att använda läsplattor som hjälpmedel i samtal med barn. Flera handläggare från enheten har deltagit i en central utbildnings dag om olika metoder att kommunicera med vuxna personer med kognitiv svikt.			
 Förvaltningen ska kontakta Carpe om insiktsutbildningar för förtroendevalda och personal.	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar Behovet av insiktsutbildningar för tjänstemän och förtroendevalda är framfört till Carpe.			

Nämndmål:

Den enskilde ska få insatser av god kvalitet som erbjuder delaktighet och stärker förmågan att leva ett självständigt liv

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Den enskilde ska kunna leva ett så självständigt liv som möjligt. Brukarna är nöjda med verksamhetens kvalitet.

Kommentar

Förvaltningens bedömning är att äldreomsorgens verksamheter erbjuder en god och trygg

vård och omsorg som anpassats utifrån den enskildes individuella behov, förutsättningar och önskemål. Stadens brukarundersökning visar också att brukarnas nöjdhet och upplevelse av trygghet totalt sett har ökat och att årsmålen för nöjdhet och trygghet har uppfyllts.

Den kommunala hemtjänsten har fortsatt att utveckla stödet till personer med demenssjukdom som bor hemma genom den specialiserade hemtjänstgruppen med demensutbildad personal. Stödet till de mest sjuka äldre har utvecklats i samverkan med landstinget och andra aktörer i försöksverksamheten Bättre Samverkan Bättre Liv, som avslutats som projekt men där samverkan med gemensamma rutiner fortsätter.

Enheternas kvalitets- och utvecklingsarbete har haft fokus på att stärka och utveckla teamarbetet kring den enskildes vård och omsorg. Genomförandeplanerna har hållits aktuella samt kontrollerats och granskats.

Inom social omsorg ska en genomförandeplan för beviljade insatser upprättas av utföraren i samråd med brukaren och eventuell företrädare. Planen ska sedan följas upp och utvärderas regelbundet tillsammans med brukare och andra berörda. Inriktningen på alla insatser är att de ska bidra till att den enskilde kan leva ett så självständigt liv som möjligt. Förvaltningen gör varje år granskningar av genomförandeplaner vid olika utförarenheter.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2012	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel äldre som är nöjda med fixartjänsten	100 %		77 %		2013

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Gruppbestäderna ska utveckla sitt arbete med ökad delaktighet för brukarna.	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar	Gruppbestäderna har under året inlett sitt projekt med ökad delaktighet för brukarna. Mer information om projektet finns i inledningen.		
 Hemtjänsten i egen regi ska planera för ökad personalkontinuitet för brukare som har insatser flera gånger per dag.	2012-04-27	2013-12-31	
Kommentar	Hemtjänsten har tagit fram arbetssätt och rutiner som syftar till ökad kontinuitet, så att det så långt som möjligt är samma personal som kommer till brukaren. Detta gäller både för dag- och kvällspersonal.		
 Steget Framåt ska undersöka möjligheten till stöd genom arbetsförmedlingen till brukare som går ut i praktik.	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar	Brukare som går ut i praktik har möjlighet att få stöd via arbetsförmedlingen i form av personligt biträde.		

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Äldreomsorgens verksamheter ska säkerställa att genomförandeplanerna är aktuella.	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar Äldreomsorgens enhetschefer har genomfört egna regelbundna kontroller för att se att genomförandeplanerna är godkända och aktuella. Genomförandeplanerna har också granskats vid förvaltningens årliga verksamhetsuppföljningar genom stickprovskontroll.			

Nämndmål:

Den som utsatts för våld i nära relation ska få ett samordnat och professionellt stöd.

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Den som utsatts för våld i nära relation ska få stöd och sina rättigheter tillgodosedda så att personen kan leva ett fortsatt liv utan våld.

Kommentar

Förvaltningens team mot våld i nära relation organiserades om i början av 2013 och har nu inte några särskilda kvinnostödjare. Istället finns två socialsekreterare som både utreder, beslutar och ger praktiskt och psykosocialt stöd till personer som utsatts för våld i nära relation. Älvsjö stadsdelsförvaltning köper praktiskt och psykosocialt stöd (kvinnostöd) från teamet, men inte myndighetsutövning. Omorganisationen gjordes på grund av att det blev nödvändigt att minska personalen när Skärholmens stadsdelsförvaltning inte längre ville samverka kring kvinnostödet.

Teamet ansvarar också för samverkan och kunskapsförmedling mellan olika enheter inom stadsdelsförvaltningen. Med stöd av projektmedel från Socialstyrelsen har teamet under 2013 påbörjat ett projekt om att öka tillgängligheten till information om våld i nära relation till allmänheten.

Personer som utövar våld, oavsett kön, kan få samtal enskilt eller i grupp vid den mansmottagning som har drivits i samverkan med andra stadsdelsförvaltningar i söderort. Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning är huvudman för mottagningen. Barn som bevittnat våld kan få samtal enligt den så kallade Trappanmodellen hos förvaltningens familjebehandlare.

Antalet förfrågningar och remitteringar hos teamet har ökat kraftigt, från 107 år 2011 till 184 år 2013, men antalet aktualiserade personer är ungefär detsamma, 44 kvinnor år 2013. Av dessa fick 25 stödkontakt och tio placerades i skyddat boende.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen ska fortsätta utveckla sina metoder att hjälpa barn som upplevt våld i sina familjer.	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar Socialsekreterarna vid barn- och ungdomsenhetens ungdomsgrupp har fått utbildning i utredningsmetoden Signs of Safety. Barngruppen har arbetat intensivt enligt metoden vilket gjort att placeringar i jourhem har kunnat undvikas i ett antal ärenden.			

Nämndmål:

Äldre ska erbjudas aktiviteter och social samvaro

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

De äldre i stadsdelen är nöjda med Seniorhälsans verksamhet och dagsutflykterna.

Kommentar

Äldreomsorgen har ett brett utbud av olika aktiviteter med möjligheter till social samvaro, som erbjuds alla äldre i stadsdelen. Seniorhälsans och pensionärsorganisationernas verksamheter på servicehusen och på mötesplatserna Antikträffen och Hövdingagården har under året som vanligt vara välbesökta. Dagsutflykter har anordnats och främst under perioden maj-september samt december.

På vård- och omsorgsboende har olika dagliga aktiviteter både i grupp och individuellt genomförts och som planerats av aktivitetsombuden. Utevistelse har prioriterats under sommaren bland annat har man haft utegymnastik.

Projektet "Ungdomsbesök på vård- och omsorgsboende" där ungdomar på helgerna hjälper de boende att delta i olika aktiviteter, utevistelse och olika kulturupplevelser, har fortgått och varit mycket uppskattat. Feriearbetarna under sommaren har också varit en stor tillgång.

I samverkan med finska föreningen har underhållning med finskt tema anordnats vid två tillfällen dels på Fruängsgårdens servicehus och dels på Trekantens servicehus.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2012	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel deltagare som är nöjda med dagsutflykterna	100 %	100 %	82 %		2013
 Andel deltagare som är nöjda med Seniorhälsans verksamhet	100 %	100 %	82 %		2013

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Boende- och anhörigmöten ska hållas regelbundet för dialog.	2011-01-01	2014-12-31	
Kommentar Boende och anhöriga har inbjudits till regelbundna träffar för information och dialog vid äldreomsorgens verksamheter.			
 Dagsutflykter ska anordnas för äldre under hela året. Program ska tas fram.	2011-01-01	2014-12-31	
Kommentar Äldrestöd har anordnat och organiserat 55 dagsutflykter med 336 deltagare, Utflykterna har genomförts främst under perioden maj-september samt december.			
 Seniorhälsan ska erbjuda aktiviteter, social samvaro och kultur för äldre över 65 år i stadsdelen. Äldre som bor på vård- och omsorgsboende, servicehus eller har hemtjänst ska ges möjlighet att delta om de så önskar.	2011-01-01	2013-12-31	
Kommentar Seniorhälsan har liksom tidigare år erbjudit ett brett utbud av olika aktiviteter, såsom allsång, underhållning, bingo, sittgymnastik, promenadgrupp, qigong, "må bra dag", biljard och frågesport. På Fruängsgårdens servicehus finns också ett uppskattat gym som under året varit välbesökt och där introduktion erbjudits.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten

 Uppfylls helt

Kommentar

Stadsdelsförvaltningen har under året arbetat aktivt för att vara en attraktiv arbetsgivare. Arbetsmiljöutbildning för chefer och skyddsombud har genomförts under våren och hösten 2013. Chefsforum som riktar sig till alla chefer har genomförts under vår och höst med olika teman bland annat om kvalitet, kommunikation och intranät samt upphandling. Kompetensförsörjning har säkerställts bl.a. via medarbetarsamtal då individuella kompetensutvecklingsplaner har utarbetats. Enheterna har arbetat aktivt utifrån jämställdhets- och mångfaldsplanen bl.a. vid rekryteringar, genom informationsinsatser och diskussioner. En särskild kompetensförsörjningsplan för perioden 2013 till 2015 har tagits fram i samband med verksamhetsplanen där förvaltningen bl.a. beskriver att förskollärare är ett bristyrke. För att stärka kompetensen har barnskötare erbjudits utbildning till förskollärare genom Stockholms stads satsning och förvaltningen har deltagit i ett seminarium om gemensam strategi för att öka antalet förskollärare i stadens verksamheter. Äldreomsorgen har erbjudit medarbetarna grundutbildning, utbildning i dokumentationsstöd och utbildning inom demensområdet.

Förvaltningen har deltagit i stadens traineeprogram, vilket har resulterat i att en economiccontroller har anställts. Inom ramen för stadens trainee- och praktikprojekt med socialhögskolan och Ersta Sköndal finns fem traineer vid den myndighetsutövande verksamheten inom social omsorg.

Deltid till heltid

Målet att 75 % av de som har ofrivillig deltid ska erbjudas heltid under året har inte uppnåtts. Utrymmet och möjligheterna att kombinera anställningar finns inte alltid i verksamheterna. Under 2013 har 23 % kunnat erbjudas heltid eller sagt upp sin anställning vilket motsvarar 11 av 48 personer. Fyra personer har kunnat erbjudas längre vikariat med högre sysselsättningsgrad och tre personer har fått utökad antal timmar tillsvidare. Resterande 30 personer har inte kunnat få någon utökning utöver tillfälligt extraarbete, genomsnittligt 60 timmar per person under 2013.

Underlag har regelbundet skickats ut till cheferna med aktuella uppgifter om deltidsanställda som vill ha heltid, så cheferna vet vilka som finns kvar av de som begärt heltid. Vid kontakter om behov av personal påminns cheferna om dessa personer.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2012	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	249 st.	152 st.	220 st.	5100	2013
Kommentar Årsmålet har ökats från 60 till 220 genom tilldelning av extra medel från Vision Söderort. Förvaltningen har tagit emot 249 ungdomar för feriearbete under 2013.					
 Aktivt Medskapandeindex	80	68	80	80	2013
Kommentar Aktivt medskapandeindex (AMI) består av tre delindex motivation, ledarskap och styrning. Förvaltningen hade ett AMI på 80 för 2013 att jämföra med 78 för 2012. Stadens AMI uppgick till 79 för 2013.					
 Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	22,92 %	16,67 %	75 %	75 %	2013
Kommentar Målet att 75 % av de som har ofrivillig deltid ska erbjudas heltid under året har inte uppnåtts. Utrymmet och möjligheterna att kombinera anställningar finns inte alltid i verksamheterna. Under 2013 har 23 % kunnat erbjudas heltid eller sagt upp sin anställning vilket motsvarar elva av 48 personer. Fyra personer har kunnat erbjudas längre vikariat med högre sysselsättningsgrad och tre personer har fått utökad antal timmar tillsvidare. 33 personer (69 %) har inte kunnat få någon utökning utöver tillfälligt extraarbete, genomsnittligt 60 timmar per person under 2013. Underlag har regelbundet skickats ut till cheferna med aktuella uppgifter om deltidsanställda som vill ha heltid, så cheferna vet vilka som finns kvar av de som begärt heltid. Vid kontakter om behov av personal påminns cheferna om dessa personer.					
 Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	91 %	90,1 %	90 %	80	2013
Kommentar Resultatet från medarbetarenkäten visade att 91 % av de som svarat anser att förvaltningens chefer ställer tydliga krav på sina medarbetare.					

 Medarbetare vet vad som förväntas av dem i deras arbete.	93 %	92 %	92 %	92	2013
Kommentar Resultatet från medarbetarenkäten visade att 93 % av de som svarat vet vad som förväntas av dem i deras arbete.					
 Sjukfrånvaro	7,2 %	6,6 %	5,8 %	4,4 %	VB 2013
Kommentar Arbetet med att sänka sjukfrånvaron har varit prioriterat under året. Långtidssjukfrånvaron har fortsatt minska men korttidssjukfrånvaron har tyvärr ökat även detta år. Vid den senaste tillgängliga mätningen, rullande tolv månader i oktober 2013, var sjukfrånvaron 7,16 %.					

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Kommunstyrelsen ska i samråd med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna se över och utveckla stadsgemensamma principer och metoder för rekrytering, kompetensutveckling och karriärvägar för förskolans personal	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar Ett gemensamt seminarium om kompetensförsörjning inom förskolan har genomförts under hösten med utbildningsförvaltningen och stadsledningskontoret.			

Nämndmål:

Medarbetares och chefers kompetens ska utvecklas genom riktade insatser (Se även aktiviteter under 2.2 och 2.3.)

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Att individuella kompetensutvecklingsplaner utarbetas för samtliga månadsanställda medarbetare.

Kommentar

Arbetsmiljöutbildning för chefer och skyddsombud har genomförts under våren och hösten 2013. Chefsforum som riktar sig till alla chefer genomförs under vår och höst med olika teman bl.a. om kvalitet, kommunikation och intranät samt upphandling. Kompetensförsörjning säkerställs via medarbetarsamtal då individuella kompetensutvecklingsplaner ska utarbetas. En särskild kompetensförsörjningsplan har tagits fram i samband med verksamhetsplanen för 2014 och där förvaltningen beskriver att förskollärare är ett bristyrke. För att stärka kompetensen erbjuds barnskötare utbildning till förskollärare genom Stockholms stads satsning.

Inom social omsorg har de myndighetsutövande enheternas medarbetare fortsatt MI-utbildning. De har också fått utbildning under året i Signs of Safety, psykiatriska diagnoser, psykisk hälsa kombinerad med missbruk, återfallsprevention, suicidprevention och patologiskt samlande. Inom utförarverksamheterna har personal främst deltagit i Carpeutbildningar.

Inom äldreomsorgen har personalen erbjudits kompetensutveckling. Prioriterade områden är fortsatt social dokumentation demensvård, vård i livets slut och bemötande. Personal som arbetar med personer med demenssjukdom ska göra webbutbildningen Demens ABC.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Förvaltningen ska erbjuda praktikplatser till personer med funktionsnedsättning. (Program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning)	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar Förvaltningen har kontaktat företagsföreningar i stadsdelsområdet för ett besök i syfte att undersöka möjligheter till praktik eller arbete. Besöken har genomförts tillsammans med en person som är knuten till rådet för funktionshindersfrågor i Hägersten-Liljeholmen.				
✓	Förvaltningen ska se över hur förvaltningens arbetsplatser kan bli välfungerande för alla. (Program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning)	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar Resultaten av skyddsronder och medarbetarenkäter har följts upp och utvärderats bl.a. i syfte att göra arbetsplatserna mer välfungerande och tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Utvecklingsinsatser har gjorts kontinuerligt för medarbetare och chefer. Uppföljning av den interna kontrollen har gjorts bl.a. avseende arbetsmiljön. Ergonomer har anlitats vid behov. Arbetsmiljöutbildning för chefer och skyddsombud har genomförts. Handläggare i förvaltningen har fått information om hur vi skriver tjänsteutlåtanden och uttrycker oss lättfattligt. En uppdaterad mall för tjänsteutlåtanden samt skrivregler finns på intranätet. Den nya grafiska profilen erbjuder mer lättlästa tjänsteutlåtanden och skrivelser.				
✓	Förvaltningen ska utse en ansvarig för praktikanter med funktionsnedsättning. (Program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning)	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar En ansvarig person har utsetts av förvaltningen.				
✓	Aktivt deltagande på arbetsplatsträffar och planeringsdagar. Bidra med egna erfarenheter och förslag på hur mål, riktlinjer, förhållningssätt och policier kan verkställas i praktiken.	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar Flera enheter har ett aktivt deltagande från medarbetarna, både på APT och på planeringsdagar utifrån mål,				

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
<p>riktlinjer, värdegrund och andra styrdokument. Ett kontinuerligt arbete pågår ständigt med att öka delaktigheten på arbetsplatsträffar och planeringsdagar. Flera exempel finns för att öka eller upprätthålla medarbetarnas aktivitet på APT. Det kan exempelvis vara att ha ett rullande schema för ordförande och sekreterare eller att ha en begränsad tid för information så det inte tar hela den avsatta tiden. Att ha diskussioner eller workshop som kräver allas medverkan.</p> <p>Stående punkt på är dagordningen är information samt laget runt med att beskriva nuläget så att alla får beskriva sin arbetssituation.</p> <p>Diskussioner mellan chef och medarbetare har förts om hur APT och planeringsdagar kan utformas, medarbetarna kommer med förslag på teman som är viktiga för enheten att diskutera, medarbetarna berättar enskilt och/eller per arbetslag utifrån ett specifikt tema vilket gett gott resultat, värdegrundsfrågor som diskuteras i olika smågrupper så att samtliga medarbetare får möjlighet att delta med egna tankar och ideér i övrigt pedagogiska diskussioner och metodfrågor.</p> <p><i>Exempel på innehåll på planeringsdagar:</i></p> <p>planering i form av workshop som någon av medarbetarna initierat själva och tar ansvar för och håller i, chef har lyssnat in och tar upp vilka frågor som är viktiga att arbeta med.</p>			
 <p>Arbetsplatsträffarna ska ha fokus på att öka medarbetarnas engagemang i arbetet med verksamhetens mål. Särskilda teman behandlas under året.</p>	2013-01-01	2013-12-31	
<p>Kommentar</p> <p>Särskilda teman som har behandlats på arbetsplatsträffarna är friskvård, arbetsmiljöpolicy, kränkande särbehandling, mobbning och trakasserier, utbildning i etik, genomgång av Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltnings värdegrund, kommunikation, bemötande, respekt och samarbete.</p> <p><i>Exempel för att öka fokus på att öka medarbetarnas engagemang är:</i></p> <p>Att ha en fast dagordning som medarbetarna själva påverkat, enheten har ett årshjul med olika teman som tas upp på APT, på planeringsdagarna under hösten beslutas om vilka teman som ska tas upp och arbetas med under kommande år, exempel på teman är värdegrundsfrågor, delaktighet, medbestämmande, riktlinjer och policies, salutogent förhållningssätt, olika etiska frågeställningar, miljömedvetenhet, pedagogiska diskussioner, barnens lärmiljöer, enhetens åtaganden, så får vi det bra på jobbet etc., verksamhetsplan går igenom och förslagsförs inför kommande plan samt diskussioner i smågrupper.</p>			
 <p>Genomföra utbildning av nya förskolechefer i personalfrågor.</p>	2013-01-01	2013-12-31	
<p>Kommentar</p> <p>Utbildning av nya förskolechefer i personalfrågor har genomförts under våren 2013.</p>			
 <p>I samverkan med företagshälsovården genomföra arbetsmiljöutbildning för chefer och skyddsombud.</p>	2013-01-01	2013-12-31	
<p>Kommentar</p> <p>Utbildningen genomfördes under våren enligt plan, samt en extra omgång under hösten pga. stor efterfrågan. En översyn har gjorts av innehållet utifrån synpunkter i utvärderingarna. Personalstrategiska avdelningen medverkar nu i utbildningen som dessutom förkortats med en dag.</p>			
 <p>Inom äldreomsorgen erbjuds omsorgspersonal grundutbildning, individuella kompetensutvecklingsplaner. Prioriterade områden är</p>	2013-01-01	2014-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
fortsatt social dokumentation demensvård, vård i livets slut och bemötande.			
Kommentar Äldreomsorgens medarbetare har individuella kompetensutvecklingsplaner där behov och önskemål av utbildningsinsatser framgår. Bland annat har grundutbildning, dokumentationsstöd och utbildning inom demensområdet erbjudits. Berörd personal har fått utbildning i det nya BPSD-instrumentet. Olika webbaserade utbildningar har genomförts.			
 Samtliga enheter ska redovisa arbetet utifrån Jämställdhets- och mångfaldsplan för 2013-2015	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar Exempel som cheferna har redovisat är att de har gått igenom planen med sina medarbetare på arbetsplatsträff (APT) en gång per år. Nyanställda har fått information om planen och annat material för nyanställda. De vardagliga diskussionerna om kulturella skillnader samt könsroller har varit mycket givande och lärande för alla. Det finns en önskan och strävan efter en större mångfald framförallt när det gäller kön och etnicitet men även annan mångfald. Vid rekrytering och anställning försöker man öka mångfalden. Föräldrar uppmanas oavsett kön att ta ut föräldraledighet och föräldralediga bjuds in till olika sociala sammankomster. Återgång till arbetet efter föräldraledighet planeras tillsammans i god tid och att möten läggs på tider där alla kan delta. Medarbetarenkäten som även utgör den psykosociala skyddsronden och den fysiska skyddsronden samt diskussioner och uppföljningar av dessa används som underlag för uppföljning och förbättringar utifrån ett jämställdhets- och mångfaldsperspektiv.			
 Stärkt ledarskap. Chefer på alla nivåer i organisationen ges individuell återkoppling på sitt ledarskap utifrån medarbetarenkäten.	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar Cheferna har fått individuell återkoppling på sitt ledarskap utifrån medarbetarenkäten.			
 Stärkt medarbetarskap. Samtliga medarbetare har en individuell utvecklingsplan som fortlöpande uppdateras.	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar Enligt medarbetarenkätens resultat tar 97 % egna initiativ till att utveckla sin kompetens utifrån verksamhetens behov. Individuell utvecklingsplan ses över vid medarbetarsamtal och/eller löpande under året.			
 Utarbeta verksamhetsbaserade lönekriterier för samtliga anställningar i stadsdelsförvaltningen.	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar De flesta befattningar har nu verksamhetsbaserade lönekriterier. För befattningar med minst tio anställda saknas det specifika kriterier för sjuksköterskor samt personliga assistenter.			

Nämndmål:

Sjukfrånvaron ska minska jämfört med 2012

◆ Uppfylls delvis

Förväntat resultat

Sjukfrånvaron fortsätter att minska genom att samtliga enhetschefer använder de verktyg som förvaltningen, staden och företagshälsovården tillhandahåller.

Kommentar

Arbetet med att sänka sjukfrånvaron har varit prioriterat under året. Långtidssjukfrånvaron har fortsatt minskat men korttidssjukfrånvaron har tyvärr ökat även detta år. Vid den senaste mätningen i rullande tolv månader låg sjukfrånvaron på 7,16 % jämfört med 6,6 % i verksamhetsberättelsen för 2012.

Förvaltningens arbete med att uppmärksamma korttidsfrånvaron har fortsatt genom att HR-konsulterna tillsammans med cheferna har följt upp sjukfrånvaron. Cheferna följer förvaltningens riktlinjer för korttidssjukfrånvaro och kallar medarbetare med upprepad frånvaro, fyra tillfällen eller fler under en sexmånadersperiod, till utredande samtal.

Samarbete med Försäkringskassan i form av gemensamma uppföljningsmöten har genomförts. Cheferna samverkar vid behov med företagshälsovården Previa samt med förvaltningens HR-funktion.

Cheferna uppmuntrar friskvårdsaktiviteter och såväl friskvårdstimme som friskvårdssubventioner används. Goda exempel från enheterna är bland annat kriterier för trivsel på arbetet och friskvårdstema på APT.

✓	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Förvaltningen ska genomföra fysiska och psykosociala skyddsronder.	2013-01-01	2013-12-31	
<p>Kommentar</p> <p>Den fysiska skyddsronden har genomförts under hösten, någon enhet har genomfört rondens under våren. Den psykosociala skyddsronden ingår i medarbetarenkäten som har följts upp under hösten.</p>				
✓	Arbete med rehabiliteringsprocessen	2013-01-01	2013-12-31	
<p>Kommentar</p> <p>Enhetscheferna följer stadens rehabiliteringsprocess och har ett väl utvecklat samarbete med stadsdelens HR-funktion i rehabiliteringsarbetet. HR-funktionen följer processen noga och samt vilka medarbetare som befinner sig i processens olika steg.</p>				
✓	Följa stadens rehabiliteringsprocess. Regelbundna möten mellan chefer, försäkringskassa, HR-konsulter, personalkonsulent och företagshälsovård. Fackliga representanter	2013-01-01	2013-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
deltar där den anställda så önskar.			
Kommentar Enhetscheferna följer stadens rehabiliteringsprocess och samverkar vid behov med förvaltningens HR-funktion, företagshälsovården och Försäkringskassan. Förvaltningen har regelbundna avstämningsmöten med Försäkringskassan. Fackligt stöd erbjuds medarbetaren.			
✓ Minska antalet timavlönade	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar Enheterna arbetar aktivt för att inte ha fler timavlönade än nödvändigt bl.a. genom att gå igenom underlag med timanställda från HR-funktionen. Inaktuella timanställningar avslutas i LISA. Merparten av enheterna har inga timavlönade i den ordinarie personalstyrkan utan det blir bara aktuellt när frånvaro behöver täckas upp.			
✓ Beskriva arbetet med att minska upprepade korta sjukfrånvarotillfällen.	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar Förvaltningen ska erbjuda en arbetsmiljö med hög delaktighet och hälsofrämjande arbetsklimat. Uppföljning visar om det finns behov av ett möte med medarbetare. Plan för åtgärder görs, och nästa steg kan vara exempelvis kontakt med företagshälsovård, uppmuntran till friskvård, främja delaktighet, ev påbörja en rehabiliteringsprocess, uppföljning bokas. Chef rådgör vid behov med HR-funktionen.			
✓ Beskriva det långsiktiga arbetet att främja hälsan hos de anställda.	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar Hälsofrämjande aktiviteter av olika slag har uppmuntrats. Flera arbetsplatser har hälsocoacher. Erbjudanden om rabatt på gymkort och friskvårdstimme är exempel på friskvårdsaktiviteter som anställda tagit del av under året. I det hälsofrämjande arbetet betonas en helhetssyn på hälsa. Cheferna redovisar att friskvård uppmuntras och att man diskuterar hälsa på APT. Friskvårdstimmen utnyttjas inom de flesta enheterna, samt friskvårdssubvention. Ett antal enheter har tillgång till utrustning t ex massagestol. Man erbjuds stöd i rökavvänjning. Några enheter köper STAR-kort till alla i personalgruppen. Inom en enhet har personalgruppen tagit fram kriterier för vad som skapar trivsel på jobbet. Flera chefer betonar vikten av att ha en bra gemenskap, en god kommunikation och roligt tillsammans som friskfaktorer.			
✓ Enheterna ska redovisa hur man arbetar för att skapa en god arbetsmiljö och motverkar kränkningar, mobbning och trakasserier på arbetsplatsen.	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar Cheferna går igenom policyn och riktlinjerna vad gäller kränkande behandling på APT en gång per år. Några chefer informerar nyanställda om planen och delar ut den tillsammans med annat material för nyanställda. Ofta tas förvaltningens gemensamma värdegrund upp vid dessa tillfällen. Förekomna trakasserier tas även upp utifrån svaren på medarbetarenkäten på APT. Arbetsmiljöfrågor tas regelbundet upp inom ramen för samverkan. Några chefer betonar att medarbetarenkäten som även utgör den psykosociala skyddsronden samt den fysiska skyddsronden och diskussioner och uppföljningar av dessa är bra underlag för uppföljning och förbättring av arbetsmiljön för att förebygga trakasserier. Cheferna betonar att bemötande och respekt för varandras olikheter och kunskaper är viktigt. Inom förskolan finns likabehandlingsplaner som inkluderar såväl barn som medarbetare. Förvaltningens arbetsmiljöutbildning på fyra dagar för chefer och skyddsombud är en viktig grund för att skapa god arbetsmiljö. Gemensamma aktiviteter, fikastunder och att ha roligt tillsammans på arbetet är viktigt och tas upp av flertalet chefer.			

✓	Systematisk uppföljning av sjukfrånvaron per enhet. Cheferna hämtar uppgifter ur systemet Infoview månadsvis. Sjukfrånvaron analyseras.	2013-01-01	2013-12-31
Kommentar Sjukfrånvaron följs upp per enhet och analyseras.			

KF:s inriktningsmål:

3. Stadens verksamheter är kostnadseffektiva

● Uppfylls helt

Kommentar

Nämndens mål förväntas uppfyllas i allt väsentligt under året. Några har dock inte kunnat uppfyllas inom beslutad budget.

Nämnden redovisar ett nettoöverskott med 0,5 mnkr före resultatöverföring. Efter resultatöverföring redovisas ett nettoöverskott med 0,6 mnkr. Underskott finns dock inom äldreomsorg, förskola samt inom individ- och familjeomsorg. Alla enheter har noggrant analyserat och följt upp kostnader och intäkter varje månad och arbetat för fortsatt budgethållning.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning har under våren implementerat inköp i Agresso e-handel, vilket bl.a. har inneburit att över 300 användare har utbildats. Effektiva inköp ska leda till ökad avtalstrohet, minskad tidsåtgång, ökade planeringsmöjligheter och lägre kostnader.

Konkurrensutsättning av verksamheter genom upphandling har skett enligt aktivitetsplanen. Inga utmaningar har inkommit till nämnden och inga egenregianbud har lagts. Två enheter har deltagit i Stockholms stads kvalitetsutmärkelse 2013. Glasade Gången vann i sin klass.

Förvaltningen har bedrivit Lean-arbete med några enheter. Risk- och väsentlighetsanalys (ROV) genomförs av alla enheter. Vid internkontrollbesök har kontroll av enheternas internkontrollarbete genomförts.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.1 Budgeten är i balans

● Uppfylls helt

Kommentar

Nämnden redovisar ett nettoöverskott med 0,5 mnkr före resultatöverföring. Efter resultatdispositioner med 0,2 mnkr redovisas ett överskott med 0,6 mnkr. Underskott finns dock inom förskoleverksamhet, äldreomsorg samt inom individ- och familjeomsorg.

Differensen beror på att ekonomisystemet Agresso använder flera decimaler vid avrundning.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2012	Årsmål	KF:s årsmål	Period
● Nämnens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	99,96 %	99,99 %	100 %	100 %	VB 2013
● Nämnens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	99,9 %	100 %	100 %	VB 2013
● Nämnens prognossäkerhet T2	0 %	0 %		+/- 1 %	2013

Nämndmål:

Nämndens verksamheter ska bedrivas på ett kostnadseffektivt sätt och inom beslutad budget

● Uppfylls helt

Förväntat resultat

Förvaltningen beräknar att verksamheterna kan bedrivas på ett kostnadseffektivt sätt och inom beslutad budget.

Kommentar

Nämndens mål har uppfyllts i allt väsentligt under året. Några har dock inte kunnat uppfyllas inom beslutad budget. Nämnden redovisar ett nettoöverskott med 0,5 mnkr före resultatöverföring. Efter resultatöverföring redovisas ett nettoöverskott med 0,6 mnkr. Underskott finns dock inom förskola, äldreomsorg samt inom individ- och familjeomsorg. Den gemensamma bufferten har kunnat täcka underskotten.

Alla enheter har noggrant analyserat och följt upp kostnader och intäkter varje månad samt arbetat med att utveckla verksamheterna för att minska kostnaderna under året. Vid avvikelser har åtgärder vidtagits omedelbart. Utvecklingsarbetet som dagligen pågår i verksamheterna, har bland annat gett effekter i form av samordningsvinster.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning har under året implementerat inköp i Agresso e-handel, vilket bland annat har inneburit att över 300 användare har utbildats. Effektiva inköp ska leda till ökad avtalstrohet, minskad tidsåtgång, ökade planeringsmöjligheter och lägre kostnader.

Konkurrensutsättning av verksamheter genom upphandling sker enligt aktivitetsplanen. Inga utmaningar har inkommit till nämnden och inga egenregianbud har lagts. Två enheter deltog i Stockholms stads kvalitetsutmärkelse 2013 varav en, Glasade Gången, vann kvalitetsutmärkelsen i sin klass.

Arbetet med att implementera Lean i verksamheterna har fortsatt. Risk- och väsentlighetsanalys (ROV) har genomförts av alla enheter. Vid internkontrollbesök har kontroll av enheternas internkontrollarbete genomförts.

Analys av resultaträkning - uppföljning av driftbudget

(-) = minskade utgifter/ökade inkomster

(mnr)	Kostnader			Intäkter			Netto		
	Budget	Utfall	Diff	Budget	Utfall	Diff	Budget	Utfall	Diff
Nämnd- och förvaltningsadministration	45,8	46,3	0,5	-2,4	-2,9	-0,5	43,4	43,4	0,1
Individ- och familjeomsorg	137,6	147,6	10,0	-12,2	-17,9	-5,7	125,4	129,7	4,3
<i>varav socialpsykiatri</i>	45,9	55,2	9,3	0,0	-7,0	-7,0	45,9	48,2	2,3
Stadsmiljöverksamhet	13,1	13,4	0,3	0,0	-0,4	-0,4	13,1	13,0	0,0
avskrivningar	2,9	2,7	-0,2			0,0	2,9	2,7	-0,2
internräntor	1,6	1,3	-0,3			0,0	1,6	1,3	-0,3
Förskoleverksamhet	612,2	631,1	18,9	-61,3	-71,8	-10,5	550,9	559,3	8,4
Äldreomsorg	625,0	660,3	35,3	-77,1	-102,8	-25,7	547,9	557,5	9,6
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	318,0	312,6	-5,4	-58,3	-62,5	-4,2	259,7	250,1	-9,6
Barn, kultur och fritid	23,0	22,3	-0,7	-1,3	-1,5	-0,2	21,7	20,8	-0,9
Arbetsmarknadsåtgärder	10,1	9,5	-0,6	-5,5	-5,5	0,0	4,6	4,0	-0,5
Ekonomiskt bistånd	68,0	68,5	0,5	-1,4	-1,9	-0,5	66,6	66,6	0,0
<i>varav handläggare</i>	19,5	19,3	-0,2	0,0	-0,3	-0,3	19,5	19,0	-0,4
Övrig verksamhet	18,0	6,8	-11,2	0,0	0,0	0,0	18,0	6,8	-11,2
Summa stadsdelsnämnd	1 875,3	1 922,6	47,3	-219,5	-267,2	-47,7	1 655,8	1 655,3	-0,5
Uttag/avsättning resultatfond									-0,2
Avrundning									0,1
Summa efter resultatdisposition									-0,6

Nämnden har fördelat medel till verksamheterna i enlighet med kommunfullmäktiges prioriteringar, utan några omfördelningar. Ett avdrag har gjorts med 3,50 % för att finansiera den gemensamma administrationen och övrig verksamhet inklusive en förvaltningsgemensam buffert. Administrationens andel procentuellt av de totala kostnaderna har minskat jämfört med 2012.

Kopplingen mellan ekonomiskt utfall och måluppfyllelse har varit svår att analysera. Nästan alla nämndmål har uppfyllts och nämnden redovisar ett litet överskott mot budget efter resultatöverföring. Det finns underskott inom vissa verksamheter. Det är emellertid svårt att påvisa några skillnader i måluppfyllelse mellan verksamheter som redovisar överskott respektive underskott.

Nämnden redovisar ett nettoöverskott med 0,5 mnr före resultatöverföring och ett nettoöverskott med 0,6 mnr efter resultatöverföring. Det finns mindre avrundningsdifferenser i tabellerna som anges i mnr på grund av att rapporterna från Agresso där bokföringen är gjord i kronor och öre.

Administration

Mnr	Budget netto	Utfall netto	Avvikelse
Nämnd och förvaltningsadministration	43,4	43,5	-0,1
Summa verksamheten	43,4	43,5	-0,1

Utfallet för den gemensamma administrationen i årsredovisningen för 2013 visar ett nettounderskott med 0,1 mnr jämfört med budget.

Individ- och familjeomsorg

Mnkr	Budget netto	Utfall netto	Avvikelse
Individ- och familjeomsorg	125,4	129,7	-4,3
Summa verksamheten	125,4	129,7	-4,3

Utfallet för individ- och familjeomsorg (insatser för barn- och ungdom, missbruksvård och socialpsykiatri) visar ett sammantaget nettounderskott med 4,3 mnkr före resultatöverföringar jämfört med budget.

Barn- och ungdomsenheten visar på ett nettounderskott med 0,5 mnkr vilket främst beror på höga kostnader för insatser och placeringar. Under året har enheten haft höga kostnader för ungdomar med en svår och sammansatt problematik vilket i vissa fall medfört SiS-placeringar och fått ett antal ensamkommande flyktingbarn under hösten. Verksamheten arbetar metodiskt med bl.a. öppenvårdsinsatser för att minska kostnaderna.

Vuxenenheten visar ett nettounderskott med 1,5 mnkr. Underskottet beror främst på fler LVM-placeringar, samt att fler unga mellan 20-25 år och med svår samsjuklighet har varit placerade på HVB-hem. Andelen hemlösa har varit hög och kostnader för olika boendeformer är en betydande andel av kostnaderna för enheten.

Socialpsykiatrin visar ett nettounderskott med 2,3 mnkr. Underskottet avser utförarsidan inom sysselsättningsverksamheten och även en del inom boendestödet. Beställarsidan för socialpsykiatri visar ingen avvikelse mot budget. Antalet brukare inom sysselsättningsverksamheten har varit lågt, vilket medfört samma kostnader och för låga intäkter. Boendestödet har haft minskat ärendetal och därmed lägre intäkter. Utförarsidan har haft en del oförutsedda kostnader för reparationer av verksamhetslokaler.

Stadsmiljöverksamhet

Mnkr	Budget netto	Utfall netto	Avvikelse
Stadsmiljöverksamhet	13,1	13,1	0,0
Summa verksamheten	13,1	13,1	0,0

Utfallet visar ingen avvikelse mot budget för stadsmiljöverksamhet.

Utfallet för kapitalkostnader är 0,5 mnkr lägre jämfört med budget. Detta beror huvudsakligen på att projekten inte har blivit klara enligt tidplan.

Förskola

Mnkr	Budget netto	Utfall netto	Avvikelse
Förskola	550,9	559,3	-8,4
Summa verksamheten	550,9	559,3	-8,4

Utfallet för förskoleverksamheten visar ett nettounderskott med 8,4 mnkr före resultatdispositioner. Efter resultatdispositioner visar förskoleverksamheten ett nettounderskott med 6,2 mnkr. Underskottet inom förskolan beror i huvudsak på ökade lokalkostnader för en allt större andel nya lokaler genom den stora utbyggnaden samt ett

minskat barnantal under sommaren och hösten. Stadens system för kompensation för förskolor med höga hyror räcker inte till när andelen nya förskolelokaler är uppgår till mer än 50 %. Förskolornas resultatenheter förde över ett överskott från 2012 med 11,6 mnkr. Under 2013 har förskolorna disponerat 2,2 mnkr av resultatfonden vilket innebär att 9,4 mnkr förs över till 2014. Samtliga förskoleområden har ett överskott i sina fonder.

Äldreomsorg

Mnkr	Budget netto	Utfall netto	Avvikelse
Äldreomsorg	547,9	557,5	-9,6
Summa verksamheten	547,9	557,5	-9,6

Utfallet för äldreomsorgen redovisar ett underskott med 9,6 mnkr jämfört med budget före resultatöverföringar. Efter resultatdispositioner med 0,8 mnkr redovisas ett underskott med 8,8 mnkr.

Underskottet beror i huvudsak på ökade kostnader och minskade intäkter till följd av att efterfrågan på servicehus har minskat och ett antal servicehuslägenheter har varit outhyrda. På Trekantens servicehus har boende evakuerats då lägenheternas badrum har byggts om utifrån gällande arbetsmiljökrav, ombyggnationen avslutades våren 2013.

Behovet av vård- och omsorgsboende var högt under årets inledande månader och fler personer bodde i vård- och omsorgsboende med demensinriktning vilket ledde till högre kostnader. Behovet har dock planats ut under året och antalet placerade har sjunkit vilket har medfört att kostnaderna för placerade har minskat.

Inom hemtjänsten ökade antalet personer som har hemtjänst i ordinärt boende under första tertialen 2013 för att sedan plana ut under senare delen av året. Helmånadsinsatserna har ökat vilket i huvudsak har berott på att fler äldre önskat bo kvar i hemmet med högre behov av omsorg vilket har inneburit krav på dubbelbemanning av hemtjänsten. Detta har medfört ökade kostnader.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Mnkr	Budget netto	Utfall netto	Avvikelse
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	259,7	250,1	9,6
Summa verksamheten	259,7	250,1	9,6

Utfallet för stöd och service till personer med funktionsnedsättning visar ett nettoöverskott med 9,6 mnkr före resultatöverföring. Efter resultatöverföring redovisas ett överskott med 6,8 mnkr. Beställarenheten funktionsnedsättning har arbetat utifrån att omförhandla i stort sett alla avtal avseende kostnader för placeringar hos privat anordnare utanför stadens valfrihetssystem. Dessa förhandlingar har i stort sett kunnat slutföras under året och inneburit väsentliga kostnadsreduktioner. Utfallet för beställarsidan visar ett nettoöverskott med 0,3 mnkr.

Resultatenheterna och utförarverksamheterna redovisar sammantaget ett nettoöverskott på 8,0 mnkr vilket beror på ökad försäljning av platser och att enheterna haft lägre kostnader än

förväntat. Assistansenheten visar ett nettoöverskott på 1,1 mnkr, vilket främst förklaras av att vi har under året fått betydligt högre ersättning från Försäkringskassan än väntat i några ärenden samt att reserverade medel för övertalighet inte tagits i anspråk fullt ut under året. Resultatenheterna visar ett sammantaget överskott om 2,8 mnkr för 2013.

Barn, kultur och fritid

Mnkr	Budget netto	Utfall netto	Avvikelse
Barn, kultur och fritid	21,7	20,8	0,9
Summa verksamheten	21,7	20,8	0,9

Utfallet för barn, kultur- och fritidsverksamhet visar ett nettoöverskott med 0,9 mnkr jämfört med budget. Överskottet beror på minskade kostnader för sommarkoloniverksamhet (kollo). Alla barn som sökt kollo har fått plats. I barn, kultur- och fritidsverksamheten ingår verksamheter för barn- och ungdom (avdelningen för social omsorg), kolloverksamhet (förskoleavdelningen) samt kultur- och föreningsbidrag (samhällsplaneringsavdelningen).

Arbetsmarknadsåtgärder

Mnkr	Budget netto	Utfall netto	Avvikelse
Arbetsmarknadsåtgärder	4,6	4,1	0,5
Summa	4,6	4,1	0,5

Utfallet för arbetsmarknadsåtgärder visar ett överskott med 0,5 mnkr jämfört med budget. Överskottet avser främst högre statsbidrag för OSA samt lägre kostnader för köp av utredningar om arbetsförmåga. Enheten har köpt interna arbetsträningsplatser på Nätverket, Hägergruppen och Bruket/Droppen vilket motsvarar 0,5 mnkr men inte syns i det externa bokslutet.

Ekonomiskt bistånd

Mnkr	Budget netto	Utfall netto	Avvikelse
Ekonomiskt bistånd	66,6	66,6	0,0
Summa verksamheten	66,6	66,6	0,0

Utfallet för ekonomiskt bistånd visar ingen avvikelse mot budget.

Övrig verksamhet / omstrukturering

Mnkr	Budget netto	Utfall netto	Avvikelse
Övrig verksamhet / omstrukturering	18,0	6,8	11,2
Summa verksamheten	18,0	6,8	11,2

Under övriga verksamheter har medel reserverats för extraordinära kostnader som omstrukturingskostnader samt en förvaltningsgemensam buffert.

(-) = minskade utgifter

(mnkr)	Netto				
	Prognos på årsutfall		Utfall	Differans	
	Tertial 1	Tertial 2	Bokslut	Tertial 1/ Bokslut	Tertial 2/ Bokslut
Nämnd- och förvaltningsadministration	43,2	43,2	43,5	0,3	0,3
Individ- och familjeomsorg	129,1	126,0	129,7	0,6	3,7
<i>varav socialpsykiatri</i>	47,6	47,1	48,2	0,6	1,1
Stadsmiljöverksamhet	12,9	13,1	13,1	0,2	0,0
avskrivningar	2,9	2,9	2,7	-0,2	-0,2
internräntor	1,6	1,6	1,3	-0,3	-0,3
Förskoleverksamhet	555,8	555,2	559,3	3,5	4,1
Äldreomsorg	559,9	560,9	557,5	-2,4	-3,4
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	255,7	258,3	250,1	-5,6	-8,2
Barn, kultur och fritid	19,4	19,7	20,8	1,4	1,1
Arbetsmarknadsåtgärder	4,6	4,3	4,1	-0,5	-0,2
Ekonomiskt bistånd	67,6	67,4	66,6	-1,0	-0,8
<i>varav handläggare</i>	19,5	19,5	19,1	-0,4	-0,4
Övrig verksamhet	3,0	7,2	6,8	3,8	-0,4
Summa stadsdelsnämnd	1 655,7	1 659,8	1 655,3	-0,4	-4,5

Årsutfallet för nettokostnaderna för 2013 är 0,4 mnkr lägre än prognosen i tertialrapport 1 och 4,5 mnkr lägre än prognosen i tertialrapport 2. Prognossäkerheten har varit god och avvikelserna har hållits inom indikatorns målvärde med god marginal. Avvikelsen mellan prognosen på helårsutfall i tertialrapport 1 och utfallet i bokslutet uppgår till 0,24 promille och i prognosen i tertialrapport 2 endast 0,27 procent, att jämföra med stadens årsmål som uppgår till 1 %. Utbildningar har hållits under året i syfte att förbättra enheternas prognoser.

Administration

Inom administrationen har nettokostnaderna ökat med 0,3 mnkr jämfört med prognosen i tertialrapport 1 och ökat med 0,3 mnkr jämfört med prognosen i tertialrapport 2.

Individ- och familjeomsorg

Nettokostnaden har ökat med 0,6 mnkr jämfört med prognosen i tertialrapport 1 och 3,7 mnkr jämfört med prognosen i tertialrapport 2. Skillnaderna beror huvudsakligen på familjerätt Söderväst som startade under våren. Det finns även fortsatt höga kostnader inom barn- och ungdomsenheten, vuxnenheten och inom stöd- och aktivitetsenhetens socialpsykiatriverksamhet.

Stadsmiljöverksamhet

Nettokostnaderna har ökat med 0,2 mnkr jämfört med prognosen i tertialrapport 1 och är oförändrade jämfört med tertialrapport 2.

Utfallet för kapitalkostnader har minskat med 0,5 mnkr jämfört med prognoserna i tertialrapport 1 och 2. Detta beror huvudsakligen på att projekten inte har blivit klara inom planerad tid.

Förskoleverksamheten

Nettokostnaderna har ökat med 3,5 mnkr jämfört med prognosen i tertialrapport 1 och med 4,1 mnkr jämfört med tertialrapport 2. Skillnaden mellan prognoserna beror på ökade kostnader i samband med utbyggnad av förskolelokaler, ökat underhåll, evakuering i samband med ombyggnader och avveckling av lokaler samt att ett stort antal platser har stått tomma under sommaren och hösten genom ett lägre barnantal än beräknat.

Äldreomsorg

Nettokostnaderna har minskat med 2,4 mnkr jämfört med prognosen i tertialrapport 1 och minskat ytterligare till 3,4 mnkr jämfört med prognosen i tertialrapport 2. Skillnaderna beror i huvudsak på variationer av behovet av vårdinsatser inom äldreomsorgen under året och minskade kostnader inom beställarverksamheten där antalet placerade i vård- och omsorgsboenden har minskat.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Nettokostnaden har minskat med 5,6 mnkr jämfört med prognosen i tertialrapport 1 och minskat med 8,2 jämfört med prognosen i tertialrapport 2. Detta beror främst på ökade prestationer och lägre kostnader än förväntat både hos beställarenheten och hos resultatenheterna samt betydligt högre ersättning från Försäkringskassan än väntat i några ärenden.

Barn, kultur- och fritidsverksamhet

Nettokostnaderna har ökat med 1,4 mnkr jämfört med prognosen i tertialrapport 1 och med 1,1 mnkr jämfört med prognosen i tertialrapport 2. Ökningen beror främst på ökade kostnader inom barn och ungdomsverksamheten.

Arbetsmarknadsåtgärder

Nettokostnaderna har minskat med 0,5 mnkr jämfört med prognosen i tertialrapport 1 och med 0,2 mnkr jämfört med prognosen i tertialrapport 2. Minskningen berör huvudsakligen på lägre kostnader för köp av utredningar om arbetsförmåga.

Ekonomiskt bistånd

Nettokostnaderna har minskat med 1,0 mnkr jämfört med prognosen i tertialrapport 1 och med 0,8 mnkr jämfört med tertialrapport 2. Detta beror främst på minskad förbrukning av försörjningsstöd och lägre boendekostnader.

(-) = minskade utgifter/ökade inkomster

(mnr)	Kostnader			Intäkter			Netto		
	2012	2013	Diff	2012	2013	Diff	2012	2013	Diff
	Utfall	Utfall		Utfall	Utfall		Utfall	Utfall	
Nämnd- och förvaltningsadministration	43,0	46,3	3,3	-2,3	-2,9	-0,6	40,7	43,5	2,8
Individ- och familjeomsorg	140,9	147,6	6,7	-14,0	-17,9	-3,9	126,9	129,7	2,8
<i>varav socialpsykiatri</i>	53,3	55,2	1,9	-5,6	-7,0	-1,4	47,7	48,2	0,5
Stadsmiljöverksamhet	14,8	13,4	-1,4	-0,2	-0,4	-0,2	14,6	13,1	-1,5
avskrivningar	2,6	2,7	0,1			0,0	2,6	2,7	0,1
internräntor	1,4	1,3	-0,1			0,0	1,4	1,3	-0,1
Förskoleverksamhet	562,8	631,1	68,3	-56,2	-71,8	-15,6	506,6	559,3	52,7
Äldreomsorg	652,9	660,3	7,4	-95,4	-102,8	-7,4	557,5	557,5	0,0
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	296,1	312,6	16,5	-55,9	-62,5	-6,6	240,2	250,1	9,9
Barn, kultur och fritid	20,2	22,3	2,1	-1,7	-1,5	0,2	18,5	20,8	2,3
Arbetsmarknadsåtgärder	8,0	9,5	1,5	-4,3	-5,5	-1,2	3,7	4,1	0,4
Ekonomiskt bistånd	68,5	68,5	0,0	-2,1	-1,9	0,2	66,4	66,6	0,2
<i>varav handläggare</i>	17,9	19,3	1,4	-0,2	-0,3	-0,1	17,7	19,1	1,4
Övrig verksamhet	5,0	6,8	1,8	0,0	0,0	0,0	5,0	6,8	1,8
Summa stadsdelsnämnd	1 816,1	1 922,6	106,5	-232,2	-267,2	-35,0	1 583,9	1 655,3	71,4

Nettokostnaderna 2013 har ökat med 71,4 mnr jämfört med 2012. Kostnaderna har ökat med 106,5 mnr jämfört med 2012. Ökningen finns till större delen inom förskoleverksamheten och inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning och avser huvudsakligen prestationsökningar och pris- och löneökningar. Intäkterna har ökat med 35,0 mnr jämfört med 2012. Ökningen finns främst inom förskoleverksamheten, äldreomsorgen samt inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning och avser främst ökade avgiftsintäkter och projektmedel.

Administration

Kostnaderna för administrationen har ökat med 3,3 mnr jämfört med 2012. Ökningen beror huvudsakligen på IT-kostnader. Intäkterna har ökat med 0,6 mnr. Ökningen beror huvudsakligen på sålda tjänster till andra stadsdelsförvaltningar.

Individ- och familjeomsorg

Kostnaderna har ökat med 6,7 mnr jämfört med 2012 och intäkterna har ökat med 3,9 mnr. Kostnadsökningen beror i huvudsak på familjerätt Sydväst som inrättades våren 2013 och finansieras gemensamt av Hägersten-Liljeholmens, Skärholmens och Älvsjö stadsdelsförvaltningar. Andra kostnadsökningar finns inom barn och ungdomsenheten, vuxenenheten samt utförarna inom socialpsykiatrin som också öppnade profilboende +55. Intäktsökningen beror främst på intäkter som kommer från Älvsjö och Skärholmens stadsdelsförvaltningar för familjerätt Sydväst och minskade intäkter inom socialpsykiatrin avseende statsbidrag, hyror samt egenavgifter.

Stadsmiljöverksamhet

Kostnaderna har minskat med 1,4 mnr, en anpassning till en lägre budget på grund av nya fördelningsnycklar. Intäkterna har ökat med 0,2 mnr till följd av försäljning av tjänst till annan stadsdel.

Förskoleverksamhet

Kostnaderna för förskoleverksamhet har ökat med 68,3 mnkr och intäkterna har ökat med 15,6 mnkr. Förändringen av kostnaderna beror i huvudsak på prestationsökningar och kostnader för lönerörelsen. Ökningen av intäkter avser i huvudsak av barnomsorgsavgifter, stimulansbidrag och ökad försäljning till andra förvaltningar.

Äldreomsorg

Kostnaderna har ökat med 7,4 mnkr och även intäkterna har ökat med 7,4 mnkr jämfört med 2012. Äldreomsorgen har huvudsakligen haft ökade kostnader och intäkter för köp och försäljning av platser till och från andra stadsdelar.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Kostnaderna har ökat med 16,6 mnkr i jämförelse med 2012 och intäkterna har ökat med 6,6 mnkr. Kostnadsökningen beror främst på ökade prestationer inom boende och daglig verksamhet inom LSS. Kostnadsökningen beror även på en ny gruppboende som öppnades i slutet av 2013. Intäktsökningen beror på ökad försäljning av platser och ett ökat antal ärenden. Assistansenheten fick ersättningar i några ärenden från försäkringskassan.

Barn, kultur- och fritidsverksamhet

Kostnaderna har ökat med 2,1 mnkr och intäkterna har minskat med 0,2 mnkr. Kostnaderna för sommarkoloniverksamheten (kollo) har ökat med 0,2 mnkr och intäkterna har minskat med 0,2 mnkr. Minskningen beror på färre antal barn i verksamheten. Kostnaderna för barn- och ungdomsverksamheten har ökat med 1,3 mnkr. Kostnaderna för konsument- och kulturverksamhet har ökat med 0,6 mnkr.

Arbetsmarknadsåtgärder

Kostnaderna har ökat med 1,5 mnkr i jämförelse med 2012 och intäkterna har ökat med 1,2 mnkr. Ökningen beror på högre lönekostnad på grund av fler nyanställda inom OSA-gruppen samt ökade handläggningskostnader. Ökningen av intäkter beror på högre statsbidrag.

Ekonomiskt bistånd

Kostnaderna är oförändrade jämfört med 2012 och intäkterna har minskat med 0,2 mnkr jämfört med 2012. Minskningen av intäkterna beror på minskad återbetalning av återkrav av försörjningsstödet.

Personalkostnadsutveckling

(-) = minskade utgifter

(mnr)	Utfall 2012	Utfall 2013	Förändring
Nämnd- och förvaltningsadministration	23,1	24,4	1,3
Individ- och familjeomsorg	75,5	80,8	5,3
Stadsmiljöverksamhet	1,2	1,5	0,3
Förskoleverksamhet	404,1	436,1	32,0
Äldreomsorg	180,7	183,2	2,5
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	127,8	130,0	2,2
Barn, kultur och fritid	2,7	4,1	1,4
Arbetsmarknadsåtgärder	7,4	8,9	1,5
Ekonomiskt bistånd	12,7	14,1	1,4
Övrig verksamhet	1,4	2,7	1,3
Summa stadsdelsnämnd	836,6	885,8	49,2

Personalkostnaderna har ökat med 49,2 mnr jämfört med 2012. Ökningen består av volymökningar främst inom förskoleverksamheten samt effekter av lönerörelsen.

Inom administrationen har personalkostnaderna ökat med 1,3 mnr genom utökad personal och lönerörelsen.

Inom individ- och familjeomsorg beror ökningen med 5,3 mnr på utökat antal personal inom barn- och ungdomsenheten främst familjerätt Sydväst. Ökningen finns även på stöd och aktivitetseenheten för öppnande ett profilboende. För övriga verksamheter är det effekter av lönerörelsen.

Inom förskoleverksamheten har personalkostnaderna ökat med 32,0 mnr till följd av prestationsökningar och effekter av lönerörelsen

Inom äldreomsorgen har personalkostnaderna ökat med 2,5 mnr jämfört med år 2012. Ökningen beror främst på omstruktureringar och effekter av lönerörelsen.

Inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning har personalkostnaderna ökat med 2,2 mnr och beror på öppnande av ny gruppboende inom LSS och effekter av lönerörelsen.

Inom enheten för ekonomiskt bistånd och arbetsmarknaden har ökningen med 1,4 respektive 1,5 mnr berott på lönerörelsen.

För övriga verksamheter är förändringarna små.

Omslutningsförändringar

Nämnden har under året beslutat om omslutningsökningar med totalt 155,2 mnr. Dessa avser i huvudsak sålda platser inom äldreomsorg och stöd och service till personer med funktionsnedsättning, stimulansbidrag samt kostnader och intäkter för olika projekt.

Resultatenheter

Resultatenhetens namn	Resultat- enheternas bruttobudget 2013	Resultat- enheternas resultat från 2012 Överskott (-) Underskott (+)	Resultat 2013 (exkl. resultatfond) Överskott (-) Underskott (+)	Akkumulerad resultatöverföring till 2014 Överskott (+) Underskott (-)
tkr				
Förskola				
Sydvästra förskoleområde	185 024	-3 096	1 672	1 424,0
Östra förskoleområde	164 378	-5 355	412	4 943,0
Norra förskoleområde	162 638	-3 193	103	3 090,0
Summa	512 040	-11 644	2 187	9 457

Från den 1 juli 2013 minskade antalet resultatenheter inom förskoleverksamheten från fyra till tre. Förskolornas resultatenheter förde över ett överskott från 2012 med 11,6 mnkr. Under 2013 har förskolorna disponerat 2,2 mnkr av resultatfonden vilket innebär att 9,4 mnkr förs över till 2014. Resultatenheternas resultat har förbättras jämfört med prognosen i tertialrapport 2 bl.a. beroende på att medel för barnomsorgsgarantin har betalats ut under hösten. Samtliga förskoleområden har ett överskott i fonden 2014.

Resultatenhetens namn	Resultat- enheternas bruttobudget 2013	Resultat- enheternas resultat från 2012 Överskott (-) Underskott (+)	Resultat 2013 (exkl. resultatfond) Överskott (-) Underskott (+)	Akkumulerad resultatöverföring till 2014 Överskott (+) Underskott (-)
tkr				
Social omsorg				
Liljeholmens gruppbovärdar	48 456	-2 491	-1 721	4 212,0
Liljeholmens dagliga verksamhet	25 068	-933	-978	1 911,0
Glasade gångens dagliga verksamhet	14 415	-1 412	-30	1 442,0
Västertorps dagliga verksamhet	3 677	-366	-2	368,0
Gruppbovärdar i Hägersten	22 545	-2 193	-62	2 255,0
Fruängens yrkesgrupp	2 361	-246	0	236,0
Summa	116 522	-7 641	-2 793	10 424

Ett ackumulerat överskott med 7,6 mnkr fördes över från 2012. Till 2014 överförs ett överskott med 10,4 mnkr vilket är en ökning med 2,8 mnkr.

Resultatenhetens namn	Resultat- enheternas bruttobudget 2013	Resultat- enheternas resultat från 2012 Överskott (-) Underskott (+)	Resultat 2013 (exkl. resultatfond) Överskott (-) Underskott (+)	Akkumulerad resultatöverföring till 2014 Överskott (+) Underskott (-)
tkr				
Äldreomsorg				
Fruängsgårdens servicehus	32 441	-3 197	-47	3 244
Hägersten-Liljeholmens hemtjänst	67 541	-7	823	-816
Summa	99 982	-3 204	776	2 428

Ett ackumulerat överskott med 3,2 mnkr fördes över från 2012. Sammantaget redovisar resultatenheterna för 2013 ett underskott om 0,8 mnkr. Årets resultat innebär en minskning av fonden till 2,4 mnkr.

Investeringar

I budget 2013 finns avsatta medel om 18,4 mnkr för investeringar. Budgeten är fördelad på 3,9 mnkr för parker, 5,0 mnkr för tillgänglighetsinvesteringar och 9,5 mnkr för maskiner och inventarier.

Investeringsutgifterna 2013 blev 17,8 mnkr dvs. 0,6 mnkr lägre än budget. En avvikelse på 0,8 mnkr avser en förskjutning till 2014 av parkinvesteringen för ombyggnad av Sannadalsparken. Detta på grund av att parkinvesteringen inte kan slutföras 2013 då fastighetskontoret ska bygga en ny byggnad i parken. Projektet med husbygget har blivit försenat, på grund av att en fjärrvärmeledning måste flyttas vilket ger konsekvenser för färdigställandet av parkinvesteringsprojektet. Förvaltningen föreslår nämnden att begära en ombudgetering av 0,8 mnkr till 2013.

Medel för maskiner och inventarier blev 0,3 mnkr högre än budget.

Försäljningar av anläggningstillgångar

Inga försäljningar av anläggningstillgångar har skett under året.

Stora projekt som inte är investeringar

Nämnden har inte deltagit i några stora projekt som inte är investeringar under året.

Ombudgeteringar

Nämnden begär att ej förbrukade investeringsmedel ombudgeteras till år 2014 med 0,8 mnkr. Medlen avser Sannadalsparken.

Medel för lokaländamål

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd har 2013 erhållit stimulansbidrag för utbyggnad av förskolan med 14,4 mnkr. Stadsdelsnämnden har erhållit bidrag för höga hyror inom förskolan med 4,7 mnkr. För utbyggnad av en gruppbostad för personer med funktionsnedsättning, Lotta Swärds gruppbostad, har stadsdelsnämnden rekviderat stimulansbidrag om 2,6 mnkr. För inrättandet av tio stödbostäder inom socialpsykiatri på Trekantens servicehus har stadsdelsnämnden rekviderat 0,6 mnkr i beviljade stimulansbidrag. För ombyggnation av Trekantens servicehus badrum i enlighet med Arbetsmiljöverkets krav har stadsdelsnämnden rekviderat 2,8 mnkr i beviljade stimulansbidrag. Stadsdelsnämnden har beviljats bidrag med 1,2 mnkr för tomgångshyror för 50 lägenheter på Trekantens servicehus då de varit tomställda med anledning av ombyggnationen av badrummen.

Analys av balansräkning

Balansomslutningen har ökat med 13,8 mnkr från den ingående balansen till 169,4 mnkr i årets utgående balans.

Anläggningstillgångarna har ökat med 9,1 mnkr, jämnt fördelat på anläggningsprojekt och inventarier.

Omsättningstillgångarna har totalt ökat med 4,7 mnkr där den största skillnaden är ökning av fordringar på staten där LASS-fordringar väntas. Interna kundfordringar har ökat på grund av

fakturering för verksamhet som förvaltningen inte hade 2012. Förutbetalda kostnader har ökat, till största delen som en följd av hyror för utökad verksamhet. Upplupna intäkter har minskat, då vi under året fakturerat för stimulansbidragen.

På skuldsidan har kortfristiga skulder minskat med 3,2 mnkr där leverantörsskulderna minskat med 2,2 mnkr. Detta på grund av att färre fakturor har hunnit komma in innan bokslutet stängde än vad som skett tidigare år, bland annat Volvo-IT. Skulder till staten har minskat med 2,8 mnkr då förvaltningen har förbrukat projektmedel under året. Förutbetalda intäkter har minskat med 10,1 mnkr och det beror på att förvaltningen har förbrukat stimulansbidrag som erhållits tidigare år. Upplupna kostnader har ökat med 12,3 mnkr då förvaltningen inte har fått med lika mycket fakturorna i leverantörsreskontran innan stängning, jämfört med 2012.

Övrigt

Förvaltningen har under året köpt tilläggstjänster inom ekonomiområdet och upphandlingstjänster från serviceförvaltningen. Förvaltningen har också sålt tjänster till andra förvaltningar.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.2 Alla verksamheter staden finansierar ska vara effektiva

● Uppfylls helt

Kommentar

Risk- och väsentlighetsanalys (ROV) har genomförts av alla enheter i samband med verksamhetsplanen. Under året har utbildningar genomförts i syfte att uppdatera och underlätta för enhetschefers arbete med risk- och väsentlighetsanalysen. Internkontroll har genomförts på enheterna utifrån gällande riktlinjer och rutiner. Kontroll av enheternas internkontroll har även genomförts under året, bland annat genom besök på några utvalda enheter och genom stickprov i ekonomisystemet. Administrationens andel av totalkostnaderna har minskat jämfört med 2013. Förvaltningen har bedrivit Lean-arbete med några enheter och samarbeten finns i regionen där flera verksamheter drivs gemensamt. Styrningen och uppföljningen av nämndens verksamhet har varit tydlig enligt revisionens årsrapport där nämnden fick godkänt för samtliga granskningsområden.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2012	Årsmål	KF:s årsmål	Period
● Administrationens andel av de totala kostnaderna	3,2 %	3,3 %	3,2 %	minska	2013
● Antal tävlande i kvalitetsutmärkelsen	2 st	0 st	2 st	tas fram av nämnden	2013
Kommentar					
Under 2013 har stadsdelsnämnden två deltagande enheter i kvalitetsutmärkelsen varav en, Glasade Gången, vann kvalitetsutmärkelsen i sin klass.					

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Arbeta för genomgripande regelförenklingar med målsättningen att öka stadens servicegrad.	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar Förvaltningen har deltagit i SKLs arbetsgrupp för förenklade rutiner för föräldrafastställande.			
✓ Finna ytterligare samarbeten mellan nämnder för effektiviseringar.	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar Ett samarbete finns redan i regionen och ett flertal verksamheter som t.ex. MAS/MAR, familjerätt och parkskötsel drivs gemensamt. Stadsdelsdirektören träffar regelbundet de andra stadsdelsdirektörerna i regionen för gemensam planering som bl.a. syftar till att effektivisera verksamheterna genom nära samarbete och gemensam drift.			

Nämndmål:

Administrationens andel av de totala kostnaderna ska minska jämfört med år 2012

● Uppfylls helt

Förväntat resultat

Fortsatt effektivisering av administrationen beräknas minska dess andel av de totala kostnaderna.

Kommentar

Målet har uppfyllts. Administrationen har minskat kontinuerligt under de senaste åren bl.a. genom att minska antalet anställningar. Minskningen beror dels på effektiviseringar inom den egna organisationen. Uttaget av budget för administrationen har minskat från 2,69 % i VP 2012 till 2,62 % i VP 2013.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Fortsatt arbete enligt Lean-metoden.	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar Under året har två enheter genomfört Lean-analyser och utifrån det påbörjat ett förbättringsarbete i verksamheten. Under hösten har ytterligare en Lean-analys påbörjats vid ytterligare en enhet.			

Nämndmål:

Styrningen och uppföljningen av verksamhet och ekonomi ska vara tydlig

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Genom hög delaktighet i framtagandet av verksamhetsplan, anvisningar och uppföljningsrapporter säkerställs en tydlig styrning och uppföljning av verksamhet och ekonomi.

Kommentar

Styrningen och uppföljningen av nämndens verksamhet är godkänd enligt revisionens årsrapport och måluppfyllelsen är hög. Alla enheter har gjort risk- och väsentlighetsanalys inför verksamhetsplanen 2014 och lämnat till respektive avdelning för sammanställning. Avdelningarnas risk- och väsentlighetsanalys har utgjort underlag för nämndens internkontrollplan. Granskning av den interna kontrollen har genomförts i enlighet med nämndens internkontrollplan och redovisas i bilaga.

Utbildning har genomförts för enhetschefer och andra nyckelpersoner i form av dialogmöten. Utbildningen har omfattat prognosmetodik, kontering, periodisering, internkontroll m.m. Granskning av den interna kontrollen har genomförts i enlighet med nämndens internkontrollplan.

ILS-gruppen och förvaltningsledningen har också följt upp måluppfyllelsen i samband med tertialrapport 2 inför framtagandet av mål i verksamhetsplanen 2014.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Internkontroll ska genomföras och dokumenteras inom samtliga avdelningar och enheter.	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar Uppföljningar har gjorts av att kontroller genomförts i enlighet med internkontrollplanen och att de planerade förbättringsåtgärderna kommer att genomföras. Därutöver har stickprovskontroller genomförts av olika rutiner och transaktioner.			

Synpunkter och klagomål

Förskolan

Förskolorna har hanterat de flesta synpunkter, klagomål och förslag, främst på respektive enhet för att snabbt åtgärdat eventuella brister. Det är viktigt att frågor som berör förskolorna hanterats lokalt inom enheten. På så sätt har eventuella fel och brister kunnat hanteras snabbt och rutiner justerats. Skriftliga synpunkter diarieförs.

Totalt har 53 ärenden diarieförts som synpunkt/klagomål varav de flesta har berört förskolans verksamhet. Det kan även gälla förskolans organisation eller personalens bemötande. Några synpunkter har gällt miljö och säkerhet, ytterligare några kan hänföras till informationsbrist.

Social omsorg

Tjugo skriftliga synpunkter och klagomål som gäller social omsorgs verksamheter har registrerats i förvaltningens diarium under året. Synpunkterna rör bl.a. handläggning och insatser i enskilda ärenden, bemötande, förändringar inom socialpsykiatri samt önskemål om höjning av habiliteringsersättning. Synpunkterna har vid behov handlagts på berörd enhet.

Tjugo muntliga synpunkter och klagomål som rör verksamhet och bemötande har tagits emot på olika enheter också lämnats för registrering i diariet. Hälften av synpunkterna rör enheten för ekonomiskt bistånd och fem rör beställarenheten funktionsnedsättning, en vardera rör vuxenenheten, assistansenheten och stöd- och aktivitetsenheten samt en privat utförare. Samtliga synpunkter har diskuterats på respektive enheter med dem de berört.

Tolv rapporter enligt lex Sarah har gjorts under året, varav en vid enheten för ekonomiskt bistånd, en vid Örnbergs dagliga verksamhet, tre vid olika gruppboendestäder, tre vid beställarenheten funktionsnedsättning och fyra vid assistansenheten (varav tre gällde samma ärende). Samtliga färdigutredda ärenden har rapporterats till sociala delegationen. Tre anmälningar enligt lex Sarah har gjorts till Inspektionen för vård och omsorg (IVO). Socialstyrelsen har meddelat beslut i ett lex Sarah-ärende från 2012 med innebörden av förvaltningen vidtagit tillräckliga åtgärder för att förhindra ytterligare missförhållanden. År 2012 gjordes tre lex Sarahrapporter.

Socialstyrelsen och IVO har meddelat beslut i fyra ärenden som gällt klagomål på handläggning vid olika enheter. I ett av dessa bedömde Socialstyrelsen att det fanns brister som förvaltningen skulle åtgärda, bl.a. vad gällde inledning av utredning utan dröjsmål, verkställighet av beslut samt samverkan kring individuell plan. I övriga ärenden bedömdes inga brister finnas utan dem som förvaltningen själv påtalat och åtgärdat.

Äldreomsorgen

Hantering av synpunkter och avvikelser/brister ingår i enheternas systematiska kvalitets- och förbättringsarbete.

Under året har 34 synpunkter på äldreomsorgen inkommit och registrerats, varav tio synpunkter via stadens kontaktcenter Äldre direkt. Av dessa 34 synpunkter har 13 gällt hemtjänstens insatser. Synpunkterna har bland annat gällt uteblivna besök, insatser och matlådor. Sju synpunkter har gällt servicehus, såsom synpunkter på restaurangens bemötande, uppsägning av lägenhet vid dödsfall, social isolering, utförande av insats samt bedömning av boendes behov. Axelsbergs korttidsboende har fått två positiva synpunkter av anhöriga för bra

bemötande och god vård och omsorg.

Beställarenheten äldre har fått fyra synpunkter gällande biståndsbedömning, samverkan mellan kommun och landsting, lång handläggningstid samt om avgift. I övrigt har synpunkter inkommit om Äldre direkts bemötande, på "Fixartjänsten" och på verksamheten "Ung omsorg".

Avvikelse gällande hälso- och sjukvårdsinsatser har rapporterats till medicinskt ansvarig sjuksköterska, MAS. De handlar främst om uteblivna läkemedel samt fall, där boende har ramlat vid egen förflyttning. De flesta fallolyckorna leder inte till någon skada.

Avvikelse som gäller omvårdnadsinsatser handlar bland annat om försenade eller uteblivna insatser. Den äldre har informerats om detta innan.

Beställarenheten äldre har rapporterat in ett flertal avvikelser till landstinget, bland annat om informationsöverföring, handlägningsförfarande och mötesrutiner. Landstinget har besvarat dessa.

Två lex Sarah-rapporter har inkommit från egen regi, dels från Fruängsgårdens servicehus och dels från Axelsbergs vård- och omsorgsboende. Händelsen har utretts och åtgärder har vidtagits samt följts upp. Information om två lex Sarah-rapporter har inkommit från privat hemtjänstutförare.

Ingen anmälning enligt lex Maria har gjorts i år.

Avdelningen för samhällsplanering

Under året har 110 synpunkter och klagomål registrerats hos förvaltningen från medborgare. I huvudsak har frågorna rört snöröjning samt åtgärder i gatumiljön, konstgräsplaner, återvinningstationer m.m. När inkomna synpunkter har berört andra förvaltningar i staden har de vidarebefordrats omgående. Frågor som har berört skötsel har tagits omhand så snart som möjligt med rapport till förvaltningens parkentreprenör som utfört lämplig åtgärd. Synpunkter som har berört investeringar har genomförts utifrån tillgängliga resurser. Utöver dessa synpunkter har det även kommit in ett antal via Trafik Stockholm. Avdelningen vinnlägger sig om att besvara och åtgärda inkomna synpunkter så snart som möjligt.

Övrigt

Avgångsersättningar

Under 2013 har sju avgångsersättningar utbetalats. Fördelningen per yrkeskategori är två förskollärare, en barnskötare, två vårdare, ett vårdbiträde och en avdelningschef. Fem av medarbetarna har haft ohälsoproblematik och fått karriärväxling via Arbetslivsresurs. Kostnaden för avgångsersättningarna uppgick till ca 0,8 mnkr.

Beviljade avtalspensioner

Stadsledningskontorets personalstrategiska avdelning beviljade elva personer avtalspensioner utifrån särskilda skäl. Fördelningen per yrkeskategori: två förskollärare, två undersköterskor, ett vårdbiträde, en sjuksköterska, en vårdare, två enhetschefer, en biträdande enhetschef och en avdelningschef.

Barn med behov av särskilt stöd

Totalt beviljades 117 barn särskilt stöd inom förskolan under året.

E-tjänstprogrammet**Uppföljning av resultat från utveckling av e-tjänster**

Under året har förvaltningen medverkat i ett projekt för utveckling av e-tjänst för "erkännande av föräldraskap" tillsammans med KSL, Skatteverket, Försäkringskassan, Malmö, Göteborg och Högländets regionförbund.

Förvaltningen deltar också i e-tjänstprojekt "förskolewebben" tillsammans med Farsta.

E-tjänstprojekten Nyckelfri Hemtjänst och Mobila larm avslutades och rapporterades förra året.

Feriearbetare 2013

Totalt har stadsdelen haft 249 feriearbetare i verksamheterna under 2013, framförallt under sommarlovet och i viss mån under höstlov och vinterlov. Av dessa finansierade 163 platser genom medel från Söderortsvisionen, 23 platser genom medel från Vackra Stockholm och 63 av stadens medel för feriearbete. Ferieungdomarna arbetade under tvåveckorsperioder inom bland annat förskola, parkskötsel och äldreomsorg.